

Meer of minder motivatie

**Intrinsiek gemotiveerd raken door het werken
met het werkboek Mission Possible**

Margriet Tromp-Groot

Aladin en de wonderlamp

**Eindrapportage over het praktijkonderzoek
in het kader van de leerroute Master SEN Gedragsspecialist
Module GS10 Leer-en onderzoekslijn: Meesterstuk en afstuderen
Lesplaats Rotterdam
Studentnummer 2037474**

**Begeleid door Wilbert Vonk
Fontys Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg Tilburg
Juni 2012**

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
Introductie	5
Hoofdstuk 1 Aanleiding en probleemstelling	7
1.1. Doelstelling van het onderzoek	7
1.1.1. De aanleiding	7
1.1.2. Huidige en gewenste situatie.	7
1.1.3. Doelstelling	9
1.1.4. Verwachtingen	9
1.1.5. Doelgroep	9
1.2. Doelstelling in het onderzoek	10
1.3. Deelvragen	11
Hoofdstuk 2.Theoretische onderbouwing	12
2.1. Oplossingsgericht werken	12
2.1.1. wat is oplossingsgericht werken in het onderwijs	12
2.1.2. Wat is Mission Possible	15
2.1.3. Wat is intrinsieke motivatie in relatie met oplossingsgericht werken	15
2.1.4. Wat is intrinsieke motivatie in relatie met het werken met Mission Possible	18
2.2. Mandaat	19
2.2.1. Hoe bereik ik mandaat bij deze specifieke ROC nivo 1 en 2 jongeren en welke aspecten van mandaat spelen dan een rol?	19
2.2.2. Voor wie is het mandaat van belang	20
2.2.3 Is er een platform voor mandaat op schoolniveau en is er mandaat binnen de school en de beroepspraktijkvorming	20
2.3. Mission Possible	20
2.3.1. Past de methode Mission Possible bij de begeleidingsvraag van de vier ROC deelnemers.	20
2.3.2. Welke oplossingsgerichte vaardigheden moet ik als docent, begeleider beheersen.	21
2.3.3 Zijn gespreksvaardigheden en de niet weten houding essentieel bij de oplossingsgerichte gespreksvoering	21
2.4. Onderzoeksbenaderring	21
2.4.1 Keuze van onderzoeksbenadering	21
2.4.2 Sociaal constructivistisch perspectief	22
2.4.3 Grounded Theory	23

Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie	25
3.1 De keuze van de onderzoeksmethode	25
3.1.1 Specifieke onderzoeksvorm	25
3.2 Samenstelling van de onderzoeksgroep	25
3.3 Dataverzameling	26
3.3.1 Werkboekjes Mission Possible	26
3.3.2 Literatuurstudie	26
3.3.3 Observatie en beoordeling	26
3.3.4 Gesprekken	26
3.3.5 E-mail contact/telefonisch contact	27
3.3.6 Logboek jongeren en mijn logboek tijdens stage	27
3.2.7 Eindgesprek over tegenslagen (bijlage jongere S)	27
Hoofdstuk 4. Data-analyse en resultaten	28
4.1 De openingszet voor het onderzoek	28
Fase 1 Identificatie met gekozen doel:	29
Fase 2 Waardevol:	40
Fase 3 Vertrouwen:	43
Fase 4 Ervaren vooruitgang	46
Fase 5 Tegenslag en terugval	47
4.2 Effecten	49
Hoofdstuk 5. Conclusies	51
5.1 Koppeling aan de literatuur	51
5.2 Conclusies	51
Hoofdstuk 6 Reflectie	55
Literatuur	58
Bijlagen	
Bijlage 1 Stage beoordelingsboekje stage van F	
Bijlage 2 Inge vulde verkort versie boek Mission Possible door L	
Bijlage 3 Inge vuld werkboekje van D	
Bijlage 4 Uitgewerkt werkboekje Mission Possible D, ingevuld met de vragen schriftelijk gegeven en mondeling	
Bijlage 5 Gesprek leerling F	
Bijlage 6 Eindgesprek van stagiaire S	
Bijlage 7 Stage verslag F	

Voorwoord

Welk ding, idool, foto, woord, uitdrukking of tune kan voor jouw doel symbool staan en jou helpen je doel goed te onthouden?

Een van de stappen uit het werkboekje Mission Possible

Symbool voor mij is het verhaal van Aladin en de wonderlamp.

Aladin en de wonderlamp is een verhaal uit **Duizend-en-één-nacht**. Aladin is een zwerver die een lamp vindt waar een geest in huist. Deze geest vermag wensen te vervullen

Aladin is een kleermakerszoon, die uit verveling nogal een straatschoffie is en graag steelt om te overleven. Op een dag komt er een tovenaars uit Afrika die doet alsof hij zijn oom is en met hem op reis gaat naar de woestijn. Daar laat hij hem afdalen in een grot om een lamp op te halen, maar Aladin neemt onderweg in de grot zoveel schatten mee dat hij bijna niet omhoog komt.

De tovenaars is zo kwaad dat hij de grot dichtsmijt. Aladin heeft echter voor noodgevallen een ring van de tovenaars gekregen. Op het moment dat hij eraan draait komt er een geest uit, die hem op zijn wens naar huis brengt. Als Aladins moeder de lamp later oppoetst verschijnt er een wensen vervullende djinn, die hen steeds weer uit de zorgen kan helpen.

Op een zekere dag ziet Aladin de prinses (in sommige versies dochter van de Keizer (van China) in andere van de Sultan, Kalief, Koning etc.) Hij is op slag verliefd. Haar vader eist dat hij laat zien hoe rijk hij is: zeven schalen diamanten moet hij brengen! Met behulp van de wonderlamp is dat geen probleem. Ook het bouwen van een paleis om met zijn nieuwe bruid in te wonen niet. Maar de tovenaars ligt op de loer, en troggelt hen handig de lamp af als Aladin afwezig is, en laat het paleis (inclusief prinses) met hem terug naar Afrika brengen.

Aladin gaat wanhopig op zoek, maar draait per ongeluk weer aan de ring. De ringgeest kan het paleis niet terugbrengen, maar Aladin wel naar het paleis! Daar verslaat Aladin met de prinses de tovenaars, en laat alles weer terugbrengen. En zo leven ze lang en gelukkig.

Hoe de tovenaars verslagen wordt is nogal onduidelijk want de versies lopen uiteen: vergetelheidsdrank, dronken voeren en doden, of verslagen in een gevecht?

Ondanks alle tegenslagen vindt Aladin het geluk, ondanks de tegenslagen verschijnt steeds een wensen vervullende djinn, die hen steeds weer uit de zorgen kan helpen. Met een beetje fantasie zag ik overeenkomsten met Mission Possible, de wondervraag, één van de 1001 oplossingsgerichte vragen. En dat over hoe de tovenaars verslagen wordt de versies uiteen lopen. Dit komt in mijn visie overeen met oplossingsgericht werken dat is ontstaan uit het sociaal constructivisme. Binnen het sociaal constructivisme wordt de subjectiviteit van de menselijke waarneming als uitgangspunt genomen: er is niet één waarheid, maar er zijn meerdere naast elkaar.

Een ander stap van Mission Possible is: Support

Het onderzoeken en het schrijven was een tijdrovend proces met soms ook tegenslagen. Ik wil dan ook hierbij alle vrienden/familieleden bedanken voor hun support gedurende dit proces.

Wilbert mijn begeleider van Fontys OSO, die met inspirerende woorden me bij de les heeft gehouden. De opleidingscoördinator Han van Fontys OSO Rotterdam, die middels supervisie mijn tegenslagen hielp overwinnen.

Samenvatting

De doelstelling van het onderzoek is: wat betekent het werken met het werkboek Mission Possible voor jongeren in de praktijk en is het een bruikbaar instrument dat jongeren helpt zelf doelen te formuleren en zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leerproces.

De relatie tussen de veranderende hersenactiviteit bij jongeren is vaak een belemmering voor hun motivatie en het zelf verantwoordelijk zijn voor hun leerproces. (Crone 2008)

Na een theoretische verdieping van oplossingsgericht werken en een uitleg wat Mission Possible precies inhoudt blijkt dat Mission Possible uitgaat van een eenvoudige theorie over motivatie.

Ik verdiep me vervolgens in een aantal theorieën over intrinsieke motivatie bij jongeren in relatie met school en het nieuwe competentie gericht onderwijs. Omdat Mission Possible slechts een structuur biedt voor het volgen van het proces, heb ik me verdiept in kwalitatief onderzoek. De jongeren zijn onderwerp van het onderzoek en ikzelf ook als begeleider. Ook geef ik een onderbouwing voor mijn keuze van de onderzoeksbenadering. Mission Possible komt voort uit het denken vanuit sociaal constructivistisch perspectief.

Een relativistische ontologie stelt dat er meervoudige sociaal geconstrueerde werkelijkheden bestaan die niet beheerst worden door natuurwetten. 'Waarheid wordt gedefinieerd als de best geïnformeerde en meest ontwikkelde constructie waarover consensus bestaat', hoewel er tegelijkertijd verschillende constructies kunnen bestaan die aan dit criterium voldoen.

Het was een ervaring om het kwalitatief onderzoek te doen volgens de Grounded Theorie.

Binnen de aanpak van de grounded theorie wordt gewerkt vanuit 'the specific to the more general' en wordt een specifieke casus als een soort openingszet voor het onderzoek gebruikt. Als onderzoeker wordt je in deze eerste casus sensitief gemaakt voor de 'possibilities and to what else the new casus might teach us'.

Met deze onderzoeksmethode onderzocht ik of Mission Possible een instrument is om de intrinsieke motivatie te verhogen en leerde mij mijn eigen mogelijkheden en hulpbronnen ontdekken. Onderzoeken en toepassen was en is een constant proces van bewust aanwezig zijn.

Dit onderzoek toont aan, dat begeleiding met behulp van het werkboek Mission Possible naast de gebruikelijke beoordeling via het competentie profiel nivo 1 en 2 ROC opleidingen, een bijdrage levert aan het verbeteren van de intrinsieke motivatie.

Voor dit onderzoek zijn 4 meisjes in de leeftijd van 17-19 jaar op niveau 1+2 van het ROC gedurende een 10 weken durende stage (BPV stage op gebied van administratie en helpende zorg in een leerbedrijf) aan het werk geweest met het werkboekje Mission Possible. Ik heb hen daarin begeleid.

Voor het werken met dit instrument werd ik beloond, Drie jongeren behaalde hun doel, hun nivo 2 diploma in 2 jaar en de andere maakt vorderingen in die richting.

Introductie

Met wie voer ik mijn onderzoek uit?

Mijn praktijkonderzoek voer ik uit met 4 jongeren die een opleiding op niveau 1-2 volgen op een ROC te Delft en Leiden. De betrokkenen bij mijn onderzoek zijn jongeren die ik begeleid bij de stage op de werkplek of interne school stage.

Waarom heb ik voor dit onderzoek gekozen.

In de afgelopen 10 jaar heb ik gewerkt met jongeren op het VSO en het ROC met gedragsstoornissen(ADHD, Autisme, Gilles de la Tourette) en problemen op sociaal-emotioneel gebied(faalangst, hechtingsstoornissen). Om dit goed te doen heb ik de opleiding leraar speciaalonderwijs gevolgd met aantekening autisme. De benadering ging echter altijd uit van een probleem met daar aan gekoppeld een handelingsplan op pedagogisch en didactisch gebied. In het geval van de jongeren waar ik mee werk geeft dit het probleem direct een emotionele lading. Deze manier van werken kost veel tijd en energie en dan is er nog maar weinig ruimte voor creatief zoeken naar goede oplossingen. Deze manier van werken past niet zo goed bij mijn manier van kijken naar gedrag en emotionele problemen en ik had hier altijd een vervelend gevoel over. Na een introductie met oplossingsgericht werken onderdeel van de opleiding remedial teaching merkte ik dat het oplossingsgericht werken mij aansprak omdat het een gestructureerde manier van handelen aanbiedt. De behoefte naar structuur heeft mij gestimuleerd om de opleiding tot gedragsspecialist te volgen. Afgelopen jaren heb ik via studiedagen en modules gewerkt met oplossingsgerichte methodieken zoals Working On what Works(WOWW), Kids'Skills en Mission Possible.

WOWW

Working On What works ontstond min of meer bij toeval. Dat was in 2003 op een school voor voortgezet onderwijs in Fort Lauderdale(Florida, VS) Op uitnodiging van de leerkracht bezocht Insoo Kim Berg de klas van Marcus, een zogeheten onhandelbare jongen. Zij lette er vooral op wanneer zijn probleemgedrag verminderde of zelfs stopte. Daarvoor gaf ze hem zoveel mogelijk complimenten. Het vormde het begin van een systematisch observatie van de manieren waarop leerlingen en leerkrachten concrete oplossingen voor problemen in de klas wisten te ontwikkelen. De positieve feedback gaf moed en vertrouwen en vormde het richtsnoer voor het eerstvolgende haalbare stapje in de richting van een gewenste toekomst.

Insoo Kim Berg (2007) www.solutions-centre.org

De methode Kids'Skills

Kids'Skills is een oplossingsgerichte methode en is gebaseerd op het idee dat kinderen geen problemen hebben, maar vaardigheden die nog onvoldoende zijn ontwikkeld. (Furman 2009)

Mission Possible, een persoonlijk ontwikkelingsprogramma voor jongeren

De methode Mission Possible is een programma dat bestaat uit elf stappen of taken die jongeren, individueel of in groepsverband, kunnen helpen doelen te stellen en deze ook echt waar te maken. Het is oorspronkelijk in Finland ontwikkeld door dr. Ben Furman en Tapani Ahola en voor Nederland vertaald en bewerkt door Caroline BeumerPeeters.(Beumer-Peeters 2010)

Mission Possible is een leerervaring voor jongeren in de leeftijd van circa twaalf tot achttien jaar en is gericht op hen die iets in hun leven willen veranderen. Het kan individueel of als een groepsactiviteit worden toegepast. Het is de bedoeling deze methode en het werkboek onder begeleiding van een coach of therapeut te gebruiken.

Werken met Mission Possible maakt het vervullen van dromen en het bereiken van doelen stukken makkelijker. Het leert lastige dingen te veranderen door gebruik te maken van de sterke punten en er samen mee te werken. Het is, net als Kids' Skills, gebaseerd op de filosofie van het oplossingsgerichte denken. Een denkwijze die in het theoretisch onderzoek nader zal worden belicht en uitgelegd hoe dit werkboek werkt.

Wat wil ik bereiken met dit onderzoek?

Ik wil bereiken dat jongeren Mission Possible een bruikbaar instrument vinden dat het hen helpt zelf helpt doelen te formuleren en zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leerproces.

Ik wil zelf de energie gevende werking van Mission Possible ervaren en dat Mission Possible behalve een aantal “technische” richtlijnen voor het genereren en praktisch begeleiden van ontwikkeling en groei, ook een filosofie van verandering is. Regelmatig wordt je door jongeren geconfronteerd met je eigen valkuilen en conditioneringproblemen. Zij stellen zich niet zoals jonge kinderen volgend op, maar zijn vooral bezig hun eigen weg te ontdekken. Jongeren onthullen vaak onbedoeld waar mijn eigen verbeterpunten zijn te vinden. Dus ik hoop ook te bereiken dat ik met energie blijf werken aan mijzelf.

Hoofdstuk 1 Aanleiding en probleemstelling

1.1 Doelstelling van het onderzoek

1.1.1 De aanleiding

De concrete aanleiding van mijn onderzoek is dat ik middels de studie tot gedragsspecialist heb kennis gemaakt met oplossingsgericht werken. Als leerkracht heb ik veel impact, wat ik zelf niet altijd realiseer. Je houding en je uitspraken beïnvloeden in belangrijke mate het gedrag van leerlingen. Met oplossingsgericht taalgebruik lok je oplossingsgerichte interventies uit. Je geeft de leerlingen een werkwijze mee om op een opbouwende manier te leren omgaan met problemen, een andere manier leren omgaan met problemen, een andere manier om naar problemen te kijken en oplossingen te vinden. Dit onderzoek gaat dus over de toepassing van oplossingsgericht werken binnen de context van de school.

De ROC's in Nederland kennen veel schooluitval onder niveau 1 en 2 deelnemers. Daarvoor zijn allerlei oorzaken aan te wijzen. Docenten en praktijkbegeleiders worstelen met leerlingen met allerlei problemen zoals leerlingen met taalachterstand, gedragsstoornissen als ADHD, PDD-NOS, grote problemen in de thuissituatie, schulden, schoolverzuim, zwangerschap, zwakke sociale vaardigheden in de BPV. Deze deelnemers willen op zich wel graag een diploma halen, maar het lukte niet op het VMBO of de praktijkschool. Als praktijkbegeleider op stages en docent Nederlands krijg ik deelnemers (studenten ROC) om te begeleiden om zo toch hun niveau 2 diploma te halen.

Naast het volgen van de modules gedragsspecialist, het volgen en ervaren van twee studiedagen, één van Cauffmann en één van Durrant, het lezen en bestuderen van boeken over oplossingsgericht werken, las en bestudeerde ik ook het boek Kids Skills van Furman(2009). Zijn idee is dat jonge kinderen geen problemen hebben, alleen vaardigheden die zij nog niet hebben geleerd. Bij het gebruik van Kid Skills kun je echter bijna altijd rekenen op onvoorwaardelijke medewerking omdat de jonge leeftijd dat met zich meebrengt.

In het boek van Cauffmann en van Dijk(2009) staat in de eregalerij het programma "Mission Possible" genoemd, dit is vergelijkbaar met Kids ' Skills, echter is dit een programma voor jongeren in het voortgezet onderwijs. Dit programma sprak mij aan om er mee aan de slag te gaan.

1.1.2 Huidige en gewenste situatie.

Al jaren begeleid ik jongeren tijdens hun BVE(beroeps vormende educatie) op niveau 1 en 2. Veelal stellen de jongeren zich tijdens de stage afhankelijk op van de begeleider. Ik wil nu het instrument Mission Possible inzetten om extrinsieke motivatie om te zetten in intrinsieke motivatie en hen zelf verantwoordelijk maken voor hun leerproces. De beoordelings gesprekken rond het stage evaluatieformulier van school(ROC) zijn onvoldoende om dit te bewerkstelligen.

Mission Possible gaat uit van een eenvoudige theorie over **motivatie**, die bestaat uit een aantal indrukwekkende waarheden.

- De eerste waarheid is, dat wij mensen om te willen veranderen moeten voelen dat de verandering is wat wij willen en dat dit waarde voor ons heeft.
- De tweede waarheid is dat we vertrouwen moeten hebben in onze mogelijkheid te kunnen veranderen, dat we ons doel kunnen bereiken en we in staat zijn de veranderingen die we wensen waar te kunnen maken,
- De derde waarheid is dat we vooruitgang moeten kunnen waarnemen, dat we geen pas op de plaats maken maar in gestaag tempo in de juiste richting bewegen.

Deze drie waarheden zijn de grondslag van Mission Possible.

Mission Possible is gericht op de oplossingsgerichte(Solution Focused) psycho-educatie.

Mission Possible heeft nog niet zo'n lange geschiedenis. Het wordt op dit moment nog relatief weinig toegepast en is nog wat minder bekend. Het is tot nu toe vooral toegepast bij jongeren in residentiële behandelgroepen.

Bij het werken met Mission Possible is er één belangrijk verschil met Kids Skills. Bij pubers, jong volwassenen, heeft de begeleider niet vanzelfsprekend hun medewerking, vooral als ze door anderen zijn gestuurd. Het is dan ook nodig eerst vast te stellen in hoeverre zij zelf al gemotiveerd zijn voor het bewust positief ontwikkelen van hun gedrag en het samen stellen van en werken aan doelen. Het

opbouwen van een goede klantrelatie vormt de basis voor motivatie, vertrouwen en de mogelijkheid tot samenwerking en dit vraagt bij Mission Possible aandacht, voordat aan het programma begonnen kan worden. In veel gevallen is het basisvertrouwen afwezig of beschadigd, omdat jongeren daarin al zo vaak zijn teleurgesteld.

Evelien Crone ontwikkelingspsychologe (2008) schrijft in haar boek “het puberende brein” over haar onderzoek naar de veranderende hersenactiviteit op 10-,15- en 20-jarige leeftijd. Tegelijkertijd onderzoekt ze een aantal intellectuele en sociaal-emotionele kenmerken bij jongeren. De onderzoekers denken dat de samenwerking tussen de cognitieve en emotionele ontwikkeling in de tienerleeftijd niet parallel lopen. Jongeren zijn in het laboratorium heel goed in staat te redeneren, te plannen, te beslissen en te organiseren. Daarin verschillen ze niet van volwassenen.

Maar in het dagelijks leven, wanneer die taken ook een emotionele lading hebben, gaat het mis. Dan kiezen ze voor de strategie die op korte termijn winst oplevert, inplaats van op de lange termijn. Angst zou daar wel eens een belangrijke rol kunnen spelen. Angst voor spoken neemt af, maar de angst om door anderen negatief beoordeeld te worden, vooral door leeftijdgenoten, maar ook door ouders –neemt sterk toe.

. Omdat de balans zo kwetsbaar is, zie je dat ze de ene keer heel volwassen reageren en de andere keer juist helemaal niet. Zelf kunnen ze dat niet goed uitleggen en volgens Crone begrijpen volwassenen het meestal niet. Die zien een lastige jongere die onverstandige dingen doet, niet wil luisteren en zich niet aan de afspraken houdt.

Ze hebben dus hulp nodig van hun ouders of leerkrachten, die als een soort externe frontale cortex functioneren: het gebied in de hersenen dat verantwoordelijk is voor plannen en informatie onthouden. Dat gebied ontwikkelt zich bij jongeren langzamer dan hun emotionele breinsysteem en delft daarom regelmatig het onderspit.

Volgens Crone betekent het niet dat leerkrachten en begeleiders voortdurend alles achterna moeten dragen. Maar je kunt er evenmin vanuit gaan dat jongeren die verantwoordelijkheid helemaal zelf aankunnen. Ze hebben sturing nodig; iets wat ze zelf trouwens helemaal niet begrijpen.

Eregalerij (Caufmann&van Dijk 2009)

‘Als ik je vraag naar me te luisteren en je begint me adviezen te geven, dan doe je niet wat ik vraag. Als ik je vraag naar me te luisteren en je begint me te vertellen waarom ik het anders zou moeten voelen, dan trap je op mijn gevoelens. Als ik je vraagt naar me te luisteren en je gaat iets doen om mijn problemen op te lossen, dan snap je me niet, hoe gek het ook klinkt. Luister! Het enige wat ik van je vraag, is dat je luistert, niet dat je praat of iets doet. Hoor me, dat is alles... Ik kan wel	voor mezelf zorgen, want ik ben niet hulpeloos. Misschien ontmoedigt of vertwijfeld, maar niet hopeloos. Als jij iets doet wat ik zelf moet doen, dan versterk je mijn angst en mijn onzekerheid. Maar als je accepteert dat ik voel wat ik voel, hoe onbelangrijk ook, dan hoef ik je niet te overtuigen. Pas dan kan ik zelf begrijpen waarom ik me onbegrepen voel. En als ik dat begrijp, dan weet ik ook het antwoord en heb je advies niet nodig.’ (Ralph Roughton in Gunster, 2005)
--	---

In dit onderzoek wil ik naast het gebruiken van het oplossingsgericht instrument MP om de motivatie van deelnemers beroepspraktijkvorming te intensiveren, ook aan de slag met mijn eigen denken en handelen in de onderwijspraktijk. Ik werk als docent Nederlands, praktijkbegeleider en leraar speciaal onderwijs in de BVE en het VSO. De visie van waaruit ik werk is in de meeste onderwijsvormen programmagericht en dicht bij de werkelijkheid. Met het instrument Mission Possible heb ik houvast aan het in het praktijkbrengen van oplossingsgericht werken en denken. Onderdeel van Mission Possible is het werkboek. Je kunt het als jongere zelfstandig gebruiken en je kunt je laten begeleiden door een begeleider.

1.1.3 Doelstelling

Doelstelling van het onderzoek

- Kan de methode Mission Possible inclusief werkboek jongeren met een leerbeperking en sociaal emotionele problemen gemotiveerd blijven om hun doel te halen?
- Kan de methode Mission Possible helpen de verantwoordelijkheid te delen voor het behalen van een doel en het voorkomen van afhankelijkheid van de docent voor het behalen van de jongeren hun doelen.
- Vergt het werkboek aanpassingen voor deelnemers ROC niveau 1 en 2
- Word ik middels dit onderzoek bewuster van de mogelijkheden die Mission Possible biedt voor deelnemers ROC niveau 1 en 2 om gemotiveerd te blijven hun competenties te halen en daardoor een startkwalificatie om een beroep uit te kunnen oefenen.

Ook wil ik ervaren of de oplossingsgerichte manier van werken helpt mijn eigen doel te halen, namelijk competent zijn als docent en gedragsspecialist. Motiveren, structureren is bijna de roeping van leraren, begeleiders in het VMBO en de lagere niveaus van het ROC ,veelal omdat jongeren voornamelijk extrinsiek gemotiveerd zijn.

De nadruk bij een gedragsspecialist die oplossingsgericht te werk gaat is dat je de leerling-jongere aanstuurt in het denken over oplossingen niet over het probleem zelf. Een van de principes van oplossingsgericht werken is ook het leiden van één stap van achteren. (from one step beyond) Dit beschouw ik ook als een van mijn leerpunten. Je bent namelijk als docent of begeleider heel gauw geneigd zelf met de oplossing te komen of te sturen in een bepaalde richting. Met deze manier van werken ben je zo verweven, ook de specialisten op dit gebied hebben moeite om aan dit grondprincipe vast te houden. Bij een dialoog is dit namelijk een van de moeilijkste aspecten. In het boek oplossingsgerichte theorie in de praktijk 'Wonderen die werken'(de Shazer, Dolan 2009) is dan ook een kritische kanttekening te plaatsen bij een aantal in het boek beschreven dialogen. De auteurs laten het door henzelf gepropageerde principe van het leiden van één stap van achteren helaas wat te vaak los; zij halen de cliënt in en worden op die momenten overtuigend. De positieve collegiale, oplossingsgerichte houding waarvoor de auteurs pleiten, is vooral goed te zien in de dialogen van Kim Berg. In de dialoog van de Shazer zijn juist stukjes terug te vinden die eerder directief dan volgend zijn en waaruit meer de gedachtegang van de therapeut dan die van de cliënt blijkt. Met hun gebruik van complimenten lijken de auteurs de cliënt te overtuigen van vermeende bijzondere eigenschappen, iets waarvoor nieuwe wetenschappelijke onderzoek juist niet pleit.

Na de uitleg hierboven luidt mijn onderzoeksvraag:

wat betekent het werken met het werkboek Mission Possible voor jongeren in de praktijk en is het een bruikbaar instrument dat jongeren helpt zelf doelen te formuleren en zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leerproces.

1.1.4 Verwachtingen

Ik verwacht dat het inzetten van Mission Possible naast de gebruikelijke beoordelingsgesprekken gedurende de stage BVE, effect resorteert bij het behalen van hun doelen. Ik verwacht dat ik Mission Possible ook kan toepassen bij jongeren met andere sociaal emotionele problemen.

Tevens verwacht ik dat het werkboek Mission Possible, onder begeleiding van mij bijdraagt aan het behalen van het doel dat de 4 jongeren die ik gedurende het onderzoek begeleidt zelf voor ogen hebben

1.1.5 Doelgroep

Gedurende het schooljaar 2010-2011 voer ik het onderzoek uit tijdens de stages van 4 deelnemers beroepspraktijkvorming ROC. Deze stages beslaan 380 klokuren in een opleidingsbedrijf. (3 deelnemers stage BVE buiten school in Delft en 1 deelnemersstage op school in Leiden

Jongere S

S is een jongere van de ROC opleiding bedrijfsadministratief medewerkster niveau 2 Zij is van Turkse afkomst en 19 jaar. Zij woont sinds haar 10e jaar in Nederland.

Zij bleef tot haar 14^e jaar op de basisschool ivm met de taalontwikkeling. Op het VMBO had ze de indicatie LWOO. Zij volgde de VMBO BBL richting administratief, heeft haar diploma VMBO niet gehaald. Vorig jaar volgde ze de AKA opleiding administratie. (met gemeentelijke en overheidssubsidie) Sinds dit jaar volgt ze de opleiding VM2 administratie(ROC niveau 2).

Jongere F

F is een jongere van de ROC opleiding bedrijfsadministratief medewerkster niveau 2. Zij is van Turkse afkomst en 18 jaar. Zij woont sinds 10 jaar in Nederland.

Zij volgde eerder de VMBO BBL richting verzorging, heeft op 1/10 punt volgens haar eigen zeggen haar diploma niet gehaald. Haalde het toelatingsexamen niet voor niveau 2 van het ROC en werd geplaatst in de AKA opleiding Administratie. Sinds dit jaar volgt ze de opleiding niveau 2 administratie. Didactisch: achterstand met talen

Pedagogisch: F is een zelfverzekerd meisje, kan moeilijk lang stilzitten op haar werkplek.

Jongere D

D is een jongere van de ROC opleiding bedrijfsadministratief medewerkster niveau 2 Zij komt uit Curaçao. Zij woont sinds november 2009 jaar in Nederland. Zij is 17 jaar en moeder van een dochtertje van 1 jaar. Zij volgde eerder de VMBO theoretisch leerweg op Curaçao en heeft haar diploma niet gehaald vanwege zwangerschap in het 4^e jaar VMBO. Kwam met vriend naar Nederland om bij familie in te trekken. Werd in januari 2010 geplaatst in de instroom klas voor niveau 2 van het ROC M Administratie. Zij wil deze opleiding in 1,5 jaar afronden.

Didactisch: achterstand met Engels en de Nederlandse taal(gespreksvaardigheden en schrijven Nederlands en Engels hebben onvoldoende aandacht gehad op het VMBO op Curaçao). Goed in wiskunde en boekhouden.

Pedagogisch: D is een verlegen faalangstige jongere, kruipt het liefst achter de computer. Is weinig spraakzaam

Jongere L

L is een jongere van de ROC opleiding zorghulp niveau 1. Zij is van Nederlandse afkomst en 17 jaar. Zij volgde de VMBO KBL richting verzorging. Werd in verband met haar autisme (PDD-NOS) geplaatst in de niveau 1 opleiding. Haar beperking zit in de sociale interactie en haar niet goed ontwikkelende motoriek tijdens het geven van ADL zorg en andere verzorgende taken.

Didactisch: goed in schriftelijke opdrachten en onthouden van het geleerde.

Pedagogisch: heeft veel sturing nodig en kan niet goed plannen. Ik verwacht dat zij goed uit de voeten kan met het werkboek, maar in de dialoog de dingen anders duidt. Praktische vaardigheden worden steeds voorgedaan en zij doet ze weer na. Op een andere plek dan school kan dit weer voor verwarring zorgen en worden de handelingen niet volgens het boekje uitgevoerd.

1.2 Doelstelling in het onderzoek

In dit onderzoek:

- wil ik onderzoeken wat het effect is van het werken met het werkboek Mission Possible op de intrinsieke motivatie van 4 deelnemers ROC opleiding niveau 1 en 2.
- Wil ik onderzoeken of het werkboek Mission Possible zelfstandig te gebruiken is door jongeren op niveau 1 en 2 van een ROC.
- Wil ik meer te weten komen over onderzoeksbenaderingen

Ik verwacht dat Mission Possible, het werkboek en het begeleiden door mij bijdraagt aan het behalen van het doel dat de deelnemers zelf voor ogen hebben.

De doelstelling van mijzelf is: het leren van afstand nemen en betrokkenheid tonen en jongeren zelf verantwoordelijk laten zijn voor hun leerproces. Middels supervisie met een coach tijdens het onderzoek wil ik zelf ervaren of oplossingsgericht werken bijdraagt aan mijn persoonlijke ontwikkeling.

1.3 Deelvragen

1. **Oplossingsgericht werken**

- 1.1 wat is oplossingsgericht werken in het onderwijs
- 1.2 Wat is Mission Possible
- 1.3 Wat is intrinsieke motivatie in relatie met oplossingsgericht werken
- 1.4 Wat is intrinsieke motivatie in relatie met het werken met Mission Possible

2. **Mandaat**

- 2.1 Hoe bereik ik mandaat bij deze specifieke ROC nivo 1 en 2 jongeren (wanneer worden deze jongeren klant) en welke aspecten van mandaat spelen dan een rol?
- 2.2 Voor wie is het mandaat van belang
- 2.3 Is er een platform voor mandaat op schoolniveau en als onderzoeker binnen een school

3. **Begeleiden en vaardigheden**

- 3.1 Past de methode Mission Possible bij de begeleidingsvraag van de vier ROC deelnemers.
- 3.2 Welke oplossingsgerichte vaardigheden moet ik als docent, begeleider beheersen.
- 3.3 Zijn gespreksvaardigheden en de niet weten houding essentieel bij de oplossingsgerichte gespreksvoering

4. **Onderzoeksbenadering**

- 4.1 Keuze van onderzoeksbenadering
- 4.2 Sociaal constructivistisch perspectief
- 4.3 Grounded Theory

Hoofdstuk 2.Theoretische onderbouwing

2.1 Oplossingsgericht werken

2.1.1 wat is oplossingsgericht werken in het onderwijs

2.1.2 Wat is Mission Possible

2.1.3 Wat is intrinsieke motivatie in relatie met oplossingsgericht werken

2.1.4 Wat is intrinsieke motivatie in relatie met het werken met Mission Possible

2.1.1. wat is oplossingsgericht werken in het onderwijs

Oplossingsgericht werken is ontstaan uit het sociaal constructivisme en dit is weer ontstaan binnen de sociale psychologie. Het basisprincipe van deze stroming gaat er vanuit dat door communicatie betekenis verleend wordt aan gebeurtenissen.

De subjectiviteit van de menselijke waarneming wordt als uitgangspunt genomen: er is niet één waarheid, maar er zijn meerdere naast elkaar.

Ook heeft communicatie invloed op het idee wat echt is, op het idee van de aard van de problemen, op competenties en op mogelijke oplossingen. Hierbij speelt taal dus een belangrijke rol. Er kan zelfs nieuwe **werkelijkheid** gecreëerd worden door communicatie. Het vermogen om te veranderen houdt verband met het vermogen dingen anders te gaan zien. Deze verschuivingen in waarneming en definitie van de werkelijkheid vinden vooral plaats in het oplossingsgericht werken aan de gewenste toekomst en de uitzonderingen op dit probleem. De vragen die je stelt, zijn bedoeld om het doel en de oplossingen te ontwerpen, waarvan je veronderstelt dat die al in het leven aanwezig zijn. De vragen die het verschil maken zijn de vragen naar de manier waarom iemand het ondanks zijn problemen redt, wat er al goed gaat in zijn leven en zo wilt houden, en wat er beter is. Je vraagt wat iemand voor het probleem in de plaats wil hebben(doelformulering) en vraagt naar zijn uitzonderingen op het probleem, je vraagt hoe dicht iemand al bij zijn doel is (schaalvragen) en je vraagt naar zijn kwaliteiten(competentievragen), dit levert de informatie op die nodig is om veranderingen teweeg brengen.

Durrant (2007) beschrijft in zijn boek "Creatieve oplossingen bij gedragsproblemen op school" ook de ideeën over "werkelijkheid". Hij memoreert dat voor het werkterrein van de gezinstherapie het typerend is dat er gediscussieerd wordt over 'epistemologie' (de theorie over kennis – of hoe we weten wat we denken en wat we denken dat we denken). De laatste tijd heeft dit debat zich geconcentreerd rond die een constructivistische visie aanhangen en degenen die dat niet doen. Dit debat lijkt volgens Durrant misschien niet onmiddellijk relevant voor de zaken waar leerkrachten mee geconfronteerd worden. Het is typisch een discussie voor academici. *Toch zijn leerkrachten en begeleiders bezig met het uitzoeken wat het gedrag van een leerling betekent. Ideeën hoe we aan gedrag een bepaalde betekenis toekennen zijn dus wel degelijk relevant.*

Onder constructivisme verstaat men volgens Durrant ook dat de werkelijkheid of wat we weten over de wereld en onze ervaring ervan, een product is van onze eigen mentale processen, en niet een afbeelding van iets wat werkelijk bestaat. Voor verschillende mensen hebben verschillende dingen ook verschillende betekenissen. Hierbij verwijs ik naar wat ik in hoofdstuk 1 schreef over mentale processen bestudeerd door Evelien Crone. Zij onderzocht het verschil in hersenactiviteit tussen jongeren en volwassenen in het duiden van de werkelijkheid.

Uit de praktijk

M: en wat ga je tegen de docenten doen

S: normaal

M: wat is voor jou normaal

S: ik ga me gedragen zoals jullie willen

M: wat wil jij

S: ik ga me normaal gedragen

M: wat is dat

S: me best doen

M: en tegen de docent

S: luisteren'

M: wat doe je tegen de meester en de juffen

S: gedragen

Noch de leerkracht noch de jongere heeft het volgens Durrant bij het rechte of bij het verkeerde eind. Er bestaan verschillende manieren om hetzelfde gedrag te begrijpen. Gezien vanuit dit standpunt zal elke analyse van probleemsituaties binnen een school of leeromgeving ook een onderzoek inhouden hoe de betrokkenen tegen een bepaalde situatie aankijken.

In het licht van de alledaagse eisen die de schoolsituatie leerkrachten en leerlingen stelt, kan het zijn dat we weinig omkijken naar de theorie. *Toch nemen we bepaalde vooronderstellingen mee naar school of werk – ideeën over de aard van het probleem en de oplossingen ervoor.*

Uit de praktijk

S: soms ben ik wel bang dat het te laat is om door te zetten omdat dan de examen er al is, want bij de examen heb je de kans van herkansing niet, je haalt het of je haalt het niet. Ik moet meer hulp vragen aan de docent, ik heb eerder niet aan gedacht om een planning te maken, ik werk niet echt met een planning misschien is dat wel mijn fout want op school is alles gepland

In vroegere opvattingen over leren werd geen aandacht besteed aan de aard van de (mentale) leerprocessen of activiteiten die leiden tot waarneembaar gedrag. Vanaf ongeveer 1960 gaat de leerpsychologie zich steeds meer bezig houden met informatieverwerkingsprocessen, die zich voltrekken bij het uitvoeren van een leertaak of het oplossen van een probleem. Het onderzoek en het denken over de rol van mentale processen bij het uitvoeren van leeractiviteiten noemt men cognitieve psychologie. Deze psychologie is in tegenstelling tot de Behavioristische leerpsychologie procesgericht. Vanaf ongeveer 1980 zijn er een aantal opvattingen ontstaan over het leren als een actief proces van kennisverwerving en over de aard van de kennis. Deze stroming wordt Constructivisme genoemd.

De principes van het Constructivisme zijn:

- Leren als kennisverwerving is een actief proces dat steeds meer onder eigen verantwoordelijkheid van de lerende plaatsvindt.
- Leren is een proces van kennis construeren.
- Leren is voortbouwen op de al aanwezige kennis.
- Leren is een sociaal proces.
- Leren is context gebonden.

Dit betekent dat de ontwikkeling van de lerende steeds meer wordt gestuurd door de lerende zelf. Hij verleent betekenis aan individuele of collectieve ervaringen en bouwt voort op de al aanwezige kennis. Kennis wordt ontwikkeld en gedeeld met anderen in een bepaalde situatie. Het instrument Mission Possible sluit hierbij aan, men gaat er vanuit dat jongeren zelf bepalen wat ze willen leren, hierdoor worden ze meer gemotiveerd. *Mijn nieuwe rol als begeleider is het leiden van één stap van achteren, (from one step beyond) een van de principes van oplossinggericht werken.* Ik heb ervaren dat je vanuit het constructivistisch denken op een andere manier leiding moet geven aan kennisoverdracht. Ik ben namelijk als docent of begeleider gewend om zelf met de oplossing te komen of te sturen in een bepaalde richting en zo het doen en denken van jongeren te beïnvloeden. Deze manier van overdragen

van kennis, kunde en problemen oplossen heb je je zo eigen gemaakt met als gevolg ook ingebed in je handelen. Ook heb ik zelf ervaren als student dat het leiden van één stap van achteren door een coach van Fontys OSO bij mij een mentaal proces ingangzette om zelf oplossingen te vinden voor problemen die ik ondervond in het onderwijs.

Of iemand competent is(een combinatie van kennis, vaardigheden en attitude), zie je vooral aan de wijze waarop ikzelf of de jongere handelt. In de handeling wordt duidelijk of de leerling kennis, vaardigheden en attitude kan toepassen in een bepaalde situatie. Zo ook geldt dit voor mij, ben ik in staat om oplossingsgericht te werken en in elke situatie.

Competentiegericht leren is leren dat te kunnen. Het aanleren of overdragen van kennis en vaardigheden wordt niet meer ervaren als betekenisloos en fragmentarisch, maar als bruikbaar in een bepaalde situatie. *Kennis, vaardigheden en attitude worden betekenisvol.*

In het onderwijs is het begrip ‘**krachtige leeromgeving**’ (SBL) een uitwerking van een constructivistisch ideaal voor leeromgevingen. Dit zijn omgevingen waarin het lerende kind uitgedaagd wordt om samen met anderen actief te leren. Het leren wordt gesitueerd in een concrete context. Bijvoorbeeld een stage, een interview met iemand die kennis heeft over een bepaald onderwerp, het bouwen van een maquette en dergelijke. De intrinsieke motivatie om te leren wordt vergroot.

Kenmerkend voor een krachtige leeromgeving is dat:

- er rekening wordt gehouden met de behoeften en mogelijkheden van de individuele leerling;
- er mogelijkheden zijn tot verschillende leerervaringen en leeractiviteiten;
- de activiteiten realistisch zijn;
- de leraar een voorbeeldfunctie heeft, een leermeester is die voordoet, toelicht en doelen formuleert en bewaakt;
- de leraar op verschillende manieren begeleidt;
- de leraar de leerling sturing kan geven aan zijn eigen leerproces;
- het besef van bekwaamheid (competentie)ontwikkelt bij de leerling.

Hier ga ik in dit hoofdstuk onder het kopje 2.1.3 nog op in “ Wat is intrinsieke motivatie in relatie met oplossingsgericht werken en de visie van Stevens(2002) op dit fenomeen”.

Constructivisme staat mijnsinziens dus voor een aantal verschillende visies. De aanhangers denken over kennis, kennisverwerving, leren en instructie verschillend. Het is een soort containerbegrip geworden. Het Constructivisme heeft als basisprincipe dat de lerende de informatie die van buitenaf wordt aangeboden, niet passief opneemt, maar actief construeert. Dat wil zeggen de informatie wordt geïnterpreteerd, bewerkt en aangepast in samenhang met de aanwezige voorkennis, vaardigheden, verwachtingen en behoeftes. Kennis ontstaat pas wanneer de leerling iets doet met de informatie.

Vanuit het sociaal constructivisme wordt meer ingespeeld op houdingen, samenwerking en zelfstandigheid en minder uitgegaan van meetbaarheid van competenties. De nadruk wordt gelegd op de subjectiviteit van beoordelen en observaties en op de beoordeling door de leerling zelf.

De betekenis voor het onderzoek is dat je benadrukt dat kennis niet wordt aangereikt en dat je afstand neemt van het principe van de kennisoverdracht.

Het model van didactische analyse en directe instructie komt daarbij onder druk te staan. Dit model kent namelijk een grote rol toe aan de leraar bij het leren van de leerling.

Bovengenoemde ontwikkelingen hebben een belangrijke perspectiefwisseling tot gevolg. De activiteit van de ‘lerende’ wordt het middelpunt van het onderwijs.

In dit onderzoek, gebruikmakend van het instrument Mission Possible is mijn rol dus die van de begeleider die ten dienste staat van de lerende jongeren.

Binnen het sociaal constructivisme gaat men uit van vier verschillende rollen van de leraar:

- De leraar als ontwerper van (rijke) leeromgevingen
- De leraar als expert op het gebied van vakinhouden en didactiek

- De leraar als model (voorbeeldfunctie)
- De leraar als coach

De leraar zal dus meer aandacht besteden aan het stimuleren van het lerende kind om leer- en denkactiviteiten in verschillende situaties toe te passen zoals bv tijdens een stage.

2.1.2. Wat is Mission Possible

Mission Possible is een programma dat bestaat uit elf stappen of taken die kunnen helpen doelen te stellen en deze ook echt waar te maken. Werken met Mission Possible is een leerervaring, die het vervullen van dromen en het bereiken van doelen stukken gemakkelijker maakt. Het leert je lastige dingen te veranderen door gebruik te maken van je sterke punten. Het is ontwikkeld voor de leeftijdsgroep 11-16 jaar. (C. Beumer-Peeters 2010)

De belangrijkste uitgangspunten van oplossingsgericht werken is dat leerlingen zelf bepalen wat ze willen leren en willen bereiken. Hierdoor worden ze meer gemotiveerd en meer betrokken bij hun eigen succes. Leerlingen zijn zelf verantwoordelijk voor hun eigen oplossingen volgens de De Shazer en Berg.

De rol van begeleider is dat je focust op de helingcapaciteiten van de ander. Als oplossingsgericht begeleider stuur je aan op de gedetailleerde beschrijving van de probleemsituatie, met aandacht voor uitzonderingen op het symptoongedrag of de afloop ervan. Tijdens de theoretische verhandeling van mandaat in 2.2 zal ik hier verder op doorgaan. In gesprekken op oplossingsgerichte wijze met een coach van Fontys OSO heb ik ervaren wat mandaat is omdat ik zelf een probleem had als docent in het speciaal onderwijs. Ik heb duidelijk ervaren dat de oplossing uit mijzelf moesten komen.

Mission Possible kun je alleen, of als een groepsactiviteit met andere jongeren doen. In een groep kan iedere jongere aan zijn eigen doel werken. In dat laatste geval zijn de groepsleden elkaars supporters. Deze supporters heb je nodig om sterker te zijn en goed gemotiveerd te blijven. Om Mission Possible te kunnen volgen hebben jongeren een aantal dingen nodig:

De instructies in het werkboek (een mapje of schrift om iets op te schrijven) Een coach of docent die Mission Possible kent en die de jongeren kan begeleiden en de stappen met de jongere bespreekt. Een groep mensen (supporters) die de jongeren willen steunen en aanmoedigen en met wie ze hun succes graag wilt delen.

2.1.3. Wat is intrinsieke motivatie in relatie met oplossingsgericht werken

In de psychologie wordt het gedrag van mensen vaak beschreven met als doel het te voorspellen of zelfs te beïnvloeden. Het gedrag van mensen wordt door allerlei factoren beïnvloed. Skinner(1938) deed met zijn onderzoek naar gedrag de ontdekking dat gedrag gestuurd kan worden door externe beloningen, wat we nu kennen als operante conditionering. Wanneer er belangen gekoppeld worden aan bepaald gedrag is het waarschijnlijk dat dit gedrag vaker gaat voorkomen. Skinner zijn operante conditionering was aanleiding voor wetenschappelijk onderzoek naar gedrag en motivatie. Een bekende theorie over motivatie die ook nog vandaag de dag wordt toegepast is die van Maslow(1970). Volgens Maslow is zelfverwerkelijking de belangrijkste motivator voor gedrag. Behoeftes zijn hierbij in een piramide ingedeeld waarbij de meest fundamentele behoefte onderaan staan. Om te komen tot volledige zelfontplooiing moet volgens deze theorie eerst aan de voorgaande behoefte worden voldaan. Murray(1938) en McClelland(1961) richtten hun onderzoek op de innerlijke behoefte aan verbondenheid en iets te bereiken. Veel theorieën uit deze tijd benadrukken het belang van competentie en autonomie.

De geschetste theorie hierboven vormt de basis van adaptief onderwijs.

Na decennia van onderzoek naar motivatie kunnen we stellen dat motivatie een belangrijke factor is met betrekking tot gedrag. Motivatie verklaart welk type gedrag men vertoont, hoe graag men het doet, waaraan men aandacht schenkt, welke doelen men nastreeft, hoeveel tijd men besteedt aan dat gedrag, met hoeveel inzet en hoe efficiënt men gebruik maakt van zijn ware capaciteiten en vaardigheden en hoe goed men presteert. Motivatie verwijst naar de grootte en richting van het gedrag. Het heeft betrekking op de keuzes van doelen die men wil bereiken en op de mate van inzet die men hiervoor wil leveren.

Ook op school blijkt motivatie en belangrijke rol te spelen. Motivatie in het onderwijs is onder andere gerelateerd aan nieuwsgierigheid, volharding, leren en prestatie.

In contrast met de traditie van de behavioristen die gedrag vooral zagen als reactie op externe stimuli, werd er tot nu toe ook veel onderzoek gedaan naar intrinsieke motivatie. Men spreekt van intrinsieke motivatie als het doel van een activiteit is gelegen in de activiteit zelf. **Leren om te leren.**

De motivatiebenadering van Deci (1975) is ook interessant. In hun “self-determination theorie”, brengen Ryan en Deci (2000) een verband aan tussen zelfregulatie en de aard van de motivatie, intrinsiek en extrinsiek, die daar sturing aan geeft. Intrinsieke motivatie betekent dat iets wordt gedaan vanwege interesse of plezier in de uitvoering van de taak zelf. De aanname is dat bij intrinsieke motivatie de zelfregulatie heel bewust plaatsvindt, wat leidt tot leren van hoge kwaliteit. Bij activiteiten die voor een individu niet interessant zijn, kan extrinsieke motivatie optreden.

Het verband tussen lagen van het ui-model en de basisbehoeften zoals gedefinieerd in de self-determination theorie (SDT) van Ryan en Deci.

Deci en Ryan geven aan dat de persoon zich competent en vaardig moet voelen, sociale verbondenheid, om zelfbepalend te zijn. Hij of zij moet over informatie beschikken die autonomie en competentie bevestigt.

Volgens Stevens(2002) heerst in de moderne psychologische literatuur een grote mate van overeenstemming over het proactieve karakter van de menselijke ontwikkeling en van menselijk gedrag. Elk individu kent een actief streven naar competentie en naar eigen regie bij het verwerven daarvan. En anders geformuleerd: er is een intrinsieke motivatie tot interactie met de omgeving (sociaal en materieel) en deze interactie wil een mens onder controle hebben. Deze intrinsieke motivatie kan beschreven worden in de zin van drie psychologische basisbehoefte zoals ik hierboven heb beschreven: de behoefte aan relatie, aan competentie en aan autonomie(Deci &Chandler, 1986) Leren wordt indeze context gezien als een proces van interactie met de omgeving en de eigen houding tot de omgeving telkens opnieuw worden geformuleerd of door het individu worden geconstrueerd. Naarmate dit proces meer wordt gestuurd door oorspronkelijke motivationele behoeften – door spontane belangstelling – zal het productiever en efficiënter verlopen.

Uit de praktijk

R: Voordelen van Engels leren is, ik kan bijna overal terecht komen waar ik wil, dan heb ik wat ik wil, daar word ik gelukkig om.

Stevens zegt dus: **“zorg dat de motivatie in orde is voordat je verwacht dat er iets geleerd wordt”**. En we moeten vooral onthouden dat de dynamiek in de verhouding van mens en omgeving het resultaat van ontwikkeling en leren betrekkelijk onvoorspelbaar maakt. Het is moeilijk te zeggen hoe wij en hoe jongeren er over een jaar bijstaan. Talenten verschillen, maar ook de wegen waarlangs talenten zich ontwikkelen verschillen.

Binnen het schoolse systeem wordt de jongere niet gezien als onderwerp van de handeling, zoals in de nieuwe, constructieve definitie. In de oude definitie worden de gangen van de jongeren zoveel mogelijk gecontroleerd. Beantwoorden deze niet aan de verwachtingen van de leraar dan zal deze de controle op het onderwijsproces versterken, met een vriendelijk woord ook wel ‘structureren genoemd’. Volgens Stevens is meer controle een typische reactie van een systeem dat in verlegenheid

is, dat eigenlijk niet weet wat te doen. Een ander probleem is de beoordeling van de ontwikkeling van de jongere, namelijk de gemeten prestatie. Het criterium is dichotoom: (Stevens, 1997) de prestatie is voldoende of niet voldoende, daarbij is de prestatie individu gebonden en hebben vergaande gevolgen voor de manier waarop jongeren het resultaat van hun inspanningen beoordelen.

Het gaat om het product en de punten. Hierdoor oriënteert de jongere zich niet op het leren en probleemoplossen, maar op wat ermee te verdienen valt. Onderzoek toont dan ook niet verwonderlijk een hoge correlatie tussen 'ego-involvement' en verlangen naar status en bezit.

Uit de praktijk

F: Ik studeer sinds dat ik hier ben in Nederland. Na vmbo wou ik stoppen maar toen dacht ik nee later kan ik niks bereiken zonder diploma.

Ik was gezakt omdat ik één tiende tekort kwam, het was niet eens een hele punt.

Daarnaast is de school een risicofactor voor diegene die in haar perceptie 'achterblijven'. De prestatieoriëntatie zal in het algemeen intrinsieke motivatie niet bevorderen, maar bestaat er voor jongeren die aan de verwachtingen van de leraar voldoen niet direct problemen. Anders is de situatie voor jongeren die, zoals dat heet achterblijven. De kenmerken van onze scholen en leraren is dat deze jongeren versterkt van hun leraren afhankelijk worden, van hun professionele opvattingen, van hun hulpvaardigheid, tijd, geduld en tolerantie.

Uit de praktijk

F: Mn Engels. Ik heb er over nagedacht. Ik heb via een docent een site gekregen daar kon je cd's en boeken bestellen en ik heb daarvan een pakketje besteld, dat ben ik aan het leren

Ook zal het voor de betrokken jongeren zo zijn dat zij zich – op grond van de dagelijkse uitslagen van de vergelijkende beoordeling en de onmiddellijke associatie van prestatie en persoon- moeilijk anders dan incompetent kunnen voelen en dat daardoor de relatie met de leraar wordt belast. Door deze jongeren zal de school niet als een uitdaging van hun persoonlijke ontwikkeling worden ervaren. Men noemt in de literatuur dit fenomeen wel 'geleerde hulpeloosheid' Dat betekent dat in geval van voortdurend onvoldoende resultaten voor de betrokken jongere het verband tussen inspanning en resultaat wordt verbroken. 'Je kunt willen wat je wilt, je kan doen wat je wilt, maar resultaat levert het niet op'. De jongeren krijgt niet de gelegenheid om te leren dat inspanning loont. Het gevolg is dat inspanning wordt vermeden. De pedagogische betekenis hiervan is dat de leerling zich ook niet verantwoordelijk kan voelen voor zijn (onvoldoende) resultaten en voor de consequenties daarvan. Het ziet ernaar uit dat veel van de gedrag- en motivatieproblemen in school in deze zin geïnterpreteerd kunnen worden. De jongeren krijgen te weinig gelegenheid om 'leren' als een doel op zich te verstaan, zelf oplossingen aan te dragen, zichzelf als waardevol te ervaren en in het algemeen om zich verantwoordelijk te voelen voor eigen daden. Als we jongeren serieus nemen en de gelegenheid geven eigen doelen te kiezen of te stellen stimuleert dat de motivatie en motivatie speelt een belangrijke rol bij zelfregulering.

Uit de praktijk

M: vorige keer had je gezegd dat je veel Engels ging oefenen. Heb je er al een heleboel aan gedaan?

S: Ja, maar het is ook zo, als je blijft oefenen en je doet het toch niet dan moet je er weer inkomen.

M: je kon dingen niet goed onthouden zei je en daar zou je aan kunnen oefenen. Je zei elke dag in je boek kijken.....

S: Kijken. Ja M: De dagen dat je niet kijkt wat gebeurt er dan.

S: niets.....

M: wat gebeurt er als je een dag wel een boek pakt, wat voel je dan?

S:.....?

M: er zijn dagen dat je wel een boek pakt en er zijn dagen dat je niet een boek pakt. De dagen dat je een boek pakt wat voel je dan

S:geen zin

M: wat voel je dan als je geen zin hebt.

S: het komt wel.....

Er zijn dus verschillende onderzoekers die zich verdiept hebben in de relaties die er bestaan tussen motivatie, zelfregulatie en prestatie. Naast het aantonen van deze relatie is het voor docenten interessant om te weten hoe je deze drie factoren zo goed mogelijk kunt stimuleren om de leeropbrengsten van de leerlingen te verhogen. Vanuit het ontwikkelingsgericht onderwijs wordt er gekeken vanuit een holistische optiek. Daarnaast richt men zich op “ de zone der naaste ontwikkeling” om zo een optimale ontwikkeling te stimuleren van iedere leerling in zijn totaliteit.

Deze manier van werken sluit deels aan bij de Ericksoniaanse visie. (oplossingsgericht werken) Milton H. Erickson, psychiater (1901-1980) gaat uit van een naturalistische benadering. Hij geloofde sterk in de kracht van mensen om hun problemen op te lossen. Hij was er van overtuigd dat therapie niet lang hoefde te duren en ging er van uit dat een kleine verandering bij de cliënt voldoende was om een grote verandering mogelijk te maken. Hij ontwikkelde een kort durende, doelgerichte pragmatische aanpak van therapie. In de jaren zestig werden Insoo Kim Berg (1934-2007) en Steve de Shazer (1940-2005) bekend als bewonderaars van Milton Erickson. Zij richtten samen een praktijk op, het BFTC, The Brief Family Therapy Center. Alle werknemers van dit centrum hebben een of meer bijdragen geleverd aan de ontwikkeling van het oplossingsgericht werken. Steve de Shazer deed misschien wel de bekendste en populairste interventie binnen het oplossingsgerichte model, **de wondervraag**.

De Shazer zei het volgende (1985)

De meeste zinvolle manier om te beslissen welke deur geopend kan worden om bij een oplossing te komen is door een beschrijving te krijgen van wat de cliënt anders zal gaan doen en/of wat voor soort dingen er zullen gebeuren die anders zijn als het probleem is opgelost, om zodoende een verwachting te creëren van een gunstige verandering

2.1.4 Wat is intrinsieke motivatie in relatie met het werken met Mission Possible

De vijf fasen van Mission Possible:

1. Eigenaarschap: je doel is helder en echt van jou (concreet, haalbaar gewenst) (M.P. stap 0,1,7)
2. Waardevol: jouw doel moet waarde voor je hebben. (M.P. stap 2,11)
3. Vertrouwen: je hebt vertrouwen dat je het kunt bereiken (M.P. stap 3,4,5,6,11)
4. Succes waarnemen: je kunt positieve ontwikkeling ervaren. (M.P. stap 7,8,9,11)
5. Anticiperen op tegenslag: je bent goed voorbereid op eventuele tegenslag (M.P. stap 10)

Alle vijf fasen van Mission Possible programma zijn er op gericht de motivatie zo optimaal te krijgen en te houden en corresponderen met **de vijf belangrijkste psychologische factoren van intrinsieke motivatie**. Deze zijn:

Het gevoel dat het jouw doel is

De eerste voorwaarde waaraan voldaan moet zijn, is de identificatie met gekozen doel. Ook als het om een opgelegd of geadviseerd doel gaat, moet het de jongeren hun eigen belangrijke, interessante en aantrekkelijke doel zijn.

Het doel moet waarde voor je hebben

Waarom is het doel interessant voor de jongeren. Wat maakt het voor de jongeren waardvol dit doel na te streven. Welke voordelen zijn er voor de jongeren in het behalen van dit gekozen doel te onderscheiden. Wat schieten de jongeren ermee op?

Je moet vertrouwen hebben dat je het doel kunt bereiken

Wat maakt dat jongeren en anderen erop kunnen rekenen dat doel voor hen bereikbaar is? Wat kan de jonge allemaal al en waarom kan de jongere erop rekenen dat zijn doel voor hem/haar bereikbaar is? Hoe gebeurt het bewust maken van hulpbronnen.

Het ervaren van vooruitgang

Welke positieve ontwikkeling ervaart de jongere en hoe waardeert hij deze.

Groeit het vertrouwen in eigen competentie en groeit evenredig met het zelfvertrouwen ook een positiever zelfbeeld.

De bereidheid om rekening te houden met eventuele tegenslag en terugval.

Hoe calculeert de jongeren het falen in en welke manieren bedenkt de jongere om er mee om te gaan

2.2. Mandaat

- 2.2.1. Hoe bereik ik mandaat bij deze specifieke ROC nivo 1 en 2 jongeren en welke aspecten van mandaat spelen dan een rol?
- 2.2.2. Voor wie is het mandaat van belang
- 2.2.3. Is er een platform voor mandaat op schoolniveau en is er mandaat binnen de school en de beroepspraktijkvorming.

2.2.1 Voordat samen met een jongere kan worden begonnen met de methode Mission Possible is er mandaat nodig, dit noem je bij oplossingsgericht werken stap 0, de klantrelatie. Deze vormt de basis voor motivatie, vertrouwen en de mogelijkheid tot samenwerken. Het bouwen van een stevig platform voor motivatie is het fundament waarop de rest van het traject moet rusten.

Peter de Jong en Insoo Kim Berg (2004) hebben een indeling van de klantrelaties gemaakt. Zij spreken van klanttypische, klaagtypische en bezoekerstypische relaties.

In de klanttypische relatie stellen de cliënt en de hulpverlener samen een probleem vast en /of bespreken een oplossingsgericht idee om naar toe te werken. Dit zijn meestal de cliënten die zelf naar de hulpverlener toe gaan. Tevens hebben zij vaak nagedacht wat zij willen bereiken en ze zijn zich ervan bewust dat dit inspanning van henzelf zal vragen.

In de klaagtypische relatie kan de cliënt uitgebreid een klacht of probleem beschrijven, zij vinden het ook van belang om tot een oplossing te komen. De cliënt ziet nog niet, dat hij of zij deel uit maakt van de oplossing. De cliënt denkt dat de oplossing verandering zal vereisen van een ander, zoals partner, kind, collega, baas of vriend.

In de bezoekerstypische relatie ziet de cliënt geen probleem waaraan hij of zij met de hulpverlener wil werken. Dit zijn vaak de cliënten die op het initiatief van anderen bij de hulpverlener komen.

Michael Durrant (2007) geeft ook deze indeling, daarbij stelt hij dat Fisch e.a (1982) het bezoekerstype ook hebben gedefinieerd als “window-shopper”, “ kijken maar niet kopen”. Ook deze drie relatietypes zou je op school kunnen tegen komen.

De uitdaging bij de klaagtypische relatie is het laten zien van de eigen rol van de docent in wie de jongere vertrouwen krijgt en daardoor meer gemotiveerd is om zelf met oplossingen te komen.

Uit de praktijk

Beschrijving mandaat In het werkboek Mission Possible

Stap 0: Hoe weet je of Mission Possible iets voor jou is?

Je hebt zojuist de 11 stappen in het kort kunnen lezen. Je hebt nu een beetje een idee hoe de methode in zijn werk gaat. Zo kun je beter beslissen of deze methode iets voor jou is. Eigenlijk zouden we dat stap 0 kunnen noemen.

Je moet dus eerst zelf de beslissing nemen of je op deze manier aan je doelen wilt werken.

Als je dit nog niet zo goed weet, kun je deze stap ook samen met je coach of docent bespreken. Natuurlijk bepaal je het uiteindelijk zelf. Het is jouw project.

Soms is het lastig te weten wat je wilt. Doelen stellen is dan vaak een moeilijke stap. Want hoe kies je iets, als je echt niet weet wat je wilt? Ook daarbij kunnen Mission Possible en je coach je helpen. Meestal gebeurt dat in een gesprek. Dat wil overigens niet zeggen dat je dan alleen maar met elkaar praat. Er zijn veel manieren om er samen achter te komen wat jij zou willen. Zelfs als je dat nu nog niet helemaal helder hebt.

Bij het bespreken van het boekje had F aangegeven het moeilijk te vinden over zichzelf iets te zeggen, Ik heb als begeleider voorgesteld om dit samen te doen, voor mij als oefening en voor haar om haar krachten te ontdekken en dichterbij haar doel te komen, er stagneerde de laatste tijd het een en ander, veel ziek, te laat komen en ik was gebeld door het stagebureau ROC of ze wel op de stage plaats kwam en dat ze een voldoende moet halen want anders gaat ze niet over naar het 2^e jaar. Over school wordt altijd geheimzinnig gedaan door F op de stageplek.

vervolg op pag. 20

Begeleider: Hallo F, fijn dat je even met mij wil praten en je hebt ook al wat vragen beantwoord in het boekje Mission Possible
F: klopt
Begeleider: Hoe vind je het op school
F: Gaat wel
Begeleider: Hoe vaak ben je op school
F: Ik volg de BOL opleiding en ga 5 dagen per week naar school en 1 periode per jaar 16 weken stage
F: Ja, Ik erger me gewoon een beetje aan vreemde talen daar heb ik moeite mee en ja verder heb ik niet een punt waar ik nu aan kan denken, het is de school en de vakken op school daar erger ik me soms aan
Begeleider: wat zou je graag anders willen?
F: Ik hoop dat ik naar het 2 e jaar administratie mag in september
Begeleider: Je hoopt dus dat je in september naar het 2^e jaar gaat
F: Daarmee heb ik het alleen over Engels dat is het enigste probleem bij mij
Begeleider: Hm Ik hoor je zeggen dat alle andere vakken goed gaan
F: Alle vakken zijn een 8 of hoger alleen met burgerschapskunde heb ik niet mijn opdrachten af, dit mag ik in september doen
Begeleider: Je doel waar je aan wil werken tijdens deze stage en volgend jaar is dus Engels

2.2.2 Voor wie is het mandaat van belang,

Dit mandaat is voor mijzelf van belang, omdat ik me dan verder kan ontwikkelen in geïntegreerde jongerenbegeleiding, zodat ik hen vaardigheden kan leren om zichzelf te sturen,

2.2.3 Is er een platform voor mandaat op schoolniveau en is er mandaat binnen de school en de beroepspraktijkvorming.

Als blijkt dat op een positieve oplossingsgerichte manier begeleiden werkt en dat jongeren leren hun eigen doelen te bereiken zonder dat de school of docent ze oplegt heeft dit een meerwaarde voor alle partijen. In het geval van de beroepsopleidingen zijn er ook doelen door de school vastgesteld en competentie die jongeren moeten verwerven.

In school is nog altijd aanwezig het dominante en sterk gegeneraliseerde criterium voor de beoordeling van de ontwikkeling van de jongere, namelijk de **gemeten prestatie**. Door overmatige aandacht voor resultaten en door de haast om deze te bereiken treedt gemakkelijk verenging van het cognitieve perspectief van de probleemoplosser op, waardoor nieuwsgierigheid, inventiviteit en creativiteit onderdrukt worden.

Ook voor diegene die in de perceptie van school achterblijven, blijft het moeilijk. Als jongeren aan de verwachting van de begeleider voldoen bestaan er niet direct problemen echter de jongeren die zoals het heet achterblijven zullen versterkt afhankelijk worden van hun begeleider, van hun professionele opvattingen, van hun hulpvaardigheid, tijd, geduld en tolerantie. Zeker niveau 1 en 2 van het ROC waar een grote druk ligt op directie, docenten en stageadressen om jongeren kansen te geven en toch de kwaliteit te bewaken van de opleiding. Op het ROC zijn niet dezelfde faciliteiten aanwezig als in het speciaal en leerwegondersteunend onderwijs.

2.3 Mission Possible

2.3.1 Past de methode Mission Possible bij de begeleidingsvraag van de vier ROC deelnemers.

2.3.2 Welke oplossingsgerichte vaardigheden moet ik als docent, begeleider beheersen.

2.3.3 Zijn gespreksvaardigheden en de niet weten houding essentieel bij de oplossingsgerichte gespreksvoering

2.3.1. Past de methode Mission Possible bij de begeleidingsvraag van de vier ROC deelnemers.

Hierop krijg ik antwoord door ermee aan de slag te gaan en dit te onderzoeken.

2.3.2 Welke oplossingsgerichte vaardigheden moet ik als docent, begeleider beheersen.

Peter de Jong en Insoo Kim Berg (2004) geven aan dat je door het gebruik van bepaalde vaardigheden (zoals luisteren, non-verbaal gedrag, sleutelwoorden van de cliënt echoën, open vragen stellen, samenvatten, parafraseren, gebruik maken van stilte, opmerkzaam zijn, complimenteren, empatisch zijn en de focus terug te brengen naar de cliënt) kunt proberen om de huidige zienswijze van de cliënt te respecteren en tegelijkertijd de aandacht te verschuiven van de problematische anderen naar de cliënt zelf. Zo komen we tot de rol die de cliënt zelf kan spelen in het proces naar de positieve verandering. We komen zo dus tot het oplossingsgericht praten en proberen het praten over problemen achter ons te laten

2.3.3. Zijn gespreksvaardigheden en de niet weten houding essentieel bij de oplossingsgerichte gespreksvoering

Peter de Jong en Insoo Kim Berg (2004) noemen het hoofdstuk over deze vaardigheden: "Vaardigheden om niet te weten"

Ook tijdens de opleiding master SEN gedragsspecialist werd hier aandacht aan besteed. Ik vind zelf dat je voorzichtig moet zijn met het te strikt hanteren van het "niet-weten". Het is natuurlijk wel zo dat wanneer je iemand begeleidt, je dit ook doet omdat je een zekere expertise in huis hebt.

Ik ben het er mee eens dat jongeren eigen hulpbronnen hebben en dat het goed is om daar eerst aandacht aan te besteden en samen daarnaar op zoek te gaan.

Ook de eigen doelen van de jongeren zijn heel waardevol. Zij zullen alleen gemotiveerd aan doelen werken die zij zelf stellen, niet aan de doelen die je als begeleider opdringt.

Als we kijken naar de methode Mission Possible en het werkboek dan is, de stap waarin je een taak of suggestie geeft Kim Berg een goed moment om gebruik te maken van je eigen expertise.

2.4 Onderzoeksbenadering

2.4.1 Keuze van onderzoeksbenadering

2.4.2 Sociaal constructivistisch perspectief

2.4.3 Grounded Theory

2.4.1 Keuze van onderzoekbenadering

Er zijn verschillende methoden om aan een onderzoek vorm en inhoud te geven. Bij het maken van de keuze als onderzoeker houd je er al rekening mee dat de onderzoeksvraag al min of meer de te volgen onderzoeksmethodologie dicteert. (Strauss en Corbin 1998) Ook wordt de keuze beïnvloed door de mate waarin het vraagstuk al in de literatuur is uitgewerkt en de beschikbare data over het vraagstuk. Als de literatuur erg beperkt is komt het zogenaamde toetsend onderzoek middels hypothesen niet in aanmerking. Hypothese berusten namelijk op een bepaalde theorie. In beschrijvend onderzoek wordt geen gebruik gemaakt van hypothesen. Hier staat vooral het vaststellen van de waarden van de variabelen centraal. In een beschrijvend onderzoek wordt de stand van zaken beschreven die de onderzoeker aantreft. Er wordt gegecategoriseerd, geteld en er worden tabellen gemaakt (Baarda en de Goede 2000) Voor het goed kunnen vaststellen en categoriseren, moet men wel weten wat men precies telt en categoriseert om te voorkomen dat er "appelen met peren worden vergeleken". Daarbij is bij de overweging van een beschrijvend onderzoek de vraag opportuun wat er dan geteld en gecategoriseerd zou moeten worden. Bij exploratief onderzoek is de kern dat de onderzoeker vooraf geen uitgewerkte theorie en hypothese ter beschikking heeft die in het onderzoek wordt getoetst. Integendeel zelfs, de onderzoeker gaat het object van onderzoek beschrijven terwijl hij met onderzoek bezig is. In die zin heeft exploratief onderzoek ook kenmerken in zich van een beschrijvend onderzoek. In een exploratief onderzoek wil de onderzoeker komen tot een theorie of een bijdrage tot een vormen van een theorie over een bepaald verschijnsel. Binnen exploratief onderzoek gaat het om vragen zoals: 'Hoe komt het dat?' 'Wat is de relatie tussen?' 'Waarom is het zo dat?' Vandaar dat exploratief onderzoek ook kan worden betiteld als een verklarend onderzoek. Exploratief onderzoek is een proces van ontdekkend onderzoeken, van vallen en opstaan, waarbij mogelijke verbanden worden nagegaan, ideeën verder

uitkristalliseren en de veronderstellingen mogelijk aangepast moeten worden (Baarda en de Goede 2002) Binnen exploratief onderzoek wordt kennis vaak ontwikkeld via de symbiose van de professional en de wetenschapper binnen een discipline. De professional lost het probleem op en analyseert de wetenschapper hoe dit heeft plaatsgevonden. Beide rollen zijn verschillend, maar kunnen in één persoon verenigd zijn.

2.4.2 Sociaal constructivistisch perspectief.

Wetenschappelijk onderzoek kan plaats vinden vanuit verschillende ontologische perspectieven. Binnen deze perspectieven zijn twee uiterste te onderscheiden. Aan de ene kant bestaat de opvatting dat alles wat bestaat, onafhankelijk van de mens bestaat. Aan de andere kant de opvatting dat alles wat bestaat, van zijn of haar bestaan afhankelijk is van de mens (Weggeman 2001) Deze perspectieven worden ook wel aangeduid met enerzijds het positivistisch perspectief en anderzijds het sociaal constructivistisch perspectief.

Positivistisch perspectief	Sociaal constructivistisch perspectief
Een realistische ontologie stelt dat er een enkele werkelijkheid bestaat die onafhankelijk is van de positie van de waarnemer en die functioneert volgens onveranderlijke natuurwetten, die doorgaans de vorm van oorzaak –gevolgrelaties hebben. Waarheid wordt gedefinieerd als de verzameling van beweringen die isomorf zijn aan de werkelijkheid.	Een relativistische ontologie stelt dat er meervoudige sociaal geconstrueerde werkelijkheden bestaan die niet beheerst worden door natuurwetten. ‘Waarheid wordt gedefinieerd als de best geïnformeerde en meest ontwikkelde constructie waarover consensus bestaat (hoewel er tegelijkertijd verschillende constructies kunnen bestaan die aan dit criterium voldoen.

Een keuze uit deze verschillende perspectieven is afhankelijk van het soort vraagstuk waarop de onderzoeksvraag zich richt. Het positivistisch perspectief houdt vooral goed stand in formele wetenschappen. In tegenstelling tot het positivistisch perspectief, wordt bij onderzoek op basis van het sociaal constructivistisch perspectief niet gekeken of de verschijnselen binnen een van tevoren geconstrueerd kader passen (de hypothese), maar gaat het erom de verschijnselen voor zich te laten spreken.

Uit de praktijk

S:

“ik ging altijd doorwerken omdat ik school zo erg had gemist, omdat ik 2 jaar niet op school had gezeten. Maar toen ik in de 2de zat zag ik ook dat de docenten weer de zelfde van mij gingen verwachten maar ja die energie was weg. Ik heb nu minder de wils kracht dan vorig jaar omdat ik geen energie meer heb. Maar vorig jaar ging alles heel goed en automatisch, ik dacht niet aan wat er fout kon gaan. Om die tien te bereiken moet ik nog heel hard werken, het zou dan een heerlijk gevoel zijn alles zou dan goed gaan. Ik kan alles doen als ik zo er naar toe kijk lijkt het mij een heerlijk gevoel, ja ik zou die droom zeker beleven want als je voor een doel gaat heb je die eindresultaat al als een droom in je hoofd, daar ga je voor. Ik denk dat ik aardig vooruit ben gegaan, want ik kan nu dingen opnoemen waar ik slecht in was maar waar ik nu beter in ben. Een kleine stapje van kan zijn dat ik me zelf aan moet leren dat ik niet boos moet zijn op me zelf. Ik vind het ook goed als ik over drie jaar op die 10 zit. Vind ik ook goed dat ik langzaam omhoog kom.”

De onderzoeker laat de verschijnselen op zich inwerken, leert het perspectief van de betrokken actoren kennen en verwerkt en systematiseert dit voorzichtig in termen van open, tentatieve, attenderende begrippen. Daarmee sluit dit sociaal constructivistische perspectief aan op een exploratieve empirische onderzoeksopzet.

Eerder beschreef ik in 2.1.1. dat oplossingsgericht werken is ontstaan uit het sociaal constructivisme. Het basisprincipe van deze stroming gaat er vanuit dat door communicatie betekenis verleend wordt aan gebeurtenissen en ook Durrant schreef in zijn boek “Creatieve oplossingen bij gedragsproblemen op school” dat leerkrachten en begeleiders bezig zijn wat het gedrag van een leerling betekent. *Ideeën hoe we aan gedrag een bepaalde betekenis toekennen zijn dus wel degelijk relevant.*

Bij een sociaalconstructivistische onderzoeksperspectief passen methoden van onderzoek die er op gericht zijn onderzoeksmateriaal te verzamelen en te analyseren met als doel te kunnen begrijpen hoe mensen werkelijkheden produceren en in stand houden. De enige manier om hier zicht op te krijgen is om in de praktijk te gaan kijken wat er gebeurt.

Methodes om materiaal te verzamelen hierbij zijn bijvoorbeeld actieonderzoek, participatief onderzoek, interviews, opnamen of schriftelijke documenten. Dat materiaal wordt vervolgens bekeken en geanalyseerd om begrippen te ontwikkelen die een belangrijk aspect van onderdelen van dat materiaal beschrijven. Door te kijken wat er in de empirie gebeurt, kunnen bepaalde patronen worden geïdentificeerd en met elkaar vergeleken. "Het zoeken naar patronen is de basis van alle onderzoek. Waar een patroon is, is betekenis"

Betrouwbaarheid

Onderzoek door casestudy past goed bij een kleinschalige en diepgaande aanpak en is bij uitstek geschikt voor het in de praktijk waargenomen verschijnsel in de eigen context. Ten aanzien van het aantal casussen merk ik op dat dit altijd arbitrair is. Aan de ene kant moet een onderzoeker over voldoende casussen beschikken om een behoorlijke interne validiteit van het onderzoek te bereiken. Aan de andere kant is ook een zekere beperking nodig om het onderzoek praktisch te kunnen uitvoeren en niet onder te gaan in de hoeveelheid onderzoeksmateriaal.

Oplossingsgericht werken en beroepsethiek.

De grondslag van elk beroep wordt gevormd door normen en waarden. De beroepsethiek heeft betrekking op de fundamentele plichten van een beroepsbeoefenaar en geeft de criteria aan volgens welke de begeleider/docent in zijn werk met jongeren/deelnemers onderwijs moet evalueren wat wel en niet is toegestaan. In het onderwijs moeten alle handelingen vastgelegd worden in het leerlingen/deelnemers volgsysteem en steeds nauwkeurig onderzocht worden op de mate waarin ze overeenkomen met de voornaamste normen en waarden van het onderwijsveld.

Alle personen hebben op grond van hun mens-zijn het recht behandeld te worden als waardevolle schepsels. Respect voor de menselijke waardigheid door acceptatie en een niet-veroordelende attitude is het fundament voor het ontwikkelen van vertrouwen in de relatie tussen jongeren en begeleider/docent. Peter de Jong en Insoo Kim Berg (2008) stellen dat oplossingsgericht werken acceptatie van de jongere bevordert en een niet –veroordelende attitude bewerkstelligt door het gebruik van oplossingsgerichte gespreksinterventies. Oplossingsgericht werken is gebaseerd op het accepteren van leerling-percepties en het werken binnen het referentiekader van de leerling/jongere. Als jongeren antwoord geven op de wondervraag en beschrijven wat er anders zal zijn in hun leven als hun problemen zijn opgelost wordt hun gevraagd hoe ze weten dat zulke verschillen in hun leven zich kunnen voordoen.

2.4.3 Grounded Theory

Om inzicht te verkrijgen in de problematiek van waarover nog weinig kennis en data bestaat is de grounded theory een waarde volle aanpak. De aanvankelijke ontwikkelaars, Glaser en Straus(1967), beschrijven grounded theory "as a practical method for conducting research that focuses on the interpretive process bij analyzing the actual production of meanings and concepts used by social actors in real settings" De grounded theorie wordt sinds de jaren '60 van de vorige eeuw ook systematisch in veel casestudies gebruikt. De grounded theorie gaat uit van een aanpak waarbij niet een theorie of hypothese het vertrekpunt vormt, maar waarbij al explorerend een verschijnsel wordt onderzocht.

Binnen de grounded theory is voor het ontdekken van sensitizing concepts het maken van vergelijkingen een essentiële voorwaarde. Daarbij wordt niet de weg gevolgd om de verschillende verhalen individueel in een bepaalde volgorde te vergelijken, het is niet zo dat uit alle verhalen bepaalde kenmerken worden gehaald om vervolgens die kenmerken met elkaar te vergelijken. Een dergelijke vergelijking zegt ons hooguit hoe vaak iets voorkomt en over de verschillen tussen de onderzochte casussen, maar levert geen kennis op hoe we een fenomeen moeten begrijpen.

Binnen de aanpak van de grounded theorie wordt gewerkt vanuit 'the specific to the more general' en wordt een specifieke casus als een soort openingszet voor het onderzoek gebruikt. Als onderzoeker wordt je in deze eerste casus sensitief gemaakt voor de 'possibilities and to what else the new casus might teach us' omtrent het vraagstuk wat je onderzoekt. Bij een vervolg casus wordt

dat we denken te zien in het onderzoeksmateriaal constant vergeleken met het in ontwikkeling zijnde beeld van het beeld uit voorgaande casussen. Hierdoor wordt dit beeld steeds meer ‘grounded’ Als onderzoeker denk je steeds in vergelijkingen: waarin verschilt wat ik nu zie met wat ik eerder heb gezien. Het is hierbij van groot belang om in dit proces open naar het onderzoeksmateriaal te kijken en pas aan het einde van het onderzoeksproces de ‘dimensions en proporties’ van een fenomeen met naam of aanduiding te benoemen. Aan het te snel benoemen van een object of een voorval in de sociale werkelijkheid schuilt een groot onderzoeksgevaar, omdat je hierdoor al snel de objectiviteit verliest ten opzichte van het te onderzoeken object of voorval.

Een belangrijk aandachtspunt binnen de aanpak van de grounded theorie is de vraag hoe onbevangen je als onderzoeker naar de wereld kijkt. Niemand kijkt namelijk geheel onbevangen en waarde vrij naar de wereld om hem heen.

“All knowledge is theory-impregnated, including our observations” (Popper 1972)

Je bent op voorhand geconditioneerd door bijvoorbeeld opvoeding, genoten onderwijs, ervaring en het vak dat je uitoefent. Glaser en Strauss(1967) stellen zich dan ook rechtlijnig op het standpunt dat het onbevangen waarnemen van de werkelijkheid door actoren en onderzoekers niet mogelijk is. Daarmee is ieder onderzoek gekleurd. Dit is geen probleem dat je niet onbevangen kan waarnemen, maar als je dit maar weet c.q. beseft welke bril je als onderzoeker op hebt en maatregelen neemt ‘to minimize its intrusion’ in de analyse.

De vraag kan worden gesteld in hoeverre de onderzochte casussen (jongeren) representatief zijn voor de totale populatie.

Binnen de afbakeningen van dit onderzoek zal het werken met Mission Possible bij de verschillende jongeren weliswaar steeds verschillend zijn, maar dat de problematiek waaraan gewerkt wordt vaak grote overeenkomsten kent. In de interviews middels oplossingsgericht werken wordt ook gereflecteerd op de stageopdrachten waar de jongeren direct bij betrokken zijn. Geïnterviewde jongeren construeren daarin voortdurend tegenstellingen tussen zichzelf en andere jongeren en positioneren daarmee zichzelf. Hieruit kan een vermoeden worden afgeleid dat de resultaten van dit onderzoek en de conclusies verder reiken dan de 4 casussen.(jongeren)

Bij een onderzoek met een sociaalconstructivistisch karakter en een methodologische aanpak van de grounded theorie ligt het voor de hand dat gekeken wordt naar grotere tekstfragmenten zoals zinnen, alinea’s en paragrafen. Daarbij moet de analyse noodzakelijkerwijs handmatig worden uitgevoerd. Bij de oplossingsgerichte vragen uit het Mission Possible werkboekje hanteer je een open aanpak waarin de te interviewen jongeren vrijelijk kunnen praten. Ze zijn ook niet op de hoogte waar ik als onderzoeker precies naar op zoek ben.

Om het datamateriaal met het oog op de onderzoeksvragen te kunnen analyseren kan een ordeningsframe worden ontwikkeld. Dit ordeningsschema kan worden gevormd door het benoemen van een aantal thema’s. Deze thema’s worden afgeleid uit de onderzoeksvragen.

HOOFDSTUK

3. Onderzoeksmethodologie

3.1 De keuze van de onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk beschrijf ik welke onderzoeksvorm ik heb gekozen, hoe ik mijn data ga verzamelen. Ik beschrijf hoe ik mijn data ga analyseren, wie de betrokkenen zijn bij mijn onderzoek.

Hoe ik omga met betrouwbaarheid en validiteit heb ik eerder beschreven in 2.4.3

De keuze voor kwalitatief onderzoek werd bepaald door de onderzoeksdoelstellingen en vragen zoals in hoofdstuk 1.2 beschreven. Ook heb ik gekozen voor een kwalitatieve onderzoeksmethode vanwege het feit dat oplossingsgericht werken is ontstaan vanuit het sociaalconstructivistisch perspectief.

De kwalitatieve benadering is geschikt wanneer de vraagstelling betrekking heeft op een complex geheel van gedragingen en praktijken vanuit het perspectief van betekenisgeving of –beleving.

Bij kwalitatief onderzoek hoeft niet het toetsen van hypothesen centraal te staan,

maar is er ruimte voor het interpreteren en begrijpen van complexe verschijnselen.

Onderzoek door casestudy past goed bij een kleinschalige en diepgaande aanpak en is bij uitstek geschikt voor het in de praktijk waargenomen verschijnsel in de eigen context. Ten aanzien van het aantal casussen merk ik op dat dit altijd arbitrair is. Aan de ene kant moet een onderzoeker over voldoende casussen beschikken om een behoorlijke interne validiteit van het onderzoek te bereiken.

Aan de andere kant is ook een zekere beperking nodig om het onderzoek praktisch te kunnen uitvoeren en niet ondergaan te in de hoeveelheid onderzoeksmateriaal.

Het onderzoek is kleinschalig opgezet en beschrijvend van aard. Het onderzoek vindt plaats in de context van mijn eigen praktijk als stagebegeleider en docent ROC.

Vooraf na het zelf uitproberen van Mission Possible in de praktijk, binnen de praktijk van de grounded theorie kan ik antwoord geven op de vraag of Mission Possible een instrument is om de intrinsieke motivatie van jongeren te vergroten, om oplossingen te bedenken, oplossingen uit te voeren en om op de oplossing terug te kijken (reflecteren). Ook of jongerenklant worden voor verandering.

3.1.1 Specifieke onderzoeksvorm:

Binnen de aanpak van de grounded theorie wordt gewerkt vanuit ‘the specific to the more general’ en wordt een specifieke casus als een soort openingszet voor het onderzoek gebruikt. Als onderzoeker word je in deze eerste casus sensitief gemaakt voor de *‘possibilities and to what else the new casus might teach us’* omtrent het vraagstuk wat je onderzoekt. Bij een vervolg casus wordt dat we denken te zien in het onderzoeksmateriaal constant vergeleken met het in ontwikkeling zijnde beeld van het beeld uit voorgaande casussen. Hierdoor wordt dit beeld steeds meer ‘grounded’ **Als onderzoeker denk je steeds in vergelijkingen: waarin verschilt wat ik nu zie met wat ik eerder heb gezien.** Het is hierbij van groot belang om in dit proces open naar het onderzoeksmateriaal te kijken en pas aan het einde van het onderzoeksproces de ‘dimensions en proporties’ van een fenomeen met naam of aanduiding te benoemen. Aan het te snel benoemen van een object of een voorval in de sociale werkelijkheid schuilt een groot onderzoeksgevaar, omdat men hierdoor al snel de objectiviteit verliest ten opzichte van het te onderzoeken object.

3.2 Samenstelling van de onderzoeksgroep

Het onderzoek voer ik uit tijdens de stages van 4 deelnemers beroepspraktijkvorming ROC. Deze stages beslaan 380 klokuren in een opleidingsbedrijf.

(3 deelnemers stage BVE buiten ROC in Delft en 1 deelnemersstage BVE intern op ROC in Leiden)

Jongere S

S is een jongere van de ROC opleiding bedrijfsadministratief medewerkster niveau 2 Zij is van Turkse afkomst en 19 jaar. Zij woont sinds haar 10e jaar in Nederland.

Jongere D

D is een jongere van de ROC opleiding bedrijfsadministratief medew. niveau 2 Zij komt uit Curaçao. Zij woont sinds nov. 2009 jaar in Nederland. Zij is 17 jaar en moeder van een dochtertje van 1 jaar.

Jongere F

F is een jongere van de ROC opleiding bedrijfsadministratief medewerkster niveau 2. Zij is van Turkse afkomst en 18 jaar. Zij woont sinds 10 jaar in Nederland

Jongere L

L is een jongere van de ROC opleiding zorghulp niveau 1. Zij is van Nederlandse afkomst en 17 jaar. Zij volgde de VMBO KBL richting verzorging. Werd ivm met haar autisme (PDD-NOS) geplaatst in de niveau 1 opleiding.

3.3 Dataverzameling

3.3.1 Werkboekjes Mission Possible

Voor het verkrijgen van antwoord op mijn onderzoeks- en deelvragen gebruik ik

Het werkboekje Mission Possible, als een vloeibaar instrument in mijn onderzoek. Mission Possible is een instrument om motivatie te vergroten en om oplossingen te bedenken. Ook is Mission Possible, gebaseerd op de filosofie van het oplossingsgerichte denken:

“focus op wat werkt en gebruik dit om nieuwe mogelijkheden te ontdekken”.

3.3.2 Literatuurstudie

Ik heb literatuurstudie verricht en in de boeken Mission Possible van C. Beumer-Peeters en het handboek oplossings gerichtwerken in het onderwijs van L. Cauffman en D. Van Dijk gelezen dat er slechts de structuur van de methode is als kapstok voor het volgen van het proces. Een kapstok die liever niet in een chronologisch proces moet worden gezien. De jongere bepaalt zelf waarheen het proces gaat en op welk moment stappen gezet gaan worden. De begeleider aanvaardt het verloop van dit proces liefst zonder oordeel. Je luistert en bent in staat te horen wat anderen zeggen, zonder die informatie door je eigen (voor)oordelen te vervormen. Luisteren is de kunst van echt horen. Het vermogen om onbevangen te luisteren vormt het bewijs van echte wijsheid. Luisteren vanuit een houding van “niet-weten” klinkt simpel maar is verre van eenvoudig. Beumer en Cauffman nodigen je uit om te oefenen en je beginnershouding nooit meer af te leggen.

3.3.3 Observatie en beoordeling

Ik ben begeleider op de stage. Het is een gezondheidscentrum met psychologenpraktijk en een informatie inloopsprekkuur. Ik ben mede-eigenaar, het centrum is Ecabo gecertificeerd en goedgekeurd als stageplaats voor ROC deelnemers. Ik ben verantwoordelijk voor de BPV (Beroeps Praktijk Vorming) het praktijkgedeelte van de opleiding administratief medewerker en beoordeel de opdrachten. Een belangrijk aspect van dit werk is begrip kweken voor onderwerpen als hygiëne, kostenbewustzijn en klantvriendelijkheid. *Hoezo oplossingsgericht?* De opleiding administratief medewerker is competentie gericht en ik beoordeel competenties. Bv. instructies en procedures opvolgen, collegiaal opstellen, samenwerken en overleggen en de beroepsgerichte vaardigheden die bij administratief medewerker horen of competenties die horen bij helpende zorg. De helpende zorg doet deze praktijk op school. Een periode van begeleiden is steeds 10 weken en er zijn twee tussentijdse beoordelingen en één eindbeoordeling.(bijlage) en een beoordeling van het stageverslag.

3.3.4 Gesprekken

Het eerste cliënt gesprek over het wel of niet werken met Mission Possible en vervolggesprekken aan de hand van het werkboekje Mission Possible (bijlage jongere S)

Gestructureerd oplossingsgericht gesprek volgens het werkboek Mission Possible en geanalyseerd met het analyseschema: oplossingsgerichte gespreksvoering (bijlage jongere D)

Gesprekken over de stage en de tussentijdse beoordelingen van de stage (bijlage F)

De gesprekken zijn opgenomen op tape en verbatim uitgeschreven en beoordeeld.

3.3.5. E-mail contact/telefonisch contact

Omdat de onderzoeksperiode te kort is (een stage periode is 10 weken) en beperkingen voor het onderzoek opleverde, heb ik mail en telefonisch contact onderhouden om een effectmeting te kunnen doen of de 4 jongeren hun doel hadden bereikt en hoe ze terugkeken op de begeleiding.

3.3.6 Logboek jongeren en mijn logboek tijdens stage

3.2.7 Eindgesprek over tegenslagen (bijlage jongere S)

Hoofdstuk 4. Data-analyse en resultaten

Voor mijn onderzoek heb ik gebruik gemaakt van kwalitatief onderzoek zoals omschreven in hoofdstuk 3 De inzichten die ik heb verkregen via literatuur studie heb ik in hoofdstuk 2 beschreven en gebruikt bij onderstaande analyse.

4.1 De openingszet voor het onderzoek

De casus van S wordt als een soort openingszet voor het onderzoek gebruikt.

Per fase van de vijf fasen van zo optimaal mogelijke motivatie denk ik steeds in vergelijkingen: waarin verschilt wat ik nu zie met wat ik eerder heb gezien.

Casus jongere S	
Vraag: schriftelijk	
Mondeling	
Reflectie 1	

Casus jongere D (reflectie 1)	Wat zie ik in vergelijking met S(1)
Vraag: schriftelijk	
Mondeling	
Reflectie 2	Welke verschil is er met S(1)

Casus jongere F (reflectie 1+2)	Wat zie ik in vergelijking met S(1) en D(2)
Vraag: schriftelijk	
Mondeling	
Reflectie 3	Welk verschil is er met S(1) en D(2)

Casus jongere L (reflectie 1+2+3)	Wat zie ik in vergelijking met S(1), D(2) en F(3)
Vraag: schriftelijk	
Mondeling	
Reflectie 4	Welke verschil is er met met S(1), D(2) en F(3)

Orderingsschema: Mission Possible: De vijf fasen van zo optimaal mogelijke motivatie(Beumer 2010)	
Identificatie met gekozen doel: Het gevoel dat het jouw doel is De eerste voorwaarde waaraan voldaan moet zijn, is de identificatie met gekozen doel. Ook als het om een opgelegd of geadviseerd doel gaat, moet het de jongeren hun eigen belangrijke, interessante en aantrekkelijke doel zijn	Eigenaarschap: je doel is helder en echt van jou (concreet, haalbaar gewenst)(stap 0,1,7 MP)
Waardevol: Het doel moet waarde voor je hebben Waarom is het doel interessant voor de jongeren. Wat maakt het voor de jongeren waardevol dit doel na te streven. Welke voordelen zijn er voor de jongeren in het behalen van dit gekozen doel te onderscheiden. Wat schieten de jongeren ermee op?	jouw doel moet waarde voor je hebben. (stap 2,11 MP)
Vertrouwen: Je moet vertrouwen hebben dat je het doel kunt bereiken	je hebt vertrouwen dat je het kunt bereiken (stap 3,4,5,6,7,11MP)

Wat maakt dat jongeren en anderen erop kunnen rekenen dat doel voor hen bereikbaar is ? Wat kan de jongere allemaal al en waarom kan de jongere erop rekenen dat zijn doel voor hem/haar bereikbaar is? Hoe gebeurt het bewust maken van hulpbronnen.	
Ervaren vooruitgang Het ervaren van vooruitgang Welke positieve ontwikkeling ervaart de jongere en hoe waardeert hij deze. Groeit het vertrouwen in eigen competentie en groeit evenredig met het zelfvertrouwen ook een positiever zelfbeeld	Oplossingen uitvoeren Succes waarnemen: je kunt positieve ontwikkeling ervaren. (stap 7,8,9,11 MP)
Tegenslag en terugval De bereidheid om rekening te houden met eventuele tegenslag en terugval. Hoe calculeert de jongeren het falen in en welke manieren bedenkt de jongere om er mee om te gaan	Oplossingen, terugblikken Anticiperen op tegenslag: je bent goed voorbereid op eventuele tegenslag (falen is leren) (stap 10 MP)

Hieronder staan de stappen Mission Possible in het kort uitgelegd.

1. Doel - Wat wil je leren, of waar wil je beter in worden? Welke doel wil jij jezelf stellen?
2. Voordelen - Welke voordelen zal dat behaalde doel voor jou hebben, en welke voordelen zal dat voor andere hebben?
3. Support – Welke vrienden en/of familieleden kunnen jou helpen jouw doel te bereiken?
4. Symbool – Welke ding, idool, foto, woord, uitdrukking of welke tune kan voor jouw doel symbool staan en jou helpen je doel steeds te herinneren?
5. Vertrouwen – Wat geeft jouw vrienden en/of familieleden (je supporters) het vertrouwen dat jij jouw doel kunt bereiken?
6. Hulpbronnen/Optimisme – Welke vaardigheden of mogelijkheden heb jij, die je kunt inzetten om jouw doel te bereiken?
7. Schalen – Waar; op een schaal van 1 tot 10, zou jij jezelf plaatsen, als 1 betekent dat je nog niets hebt gedaan om jouw doel te bereiken en 10 betekent dat je jouw doel hebt bereikt?
8. Actie – Wat ga je deze week doen om dichterbij je doel te komen?
9. (WEB)log – hoe ga je jouw vorderingen bijhouden en laten zien? Met wie ga je jouw verslag of weblog delen?
10. Tegenslag – Als het op weg naar je doel eens wat tegen zit, hoe ga je dat overwinnen van deze tegenslag dan aanpakken?
11. Succes vieren – Hoe ga je het vieren als je jouw doel hebt bereikt? Hoe laat je het aan je supporter zien dat je blij bent met hun ondersteuning en hoe bedank je hen voor hun hulp?

De vergelijking per fase beginnende bij casus van jongere S(1)

Fase 1: Identificatie met gekozen doel: Het gevoel dat het jouw doel is De eerste voorwaarde waaraan voldaan moet zijn, is de identificatie met gekozen doel. Ook als het om een opgelegd of geadviseerd doel gaat, moet het de jongeren hun eigen belangrijke, interessante en aantrekkelijke doel zijn	stap 0,1,7 MP
--	---------------

Casus jongere S(1) Fase 1. De droom. Een helder en zo concreet mogelijk beeld van hoe de toekomst eruit zou moeten zien, is een noodzakelijk fundament voor het identificeren van doelen	Voor veel jongeren is de vraag hun ideale toekomst te beschrijven lastig te beantwoorden, de meeste lijken vooral geabsorbeerd door het hier en nu
Vraag: schriftelijk	
• Mandaat • Je ideale toekomst? •	Ik zou later graag de opleiding van sociaal-maatschappelijk werk willen volgen en daarmee ook te werken

• Wat wil je leren, of waar wil je beter in worden? • Waar op een schaal van 1 tot 10, zou jij jezelf plaatsen? • wondervraag	<i>Op school meer inzet tonen voor het vak Engels</i> <i>Extra lessen nemen</i> Meer concentratie <i>Niet afgeleid worden</i> 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10
mondeling Je wilt graag ondersteuning bij het werken met het werkboekje Mission Possible Denk je dat dit gesprek nuttig is voor jou Denk eens na over je leven zoals het nu is, wat stoort je dan Vertel iets over je ideale toekomst, je droom Vertel ook eens waar je gelukkig mee zou zijn Je hoopt dat je dan alles tegelijk kan doen Welke doelen stel jij jezelf om die droom waar te maken Waar op een schaal van 1 tot 10, zou jij jezelf plaatsen, als 1 betekent dat je nog niets heb gedaan om jou doel te bereiken en 10 betekent dat je jouw doel met succes hebt Wat valt je op als je van jouw plaats naar de 1 kijkt	Ja, natuurlijk want het is echt moeilijk om wat over je zelf te zeggen Door deze vragen kan je meer over je zelf vertellen tot nu toe heb ik daar niet over nagedacht tot dat ik deze formulier moest invullen toen dacht ik wat is het moeilijk om wat te zeggen over jezelf ook al zijn het maar kleine dingen maar toch ja wat zijn je eigenschappen enz Wat mij stoort is: ik wil vooruit komen met bepaalde dingen en soms kom ik daar niet uit, dat stoort mij. Ik wil vooruit komen met rijbewijs en met Engels op school. Ik doe heel erg mijn best ervoor en dan nog zie ik toch dat ik niet vooruit ben gekomen dat ergert mij wel, ja <i>Ik zou in de toekomst gelukkig zijn als ik mijn opleiding heb afgerond als ik mijn eigen huisje, auto, baan en een eigen leven heb.</i> Dan zou er eigenlijk alles goed gaan. Dan ben ik tegelijk tijd bezig met alles. Dat zou goed gaan omdat ik ervoor zo goed heb geoefend zou ik denk ik geen problemen er mee hebben Ik hoop dat ik dan alles tegelijk kan doen Dat ik dan daar overheen ben gekomen <i>Mijn doelen zijn geduld, doorzetten, en echt die wil daar alles voor te doen. Vaardig heden die ik wil verbeteren zijn ik ga het doen en ik ga daar die geduld voor hebben en tijd ervoor nemen. Ontspannen, op tijd slapen, gezond eten dat zijn dingen die er mee te maken kunnen maken</i> Ik zou me zelf een 7 geven als cijfer Als ik van het cijfer 7 naar het cijfer 1 kijk ben ik vooruit gegaan, toen ik gezakt was voor de vmbo dacht ik van ik ga niet meer naar school Ik ben 2 jaar lang in een supermarkt gaan werken, maar je hele leven lang in een supermarkt werken is ook niks. Toen pas besepte ik hoe belangrijk school was toen dacht ik moet naar school desnoods begin ik met niveau 1 Het maakt mij niet uit. Het eerste jaar was het voor mij echt moeilijk. Ik was alles vergeten en ik zat in een klas die te druk was voor mij. Maar daar wen je ook aan. Ik heb geleerd: het maakt niet uit met wat voor mensen je in de klas zit maar dat je toch wel op de ene of andere manier aan elkaar kan aanpassen, ook al is het druk, dat je toch kan samen werken. Ze zeiden als je wilt kun je

Stel je nu voor dat je vannacht in een droom je doel al hebt bereikt. Je kunt vele dingen tegelijk doen, je wordt niet meer boos En als dan de volgende ochtend de wekker gaat en je wordt wakker, blijkt dat het echt gebeurd is, zomaar alsof er een wonder is gebeurd. Hoe zou dat zijn Je gaat nu rustig naar de plaats waar je nu staat, hoe voelt het om hier te staan	naar een ander klas, ik wou zelf in die drukke klas blijven want ik was heel rustig en ik was bang om nog rustiger te worden door in een rustige klas te zitten Ik had ook voordelen in die drukke klas, ik was het niet gewend we waren allemaal de zelfde geworden, je word allemaal of rustig of druk je weet wanneer je rustig aan moet doen. Ik ging altijd doorwerken omdat ik school zo erg had gemist ,omdat ik 2 jaar niet op school had gezeten maar toen ik in de 2-de zat zag ik ook dat de docenten weer de zelfde van mij gingen verwachten, maar ja die energie was weg . Het zou dan een heerlijk gevoel zijn. Alles zou dan goed gaan ik kan alles doen als ik zo er naar toe kijk lijkt het mij een heerlijk gevoel zijn, geen stress, geen hoofdpijn, die angstgevoel gaat weg. Als ik er naar toe kijk lijkt het me een leuk gevoel ja ik zou die droom zeker beleven want als je voor een doel gaat heb je die eindresultaat al als een droom in je hoofd daar ga je voor ik denk dat ik aardig vooruit ben gegaan want ik kan nu dingen opnoemen waar ik slecht in was maar waar ik nu beter in ben Een kleine stapje van kan zijn dat ik me zelf aan moet leren dat ik niet boos moet zijn, op me zelf ik vind het ook goed als ik over drie jaar op die 10 zit vind ik ook goed dat ik langzaam omhoog kom Prettiger, ik kan nu weer benoemen waar ik goed in ben, dat is veel positiever
Reflectie 1 Voor S is de toekomst niet lastig te beschrijven. Haar ideale toekomst is gelukkig zijn, haar opleiding afronden, een eigen huis, auto, baan en een eigen leven. Haar toekomstdroom is waardevol, interessant genoeg om optimaal gemotiveerd te zijn. S noemt gemakkelijk de doelen die er voor nodig zijn om de droom dichterbij te brengen, maar of ze alles waar gaat maken! Er moet subtiel worden aangesloten bij S die de schaal loopt. Letterlijk <i>from one step behind</i> en precies afgestemd aan de behoefte aan intieme ruimte van de jongere S. Het doel, dat ze in haar droom bereikte, gaf haar de ruimte om weer dingen te benoemen waar ze wel goed in is. Dit kan betekenen dat ze intrinsiek gemotiveerd raakt om aan haar doelen op korte termijn te werken.	

S(19) heeft na het niet behalen van de VMBO 2 jaar gewerkt in een supermarkt, maar een heel leven in een supermarkt werken is ook niets. Zij moest beginnen met nivo 1 en was hier goed gemotiveerd voor, werkte hard en mocht de opleiding nivo 2 starten. Ze zag dat in de nivo 2 opleiding de docenten weer hetzelfde gingen verwachten, maar de energie was weg.

S is te typeren als een klant voor samenwerking

Ze is gemotiveerd tot samenwerking, ze wil van haar probleem af en heeft er last van. Ze geeft aan dat ze graag geholpen wil worden bij het zoeken naar een oplossing. Of ze zelf de verantwoordelijkheid neemt voor de oplossing en daar iets voor moet doen moet in de toekomst blijken. Ze geeft wel aan die verantwoordelijkheid te nemen. Zij kan wel kijken naar haar eigen rol in het geheel.

Op de achtergrond speelt wel de hoop dat de begeleider aan het eind van de stage de verwachte voldoende geeft.

“wat mij stoort is: ik wil vooruit komen met bepaalde dingen en soms kom ik daar niet uit, dat stoort mij ik wil vooruit komen met rijbewijs en met Engels op school ik doe heel erg mijn best ervoor en dan nog zie ik toch dat ik niet vooruit ben gekomen dat ergert mij wel , ja”

Door deze negatieve ervaring krijgt ze stress, hoofdpijn en angstgevoelens. Ze wil vooruit komen met haar rijbewijs en haar Engels. Haar ideale toekomst is gelukkig zijn, haar opleiding afronden, een eigen huis, auto, baan en een eigen leven.

Dan zou alles goed gaan en kan ze tegelijk bezig zijn met alles, omdat ze zo goed heeft geoefend, dan denkt ze geen problemen meer te hebben om meerdere dingen tegelijk te doen en dat ze daar dan overheen is gekomen. Nu is ze nog niet in staat meerdere dingen tegelijk te doen. Zoals leren voor Engels, verkeersregels rijbewijs, burgerschapskunde, stageverslag.

“mijn doelen zijn geduld , doorzetten, en echt die wil daar alles voor te doen. Vaardigheden die ik wil verbeteren zijn: ik ga het doen en ik ga daar die geduld voor hebben en tijd ervoor nemen, ontspannen, op tijd slapen, gezond eten dat zijn dingen die er mee te maken kunnen maken”

Ze wil de opleiding sociaal maatschappelijk werk volgen en daarmee werken en dat is een opleiding op nivo 3. Tijdens de stage kan ze hier al in oefenen, want ze loopt stage bij een gezondheidscentrum waar ook mensen komen voor sociaal maatschappelijk werk en de psychologen praktijk. Naast het oefenen met administratieve handelingen, mag ze ook meehelpen in het speciale spreekuur voor sociaal-maatschappelijk werk.

De stress, hoofdpijn en angstgevoelens zitten haar behoorlijk in de weg ondanks dat ze haar ideale toekomst kan beschrijven.

Het maakt niet uit of het huidige perspectief realistisch is, het gaat erom wat S belangrijk vindt in het leven. De schaalvraag en de wondervraag stellen wordt het S meer duidelijk.

“het zou dan een heerlijk gevoel zijn, alles zou dan goed gaan, ik kan alles doen. Als ik zo er naar toe kijk lijkt het mij een heerlijk gevoel, geen stress, geen hoofdpijn, die angstgevoel gaat weg”.

“Je gaat nu rustig naar de plaats waar je nu staat, hoe voelt het om hier te staan”

“Prettiger, ik kan nu weer benoemen waar ik goed in ben, dat is veel positiever”

Bij deze vraag ging mijn fysieke aanwezigheid van een rol spelen. Het betekende dat ik subtiel moest aansluiten bij S die de schaal loopt. Letterlijk *from one step behind* en precies afgestemd op de behoefte aan intieme ruimte van de jongere.

Ik veronderstel na deze eerste casus dat deze verschilt per persoon, niet te dichtbij, maar ook niet te veraf. Wat *precies goed* is valt niet te definiëren. Het is goed waarnemen en aansluiten.

Alle taal in haar dimensies, ook lichaamstaal, geeft een mogelijkheid om diepte aan te brengen in de schaalvraag. Dit was het begin van werken met deze vorm en is bijzonder waardevol.

Het werken met de schaalvraag gaf S wel vertrouwen in de toekomst en zij gaf aan dat zij zelfstandig aan haar doelen ging werken. Tijdens het vervolg gesprekken over de stage zouden we terugkomen op de schaalvraag. De eerste gesprekken verlopen prettig en ik heb niet de neiging gehad zelf met oplossingen te komen,

Casus jongere D(2)

Reflectie 1

Voor S is de toekomst niet lastig te beschrijven. Haar ideale toekomst is gelukkig zijn, haar opleiding afronden, een eigen huis, auto, baan en een eigen leven. S noemt gemakkelijk de

Wat zie ik in vergelijking met S(1)

Voor D is de toekomst lastig te beschrijven. Ze wil haar diploma halen, maar weet nog niet of ze wil werken of zo. Ze wil wel op haar 18^e op zich zelf wonen, maar weet nog niet hoe ze dat moet realiseren met een kind.

doelen die er voor nodig zijn om de droom dichterbij te brengen. Haar toekomstdroom is waardevol. Er moet subtiel worden aangesloten bij S die de schaal loopt. Het doel, welke ze in haar droom bereikte, gaf haar de ruimte om weer dingen te benoemen waar ze wel goed in is. Dit kan betekenen dat ze intrinsiek gemotiveerd raakt om aan haar doelen op korte termijn te werken.	Het letterlijk aansluiten bij de jongere verschilt per persoon, niet te dichtbij, maar ook niet te veraf. Wat <i>precies goed</i> is is niet te definiëren.
vraag:	
schriftelijk • mandaat • je ideale toekomst • Wat wil je leren, of waar wil je beter in worden? • Waarop een schaal van 1 tot 10, zou jij jezelf plaatsen • wondervraag	<i>-Ik wil Engels beter leren spreken. Ik kan Engels leren spreken</i> <i>-Ik wil op mezelf wonen samen met mijn gezin hier in Nederland of anders op Curaçao. De vrienden kring die ik nu heb vind ik goed. Ik wil mijn studie als adm. afronden en later de boekhouding opleiding en daarna de Apothekersassistent opleiding volgen. Later wil ik een van deze opleidingen als werk webben. Welke weet ik nog niet precies. Mijn hobby's zijn zwemmen en tv kijken</i> 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10
mondeling Zijn er problemen waar je tegen aan loopt, je bent vorig jaar in Nederland komen wonen	Mijn dochter gaat iedere dag naar de opvang, dus ik ben de hele dag vrij tot 6 uur, soms wordt ze 's nacht wakker, verder hebben heb ik niets dan af en toe wat voor school maken en naar school gaan. Mijn schoonzus is mijn voogd. Zij regelt alles zoals een moeder. Zij regelt alles voor mij. Ik krijg elke maand, ik krijg eigenlijk zo'n 4 keer per jaar kinderbijslag voor mijn dochter en nog iets elke maand. Zij regelen mijn internet abonnement. Verder heb ik niets te doen met geld. Mijn broer regelt het geld en soms mijn vriend als de kleine meid kleren nodig heb Ik kan wel goed met geld omgaan, maar nu heb ik geen geld nodig. Als ik uit moet gaan dan moet ik het aan mijn broer vragen Ja, We hebben besproken dat als ik 18 ben gewoon een flat kan zoeken en wonen op mijn zelf met mijn dochtertje en mag ik zelf beslissen of ik dan terug ga of verder naar iets groter ga zoeken.
Welke doel kies je om voor school aan te werken	<i>Ik wil deze school graag af hebben en ik doe na deze school 1 jaar, secretariael en boekhouding. Ik wil graag die boekhouding nemen</i> <i>Boekhouden afronden en daarna apothekersassistent. Na die opleiding weet ik nog niet wat ik wil doen, of gaan werken of zo</i>
Je wilt dus apothekersassistent worden en wat wil je leren om dat te kunnen worden.	Je moet goed Nederlands en sociale dingen kennen, zoals praten op het werk, je moet gewoon met mensen kunnen werken anders kun je die opleiding niet doen. Ik wil aan mijn Engels werken, ik ben wel goed, ik kan wel goed schrijven en goed lezen, maar ik kan niet spreken, ik begrijp het ook maar ik kan niet goed met iemand terugspreken. Dat is mijn probleem
En wat wil je komende tijd leren, volgende schooljaar loop je hier stage. Aan welke doel wil je werken	Ik weet niet of ik in paniek raak of zo, ik versta het maar als ik terug moet spreken kan ik het niet.
Je zei net dan komt er paniek of zo, wat gebeurt er dan	Ja, die woorden komen dan niet uit die mond, ik weet niet waarom Ik begin gewoon te stotteren, in andere gevallen spreek ik wel terug Dat ik veel heb geleerd over die administratieve opleiding, ja, dat ik mijn Engels verbeter, ik wil met iemand anders kunnen spreken.
hoe zie je jezelf over een paar maanden,	Werken, mijn dochter is groot, wonen in een huis, ik weet
<i>Je hebt een verhaal geschreven over je ideale droom in je</i>	

werkboek kun je daar iets over vertellen Je eigen toekomst, wel of niet met je vriend We gaan even terug naar je doel voor de komende maanden niet in paniek raken bij Engels Welke voordelen zal het voor jou opleveren Welke positieve dingen gaan er gebeuren als je je doel bereikt Je hebt nu een schaal van 1 tot 10. en je doel is over 1 jaar je diploma halen. Als 10 is je diploma halen waar zit je dan nu Als je van 6 naar 1 gaat heb je al veel dingen gedaan, Als je nu kijkt tot na de vakantie als we weer een gesprek hebben in oktober waar sta je dan. Wil je per se de 10 halen? Of zou je ook tevreden kunnen zijn met bijvoorbeeld een 9 of een 8?	niet of het nog goed komt met die vader van die dochter, anders ga ik gewoon alleen wonen, hier of in Curaçao, Als hij bij zijn dochter wil zijn dan mag hij haar ophalen en weer terug brengen Dat ik beter met een persoon kan spreken en dat ik niet sta te stotteren of in paniek te raken en als iemand iets vraagt aan mij op straat dat ik informatie kan teruggeven zonder dat ik problemen heb om terug te praten Dat ik niet in paniek raak word ik heel blij van, en dat ik die Engels beter kan spreken, dan krijg ik meer zelfvertrouwen Ik zit op de helft denk ik, een zes op, ik ben pas begonnen, Ja, al die vakken, alles gaat goed tot nu toe, daar heb ik geen problemen mee In oktober ben ik op een 7, theoretisch ben ik bij, alleen praktijk, en de stage en kijk wat het is. En je moet deze opleiding afmaken om naar de vervolgopleiding te gaan niveau 3. Eerst een periode van stage en dan terug naar school, en dan die boekhouden dan krijg ik nog een diploma erbij Ja, dat komt goed, in de week voor het vertrek was ik al begonnen met leren, de toetsweek, ik was al bijna klaar, toen moest ik snel naar mijn vader omdat hij zijn kleindochter wou zien en daarna terug, ik heb alleen maar 1 toets gemaakt en die ander toetsen moet ik in november maken. Die moet ik gewoon even herhalen, en dan voor de 2^e toetsweek ook weer herhalen en maken.
Reflectie D (2) Voor D is de toekomst lastig te beschrijven. Ze wil haar diploma halen, maar weet nog niet of ze wil werken of zo..Ze wil wel op haar 18^e op zich zelf wonen, maar weet nog niet hoe ze dat moet realiseren met een kind. Ze weet ook nog niet of dat samen is met de vader van haar kind. Haar toekomstdroom een diploma halen is waardevol, interessant genoeg om optimaal gemotiveerd te zijn. om haar doel te halen. De schaalvraag werkt als het gaat om het einddoel diploma halen. Hierbij kan ze zelf oplossingen aandragen hoe ze dat moet bereiken. Voor haar spreekangst heeft ze hulp nodig. Haar intieme ruimte biedt geen ruimte om een beeld te vormen wat er na het behalen van het diploma gebeurt. Letterlijk <i>from one step behind</i> en precies afgestemd op de behoefte aan intieme ruimte van de jongere D geeft ze wel wat wensen aan maar D lijkt vooral geabsorbeerd door het hier en nu.	Welke verschil is er met S (1) Het verschil met S is dat D doelen kiest die dichterbij zijn.(korte termijn doelen) Voor allebei geldt een diploma halen als eerste doel. De oplossing voor haar probleem, in paniek raken als iemand iets aan je vraagt, is niet iets waar ze zelf een oplossing voor weet. Het is hier moeilijk <i>from one step behind</i> en precies afgestemd op de behoefte aan intieme ruimte van S op in te gaan, hierbij moet je voorstellen doen voor oplossingen. Het werken met de schaalvraag gaf net als S, D wel vertrouwen in de toekomst en ook zij gaf aan dat zij zelfstandig aan haar doelen ging werken om haar diploma te halen. In vergelijking met S is D echter beter is staat zelfstandig te werken. D kan beter met de leerstof overweg en meerdere dingen tegelijk doen.

D(17), heeft haar VMBO diploma op Curaçao niet gehaald. Ze is bevallen tijdens haar VMBO periode van een meisje. Met haar moeder heeft ze niet zo'n goede band en haar broer heeft haar samen met haar vriend de vader van het dochtertje naar Nederland gehaald. De schoonzuster is haar voogd en haar broer zorgt voor geldzaken. Zij woont bij haar broer in huis.

Haar vriend woont inmiddels ergens anders maar volgt dezelfde ROC opleiding in een andere klas. Hij is één jaar ouder.

D is te typeren als een klant voor samenwerking

Ze is gemotiveerd tot samenwerking, ze wil van haar probleem af dat haar Engels op school niet zo goed gaat, vooral mondeling niet. Ze geeft aan dat ze graag geholpen wil worden bij het zoeken naar een oplossing. Begrijpt dat ze daar zelf iets voor moet doen. Zij kan wel kijken naar haar eigen rol in het geheel. Op de achtergrond speelt wel de hoop dat de begeleider aan het eind van de stage de verwachte voldoende geeft.

Haar ideale toekomst reikt niet verder dan het halen van een nivo 4 opleiding op een ROC

“Je moet goed Nederlands en sociale dingen zoals praten op het werk, je moet gewoon met mensen kunnen werken, anders kun je die opleiding niet doen.”

Het niet kunnen spreken speelt op de stage ook een rol. Zij durft de telefoon in eerste instantie niet aan te nemen, en als er een cliënt komt bij de balie, kijkt ze eerst of er een ander op afstapt. Binnen de stage zijn we hier een telefoon training voor gestart.

D: Ik weet niet of ik in paniek raak of zo, ik versta het maar als ik terug moet spreken kan ik het niet

Begeleider: Je zei net dan komt er paniek of zo, wat gebeurt er dan

D: Ik begin gewoon te stotteren, in andere gevallen spreek ik wel terug

Begeleider: In welke gevallen spreek je wel terug

D: In Nederlands en mijn eigen taal

Begeleider: Wat is dat

D: Papiamento

Begeleider: Je kunt wel goed spreken in Papiamento, Nederlands en Spaans en krijgt geen paniek

D: Nee lacherig

Begeleider: Dus als je Engels terug moet spreken dan voel je paniek

D: Ja die woorden komen dan niet uit die mond, ik weet niet waarom

Begeleider: Leg eens uit

D: Ja ik weet niet alles in de war

Ze plaats zichzelf op een schaal van 1 tot 10. op een 6 ,waarbij een 10 een diploma halen is.

Bij het stellen van de wondervraag is het antwoord hetzelfde als haar toekomst droom. Al even op de 10 staan en al de problemen opgelost zien blokkeert nog.

“Dat ik niet in paniek raak word ik heel blij van, en dat ik die Engels beter kan spreken, dan krijg ik meer zelfvertrouwen”

Bij de start had ze al een tegenslag, ze is echter in staat om snel de draad weer op te pakken.

Haar vader was onlangs overleden en haar toekomst perspectief veranderde daardoor.

Het werken met de schaalvragen werkte motiverend voor D, haar sterke kant is zelfstandig werken. Ik heb me hier dus aangepast aan D, precies aangepast aan de behoefte aan intieme ruimte van de jongere D,

Op dit moment kon ik als begeleider niet terug treden, omdat ze hulp nodig had bij spreken in het openbaar. Aan dit doel kon ze nog niet zelfstandig werken en ook nog niet ervaren om met iemand te spreken zonder in paniek te raken. De wondervraag kan dit volgens de theorie mogelijk maken, maar dit was een stap te ver.

Voor D is de vraag haar ideale toekomst te beschrijven lastig te beantwoorden, ze lijkt vooral geobserveerd door het hier en nu

Casus jongere F(3) Reflectie 1+2

Het verschil met S is dat D doelen kiest die dichterbij zijn. Voor allebei geldt een diploma halen als eerste doel. De oplossing voor D haar probleem, in paniek raken als iemand iets aan je vraagt weet ze niet zelf aan te geven. Hierin heeft ze begeleiding nodig, die meer is dan from one step behind, hierbij moet je voorstellen doen voor oplossingen.

Wat zie ik in vergelijking met 1 en 2

De klant relatie is van het klagerstype

Het zelfstandig werken is van meerdere factoren afhankelijk. Als het doel het oefenen van vaardigheden inhoudt dan kun je niet echt van one step behind volgen, maar zul je samen aan de slag moeten.

Het werken met de schaalvraag gaf S en D wel vertrouwen in de toekomst en allebei geven ze aan dat zij zelfstandig aan hun doelen gaan werken om hun diploma te halen. In vergelijking met S is D echter beter is staat zelfstandig te werken. D kan beter met de leerstof overweg en meerdere dingen tegelijk doen.	
vraag: Schriftelijk • mandaat • je ideale toekomst • Wat wil je leren, of waar wil je beter in worden? • Waarop een schaal van 1 tot 10, zou jij jezelf plaatsen • wondervraag	<i>Ik erger me aan de vreemde talen. Want ik heb er moeite mee, En mijn rijbewijs M'n Engelse taal verbeteren De taal(Engels) en rijbewijs Dan ga ik een groot verbetering inzien Ik zou graag meer tijd voor mezelf willen houden Laat naar bed vroeg naar bed Werk veel minder werken Weinig tijd voor mezelf meer tijd voor mezelf 1-2-3-4-5-6-7--8-9-10 Een auto kopen</i>
Mondeling Ik wil je vragen, denk eens na over je leven zoals het nu is. Wat ergert of stoort je dan? wat zou je graag anders willen? Probeer ook eens te vertellen wat je graag zou willen veranderen Vertel eens wat is je ideale toekomst, je droom. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de plek waar je zou willen leven, de vrienden die je zou willen hebben... en ook aan je studie, je werk of hobby's.	Ja, Ik erger me gewoon een beetje aan vreemde talen daar heb ik moeite mee en ja verder heb ik niet een punt waar ik nu aan kan denken, het is de school en de vakken op school daar erger ik me soms aan Ik hoop dat ik naar het 2 e jaar administratie mag in september Daarmee heb ik het alleen over Engels dat is het enigste probleem bij mij Alle vakken zijn een 8 of hoger alleen met burgerschapskunde heb ik niet mijn opdrachten af, dit mag ik in september doen Hum... ja spreken gaat makkelijker dan schrijven vind ik bij mezelf <i>Ja, antwoord geven vind ik wel een beetje lastig, CM: lastig ja, spreken in Engels is lastig, ik vind het onbeleefd dat ik niet in het Engels antwoord kan geven aan mensen die Engels praten tegen mij dan voel ik me rot en vervelend, heel vervelend Dan heb zo iets van nee ik moet het gewoon leren als ik thuis ben, ja dan ga ik gewoon leren</i> <i>Vanuit me gevoel heb ik zo iets van ik moet het gewoon doen, en ik blijf er echt achter aan tot dat ik het goed spreek Engels moet voldoende, anders geen diploma In de toekomst is het nog groter probleem geen diploma Ja, sowieso wil ik mijn opleiding afronden en mijn diploma halen, ik wil na administratie SPW doen dat word ook mijn werk in de toekomst Ik krijg zelfvertrouwen, maar als ik iets zeg dan denk ik er nog een keer over na en als ik iets zeg dan doe ik het ook. Mijn hobby's zijn zwemmen ik zwem 1 keer per week, ik wil later een huis kopen en een auto een goeie baan dat is eigenlijk mijn droom</i> Dat zijn de 3 punten daarom zit ik nu op de 7.

Waar op een schaal van 1 tot 10, zou jij jezelf plaatsen, als 1 betekent dat je nog niets hebt gedaan om jouw doel te bereiken, en 10 betekent dat je jouw doel met succes hebt bereikt? Wat valt je op als je vanaf jouw plaats naar de 1 kijkt? Kun je vertellen waardoor jij al op deze plaats bent gekomen? Keer je nu om met je gezicht in de richting van de 10. Wat valt je nu op? Wat zou de eerst volgende kleine stap zijn, die jij op dit moment kunt bedenken om nog wat dichterbij jouw doel (de 10) te komen Wil je per se de 10 halen? Of zou je ook tevreden kunnen zijn met bijvoorbeeld een 9 of een 8?	Ik studeer sinds dat ik hier ben in Nederland. Na vmbo wou ik stoppen maar toen dacht ik nee later kan ik niks bereiken zonder diploma. Ik was gezakt omdat ik één tiende tekort kwam, het was niet eens een hele punt. Dat ik verder ben gegaan met studeren. Dat ik nu bezig ben voor me rijbewijs en dat ik Engels leer Dat het me nog een paar jaar gaat kosten om alles te krijgen wat ik wil Ja, wat ik nu al een beetje heb opgenoemd Wat ik nu wil bereiken is rijbewijs eigen baan en een eigen huis
Reflectie D (3) F is een ander klanttype. Zij heeft meer de kenmerken van een klager. Ze heeft maar enige motivatie tot samenwerking, omdat ze nu eenmaal haar stage met een voldoende moet afronden. Ze is door de het ROC naar deze stage plaats gestuurd om begeleiding te krijgen. De stage plaats waar ze begon liep al mis na 2 weken, omdat ze niet kwam opdagen. Ze is zich wel bewust van een probleem, maar neemt geen verantwoordelijkheid voor de oplossing, de anderen (de begeleider op de stage en school) moeten veranderen, het probleem oplossen. Ze kijkt niet goed wat voor rol zij daar zelf in kan spelen. Ze heeft geen voorstellingsvermogen en de droomvraag kan ze niets mee. Haar korte termijn doel is meer tijd besteden aan Engels. De intrinsieke motivatie hiervoor ontbreekt echter. Zij stelt andere prioriteiten. Ze mocht tijdens de stage Engels leren, echter het winkelcentrum trok meer en ze bezocht niet het openleercentrum op school en zat ook niet in de boeken. Op het examen Engels tijdens de stage is ze gewoon niet verschenen, terwijl een voldoende een voorwaarde is om naar het tweede jaar te gaan.	Welke verschil is er met S (1) en D(2) F is een ander klanttype als D en S. Ze is vooral extern georiënteerd. Zij heeft een gedeeltelijke hulpvraag. F bezit wel hulpbronnen die nodig zijn om haar probleem op te lossen. Zij is zich daar nog niet van bewust. F bepaalt zelf het gekozen uitgangspunt. Het begeleiden van F naar intrinsieke motivatie is met deze stap nog niet volbracht omdat ze nog niet zover is. Er is nog veel weerstand.

F(17), heeft haar VMBO diploma niet gehaald, volgens haar eigen zeggen op 1/10 punt. Volgens de overdracht van het VMBO, omdat ze te weinig had gedaan op school.

De toets voor nivo 2 haalde ze niet voor taal en daarom moest ze eerst de nivo 1 opleiding doen. Hiermee had ze weinig moeite. Nu in de nivo 2 opleiding komt weer het moeilijke vak Engels om de hoek kijken. Ze is door het ROC naar deze stage plaats gestuurd om begeleiding te krijgen. De stage plaats waar ze begon liep al mis na 2 weken, omdat ze niet kwam opdagen.

Ik wil je vragen, denk eens na over je leven zoals het nu is Wat ergert of stoort je dan?
Hierbij viel mij pas op dat nadenken over je leven een grote vraag is, dit was me nog niet eerder opgevallen bij de andere 2 deelnemers. Zij ergert zich aan dingen in het hier en nu.

“Ja, ik erger me gewoon een beetje aan vreemde talen daar heb ik moeite mee en ja verder heb ik niet een punt waar ik nu aan kan denken, het is de school en de vakken op school daar erger ik me soms aan”.

Zij hoopt dit jaar over te gaan naar de 2^e klas, alle vakken zijn een 8 of hoger alleen met burgerschapskunde heeft ze niet de opdrachten af, dit examen mag ze in september doen. We spreken af dat ze in plaats van naar stage 1 dag naar het open leercentrum mag om haar opdrachten af te maken.

Volgens de begeleider op school gaat F wel haar verantwoordelijkheid te veel uit de weg, ze spijbelt veel, komt niet naar de les en de tussentijdse toetsweek en gebruikt veel smoezen in verband met problemen in de huiselijke sfeer.

Ze hebben haar dus ook naar deze stageplaats verwezen vanwege de begeleiding door mij. Over haar heb ik ook regelmatig contact met de begeleider van het ROC.

F is duidelijk een ander klant dan S en D. Zij heeft meer de kenmerken van een klager. Ze heeft maar enige motivatie tot samenwerking, omdat ze nu eenmaal haar stage met een voldoende moet afronden. Ze is zich wel bewust van een probleem, maar neemt geen verantwoordelijkheid voor de oplossing, de anderen (de begeleiders op de stage en school) moeten veranderen, het probleem oplossen. Ze kijkt niet goed wat voor rol zij daar zelf in kan spelen.

Een auto kopen is haar eerste droom en dit wordt ook haar gemakkelijk gemaakt, omdat haar vader in auto's handelt.

Haar ideale toekomst:

Ze beseft wel dat in de toekomst geen diploma een nog groter probleem zal opleveren. Ze wil na de administratie de opleiding SPW doen en dat wordt ook haar werk in de toekomst zegt ze stellig.

Haar doel is werken aan Engels en haar Rijbewijs, een diploma en een rijbewijs vergroot je kansen op de arbeidsmarkt

“Voordelen van Engels leren is ik kan bijna overal terecht komen waar ik wil, dan heb ik wat ik wil, daar word ik gelukkig om”.

Als ik naar haar gevoelens en krachtbronnen vraag kan ze daar goed op antwoorden, ze heeft zelfvertrouwen en voor ze iets zegt denkt ze er eerst nog een keer over na.

In de stagebespreking gaf ze zelf ook aan veel zelfvertrouwen te hebben en noemt dat ook een voordeel, *“alles zal goed komen”*

F is de eerste jongeren die haar eigen kwaliteiten durft te benoemen.

De schaalvraag:

M: Kun je vertellen waardoor jij al op deze plaats bent gekomen?

F: Dat ik verder ben gegaan met studeren. Dat ik nu bezig ben voor me rijbewijs en dat ik Engels leer

M: Keer je nu om met je gezicht in de richting van de 10. Wat valt je nu op?

F: Dat het me nog een paar jaar gaat kosten om alles te krijgen wat ik wil

M: Wil je perse de 10 halen? Of zou je ook tevreden kunnen zijn met bijvoorbeeld een 9 of een 8?

F: Ja, wat ik nu al een beetje heb opgenoemd Wat ik nu wil bereiken is rijbewijs, eigen baan en een eigen huis en een auto kopen

Hier noemt ze niet Engels omdat ze binnenkort eerst haar theorie-examen voor het rijbewijs moet doen.

Casus L(4) Reflectie 1+2+3

F is een ander klanttype. Zij heeft meer de kenmerken van een klager. Ze is zich wel bewust van een probleem, maar neemt geen verantwoordelijkheid voor de oplossing. Ze heeft geen voorstellingsvermogen en de droomvraag kan ze niets mee. Ook werd ik me bewust van de vraag in het boekje over het leven na te denken. Dit verschilt per persoon en de betekenis van de vraag wordt door de deelnemers verschillend

Wat zie ik in vergelijking met S(1), D(2) en F(3)

F is een ander klanttype als D en S. F is vooral extern georiënteerd. Zij heeft een gedeeltelijke hulpvraag. F bezit wel hulpbronnen die nodig zijn om haar probleem op te lossen. Zij is zich daar nog niet van bewust. F bepaalt zelf het gekozen uitgangspunt. Het begeleiden van F naar intrinsieke motivatie is met deze stap nog niet volbracht omdat ze nog niet zover is. Er is nog veel weerstand. Zo vol vertrouwen op de goede

opgevat. De problemen bij 1 en 2 zullen wel in enkele gesprekken opgelost zijn, terwijl ik in het geval van F een beetje moet meebuigen en mijzelf beschikbaar moet stellen aan het proces van de ander. Het even parkeren van mijn aanwezige oordeel over de situaties dan nu een eerste vereiste. Door eerst met een positieve blik te kijken kan de klantrelatie die worden van een echte klant.	werking van het instrument door de resultaten van S en D. ik moet dus niet ingaan op het klagen omdat anders de emoties rond het probleem groter worden en daarmee het gevoel over de zwaarte van het probleem toeneemt. Niet reageren is in dit geval geen zwakte, maar een kracht. F is door haar emotioneel onvolwassen zijn meer geneigd tot heftige emotie zoals grote verontwaardiging. Als begeleider zal ik steeds weer hun aandacht terug helpen terugbrengen naar het hier en nu..
vraag:	
Schriftelijk Welk doel kies je om mee te werken? Waar wil je beter in worden om dichterbij je doel te komen Hoe zie je je jezelf over een paar weken, maanden of zelfs jaren Wat je graag zou willen veranderen Vertel ook eens waar je gelukkig mee zou zijn wat valt je op als je vanaf jouw plaats naar de 1 kijkt? *keer je nu om met je gezicht in de richting van de 10. Wat valt je nu op? wat zou de eerstvolgende kleine stap zijn Wil je per se de 10 halen?	<i>Mijn diploma halen beter leren plannen en rekenen over een paar jaar heb ik een leuke man en een goede baan die bij me past</i> <i>Ik zou graag wat meer durven doen</i> Op een boerderijtje, baan met kinderen, man, hond en misschien kinderen 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10 <i>flink geoefend en mijn best gedaan</i> <i>Dat ik er bijna ben</i> <i>Leren initiatief nemen</i> <i>Ik weet dat ik die 10 kan halen dus daar ga ik voor</i>
mondeling	
Reflectie 4 L is klanttype Klant. Zij is gemotiveerd tot samenwerking, echter is dit oppervlakkig. Zij is zich ervan bewust dat ze anders is als andere jongeren. Het waarnemen van de vorderingen via een schaal versterkt bij L de motivatie. De wondervraag is geen vraag voor L.	Welk verschil is er met S (1), D(2), F(3) Het verschil wat ik zie in vergelijking met S, D, en F is dat L geen eigenschappen op het sociale vlak van zichzelf kan benoemen. Ze leert dingen uit haar hoofd, maar competenties op het gebied van sociale vaardigheden zijn aangeleerd, en komen in een andere niet vertrouwde omgeving helemaal niet uit de verf. Ook zelfstandigheid, dingen uit jezelf doen, werk zien plannen is voor L moeilijk.

Reflectie L

Jongere L heeft haar diploma VMBO kaderberoepsgerichte leerweg gehaald. Zij heeft een rugzakje in verband met haar diagnose PDD. NOS.

Zij volgt een nivo 1 opleiding op het ROC als helpende zorg.

L. was gemotiveerd om met het boekje te werken, echter met de korte samenvatting van het boekje. In het werkboekje stonden teveel vragen die ze niet begreep. Gesprekken met een begeleider zag ze niet zitten, wel wilde ze met mij praten als het voor een opdracht van school moest. Een aantal vragen heeft zij niet gedaan, omdat zij de taal te letterlijk nam.

L is klanttype Klant. Zij is gemotiveerd tot samenwerking, echter dit is een oppervlakkige samenwerking. Zij is zich ervan bewust dat ze anders is als andere jongeren.

Ze wil beter leren rekenen, maar neemt zelf geen initiatief om te oefenen. Ook beter plannen, komt niet uit haar zelf. Zij krijgt hierin begeleiding.

Doelen stellen en ze succesvol bereiken, is voor een autist een moeilijke taak. De mogelijkheden zijn beperkt en gebrek aan ervaring met de consequenties van die beperkte keuze kan behoorlijk frustrerend werken. L heeft gelukkig wel een positieve kijk op de toekomst.

Het waarnemen van de vorderingen via een schaal versterkt bij L de motivatie. Echter hoe zet je leren plannen om in een schaal. Welke competenties horen daarbij.

Alles moet voor L voorspelbaar zijn in het hier en nu.

De wondervraag: Op de 10 gaan staan en doen net alsof je je doel al hebt behaald, lukt niet, omdat L niet goed is in het net doen van alsof spelletjes. Bij de oefeningen spreekvaardigheid van Nederlands kon ik dan ook vaak haar hier geen voldoende voor geven volgens de beoordelingscriteria 2F.

Een ander gevolg van autisme is dat L nog niet gemotiveerd is om bepaalde taken uit te voeren, die een beroep doen op 'denkstrategieën, waarvoor autisten hun hersenen nog niet klaar zijn (Peeters 2003)

Fase 2 Waardevol: Het doel moet waarde voor je hebben Waarom is het doel interessant voor de jongeren. Wat maakt het voor de jongeren waardevol dit doel na te streven. Welke voordelen zijn er voor de jongeren in het behalen van dit gekozen doel te onderscheiden. Wat schieten de jongeren ermee op?	jouw doel moet waarde voor je hebben. (stap 2,11 MP)
Casus jongere S Fase 2. Waardevol: Waarom is het doel interessant voor de jongeren. Wat maakt het voor de jongeren waardevol dit doel na te streven.	.Wat schieten de jongeren ermee op?
vraag : schriftelijk - Welke voordelen zal dat behaalde doel voor jou hebben, en welke voordelen zal dat voor andere hebben - Hoe ga je het vieren als je jouw doel hebt bereikt	
Mondeling Welke voordelen zal het voor jou hebben als je je doel bereikt Er gaan 2 positieve dingen gebeuren als je je doel bereikt, je kunt 2 dingen tegelijk doen en je hebt geduld	De voordelen van me doel bereiken zijn denk ik als ik meer dingen tegelijk kan doen Dat mensen om mijn heen dat ook prettig vinden, voor mij zelf is het ook heel erg fijn dan loopt alles goed ben ik ook niet chagrijnig. het is een vervelend gevoel ik wil het niet laten merken aan de mensen om mijn heen maar er is ook heel vaak gezegd van dat ik chagrijnig ben terwijl ik mijn best doe om het niet te laten merken omdat het niet om die mensen gaat het gaat om mij zelf als ik een fout maak voor de tweede keer dan word ik daar erg chagrijnig van daarom denken ook vaak mensen dat ik niet tegen kritiek kan. Ik baal soms van me zelf maar ik begrijp die mensen ook ik zou denken van als je niet tegen kritiek kan moet je niet in zo'n omgeving komen maar ja dat is het dan, ik ben sneller en ik kan doen wat ik wil doen, dan zien anderen ook dat ik niet boos of chagrijnig ben op hun dan hebben hun ook niet de gevoel van wat heb ik gezegd of wat heb ik gedaan dat zij zo doet tegen mij, dan gaat samenwerken prettiger
Hoe ga je het vieren als je jouw doel hebt bereikt?	thuis
Reflectie 1	

Bij S is het waardevol om haar doel te halen omdat ze dan minder last heeft van de omgeving die met kritiek komt en haar boos maakt, De vraag of het waardevol is, roept een emotie op, die wellicht bevordert dat ze intrinsiek gemotiveerd raakt <i>“dan gaat samenwerken prettiger”</i> Successen vieren en daar over nadenken is een stap te ver. Een beloning geven werkt beter.	
---	--

Casus jongere D Reflectie 1 Bij S is het waardevol om haar doel te halen <i>“dan gaat samenwerken prettiger”</i> In materiële zin is het waardevol, maar ze benoemt dit niet. Successen vieren en daar over nadenken is een stap te ver. Een beloning geven werkt beter.	Wat zie ik in vergelijking met 1 De vraag of het waardevol is, roept een emotie op, die wellicht bevordert dat ze intrinsiek gemotiveerd raakt
vraag: • Welke voordelen zal dat behaalde doel voor jou hebben, en welke voordelen zal dat voor andere hebben • Hoe ga je het vieren als je jouw doel hebt bereikt	
Schriftelijk Welke voordelen zal het voor jou hebben als je jouw doel bereikt En zal dat ook voordelen voor anderen hebben? Welke? Welke positieve dingen denk je dat er gaan gebeuren als jij je doel hebt bereikt? Hoe zal dat invloed op jou hebben? En hoe zal het invloed op anderen hebben? Hoe ga je het vieren als je jouw doel hebt bereikt?	<i>Dat kan ik beter met anderen communiceren. En ook anderen helpen als ze die nodig hebben</i> <i>Ja. Als iemand een vraag heeft of hulp nodig heeft kan ik die persoon helpen</i> <i>Dan ga ik mensen meer helpen</i> <i>Dat ik meer Engels gaat praten</i> <i>Dat ze me beter kunnen begrijpen</i> <i>Op vakantie naar Curaçao</i>
mondeling Hoe merken anderen het als je meer zelfvertrouwen hebt gaat het dan makkelijker of moeilijker	Het zal gemakkelijker zijn Dan ga ik mensen meer helpen Dat ik meer Engels gaat praten Dat ze me beter kunnen begrijpen
Reflectie 2 D geeft ook aan dat het dan beter gaat in de omgang met anderen, en dat ze haar beter zullen begrijpen. Dus ook wil de relatie met anderen verbeteren door er zelf aan te werken. Hierdoor groeit haar zelfvertrouwen. D praat hier echter zelf niet gemakkelijk over, omdat ze de vaardigheid over haar gevoelens te praten moeilijk vindt. D vindt het ook waardevol, maar is niet materialistisch ingesteld.	Welke verschil is er met S(1) D praat minder makkelijk over haar gevoelens. De voordelen kan D goed benoemen en zij geeft aan daar zelf aan te willen werken. S beschouwt het nog niet beheersen van je doel als kritiek, terwijl D het als leerpunt ziet.

Deze vraag of het waardevol is, werkt bij haar ook motiverend

Casus jongere F Fase 2 Reflectie 2 D geeft ook aan dat het dan beter gaat in de omgang met anderen, en dat ze haar beter zullen begrijpen. Dus ook wil de relatie met anderen verbeteren door er zelf aan te werken.	Wat zie ik in vergelijking met S(1) en D(2) D praat minder gemakkelijk over haar gevoelens. De voordelen kan D goed benoemen en zij geeft aan daar zelf aan te willen werken. S beschouwt het nog niet beheersen van je doel als kritiek, terwijl D het als leerpunt ziet. Beide benoemen geen voordelen in de materialistische zin.
vraag: schriftelijk - Welke voordelen zal dat behaalde doel voor jou hebben, en welke voordelen zal dat voor andere hebben - Hoe ga je het vieren als je jouw doel hebt bereikt?	<i>Ik zal dan ook geen moeite krijgen op mijn werk. Engels vind ik altijd een belangrijke taal en me rijbewijs</i> <i>ja, dat kan, bijv. voor mijn werkgever. Want dan heb ik eigen vervoer en dan spreek ik vreemde taal. Dat is ook een punt.</i> <i>Met een vreemde taal kan je ook een goede indruk maken</i>
Mondeling Welke voordelen zal dat behaalde doel voor jou hebben, en welke voordelen zal dat voor andere hebben Hoe ga je het vieren als je jouw doel hebt bereikt?	Voordelen van Engels leren is ik kan bijna overal terecht komen waar ik wil, dan heb ik wat ik wil, daar word ik gelukkig om. Voor degene waar ik mee samen ga wonen, zal het ook een voordeel zijn dan heeft hij ook zijn baan en ik heb dan ook mijn eigen baan. Zelfvertrouwen zal een goed voordeel zijn. Engels leren spreken, ja wat ik net heb genoemd. Dat zal allemaal goed komen. Me rijbewijs ga ik vieren. Ik vier bijna alles wat ik heb bereikt. Ja, Engels gaat ook zeker goed komen
Reflectie 3 F vindt het vooral waardevol, omdat ze daarmee haar kansen op de arbeidsmarkt vergroot. F is een gemakkelijke prater en materialistisch ingesteld.	Welke verschil is er met 1 en 2 F blijft een andere klant in vergelijking tot S en D. De samenwerking met de begeleider(ik dus) ziet ze nog steeds als een must om een voldoende voor stage te krijgen. Op het gebied van je aan je verplichtingen te houden op de stageplek blijft ze duidelijk achter bij S en D. Meldt zich veel ziek.

Casus jongere L Fase 2 (reflectie 1+2+3) F vindt het vooral waardevol, omdat ze daarmee haar kansen op de arbeidsmarkt vergroot. F is gemakkelijke prater en materialistisch ingesteld Vraag mondeling	Wat zie ik in vergelijking met S(1), D(2) en F(3) Waardevol kan betekenen in materialistische zin of op het emotionele vlak.
Vraag: schriftelijk Welke voordelen zal dat behaalde doel voor jou hebben, en welke voordelen zal dat voor andere hebben	<i>Een mooie toekomst, met een goed baan</i> <i>Ja, wie wil mij nou niet</i> <i>Dan kan ik een leuke baan gaan zoeken en geld</i>

Hoe ga je het vieren als je jouw doel hebt bereikt Hoe geef je al je supporters erkenning voor hun bijdrage aan jouw succes en bedank je ze voor hun hulp	<i>verdienen</i> <i>Dat ik alles zelf kan betalen</i> <i>Voor mijn ouders fijn, kan ik eindelijk weg</i> <i>Door ze uitgebreid te bedanken</i>
mondeling	
Reflectie 4 Bij L is het waardevol, omdat ze dan een goede baan kan krijgen en niet meer afhankelijk is van haar ouders. Ze zegt dan ook letterlijk, dan zijn ze van me af. Ze voelt dit als een last. Bij haar is het dus waardevol in materiële zin.	Welke verschil is er met met S(1), D(2) en F(3) Het verschil is dat L een ander begrip heeft van waardevol, vanuit haar eigen perspectief als autist. Bij haar is het nooit van een stap van achter, maar samen.
Fase 3 Vertrouwen: Je moet vertrouwen hebben dat je het doel kunt bereiken Wat maakt dat jongeren en anderen erop kunnen rekenen dat doel voor hen bereikbaar is ? Wat kan de jongere allemaal al en waarom kan de jongere erop rekenen dat zijn doel voor hem/haar bereikbaar is? Hoe gebeurt het bewust maken van hulpbronnen.	je hebt vertrouwen dat je het kunt bereiken (stap 3,4,5,6, MP)
Casus jongere S Fase 3 Wat maakt dat jongeren en anderen erop kunnen rekenen dat doel voor hen bereikbaar is?	Hoe gebeurt het bewust maken van hulpbronnen.
Vraag: schriftelijk - Welke vrienden en/of familieleden kunnen jou helpen jouw doel te bereiken? - Symbool – Welke ding, idool, foto, woord, uitdrukking of welke tune kan voor jouw doel symbool staan en jou helpen je doel steeds te herinneren? - Wat geeft jouw vrienden en/of familieleden het vertrouwen dat jij jouw doel kunt bereiken? - Welke vaardigheden of mogelijkheden heb jij, die je kunt inzetten om jouw doel te bereiken?	<i>Familieleden</i> <i>Mijn nichten die wel goed zijn in Engels</i> <i>Iedereen die mij kent weet hoe ik ben als ik iets wil bereiken dan doe ik daar alles voor om het te bereiken</i> <i>Beetje meer inzet tonen</i> <i>Meer aandacht aan besteed harder aangewerkt</i> <i>Meer hulp vragen aan de docent</i>
Mondeling Welke vrienden en/of familieleden kunnen jou helpen jouw doel te bereiken? Symbool – Welke ding, idool, foto, woord, uitdrukking of welke tune kan voor jouw doel symbool staan en jou helpen je doel steeds te herinneren? Wat geeft jouw vrienden en/of familieleden het vertrouwen dat jij jouw doel kunt bereiken?	Hier over praat ik met niemand oké ik heb wel een vriendin waar mee ik heel goed ben maar dat is meer voor de gezelligheid enz. ik ben niet een persoon die vanuit zichzelf naar iemand toe gaat om over zijn problemen te praten maar meest waar ik dingen aan vertel is mijn familie waar ik echt alles bij kwijt kan zolang zij het zelf vragen. En een hele goede docent van mij en die man die mij rijlessen geeft steunt mij wel goed, van je kan het wel enz.. <i>Nee, ik heb geen foto of een symbool die ik als voorbeeld neem</i> <i>Iedereen die mij kent weet hoe ik ben als ik iets wil bereiken dan doe ik daar alles voor om het te bereiken</i> Zo wie zo heb ik met burgerschapskunde gezien dat ik

Welke vaardigheden of mogelijkheden heb jij, die je kunt inzetten om jouw doel te bereiken?	het wel kan daar door steun ik mijn eigen en denk ik bij mijn zelf dat is mij ook gelukt dus dit moet mij ook lukken. Ik probeer mezelf te geruststellen, dat helpt en ja van niemand is dom , iedereen heeft het moeten leren, dus jij moet het ook leren ik motiveer me soms heel goed maar als ik heel boos ben dan kan ik mij ook niet motiveren dan denk ik van andere kunnen het in een keer en jij niet enz. ik heb eerder niet gedacht om een planning te maken ik werk niet echt met een planning, misschien is dat wel mijn fout want op school is alles gepland en gaat alles ook goed en in mijn privé moet ik het ook wel misschien doen Ik heb de doorzettingsvermogen na drie keer proberen stop ik niet ik ga verder tot dat ik het kan ik durf meer te vragen ik veel harde gewerkt dan eerst niet gestopt na 1 keer maar doorgezet soms ben ik wel bang dat het laat om door te zetten omdat dan de examen er al is want bij de examen heb de kans van herkansing niet je haalt het of je haalt het niet meer hulp vragen aan de docent ...
Reflectie 1 S praat zelden over haar problemen met anderen, ze kan haar verhaal kwijt bij haar familie. Ze kan haar vaardigheden benoemen, maar geeft geen waardeoordeel wat doorzetten is. Een symbool wil ze niet om aan haar doel herinnerd te worden.	

Casus jongere D Reflectie 1 S praat zelden over haar problemen met anderen, ze kan haar verhaal kwijt bij haar familie	Wat zie ik in vergelijking met S(1) Een symbool past niet bij elke jongere
Schriftelijk Welke vrienden en/of familieleden kunnen jou helpen jouw doel te bereiken? Symbool – Welke ding, idool, foto, woord, uitdrukking of welke tune kan voor jouw doel symbool staan en jou helpen je doel steeds te herinneren? wat geeft je vertrouwen in jezelf?	<i>mijn broer vraagt of ik mijn lessen hebt gedaan vriend: overhoren schoonzus: corrigeren</i> <i>Mijn laptop Ik heb mijn laptop iedere dag bij me en ik gebruik het altijd als ik niks te doen heb</i> <i>Ik heb een hoop interesse om mijn doel te bereiken De laatste tijd ben ik er achter gekomen dat ik Engels wel goed kan begrijpen, dus dat weet ik ook dat hier beter kan maken</i>
Mondeling Welke vrienden en/of familieleden kunnen jou helpen jouw doel te bereiken. Welke vaardigheden of mogelijkheden heb jij, die je kunt inzetten om jouw doel te bereiken?	M'n schoonzus een beetje, Vrienden heb ik niet, gewoon klasgenoten M'n schoonzus en broer. M.n. schoonzus, m'n broer is niet zo vaak thuis. Hij gaat op school en werkt 's avonds. Mijn schoonzus gaat ook naar school, maar die werkt niet. Zij heeft ook een zoon van drie jaar. Dus. Op school gaat alles goed, die simulatie op kantoor, die Engelse theorie hier op school is makkelijker, dus die gaat goed. Maar ik moet nog veel toetsen inhalen

	en zelfstandig werken.
Reflectie 2 De broer en schoonzus kunnen D helpen haar doel te bereiken. Haar symbool is een laptop. Niet alleen om er aan herinnerd te worden haar doel te bereiken, maar ook als je niets te doen hebt met anderen te communiceren via social media	Welk verschil is er met S(1) D is meer intrinsiek gemotiveerd om haar doel te bereiken, omdat ze dan onafhankelijk wordt van haar broer en schoonzus.
Casus jongere F Reflectie 1+2 Beide noemen familie als hulpbronnen Niet allebei noemen een symbool als herinnering	Wat zie ik in vergelijking met S(1) en D(2) Verschillen in klant en beoordelen van waardevol
Vraag: Schriftelijk Welke vrienden en/of familieleden kunnen jou helpen jouw doel te bereiken? Symbool Welke vaardigheden of mogelijkheden heb jij, die je kunt inzetten om jouw doel te bereiken?	<i>mijn ouders</i> <i>mijn familie en vriendinnen</i> <i>Als eerst mijn familie en daarna mijn vrienden en vriendinnen</i> <i>Een bewijs?</i> <i>Ik heb verschillende mogelijkheden uitgeprobeerd</i>
Mondeling Wie vind jij daar geschikt voor? En welke mensen betekenen veel voor jou? Welk ding, idool, foto, woord, uitdrukking of tune kan voor jouw doel symbool staan en jou helpen je doel goed te onthouden? Welke redenen heb jij om te geloven dat jij je doel kunt bereiken? Wat geeft je vertrouwen in jezelf? Je hebt doorzettingsvermogen en welke andere vaardigheden of mogelijkheden heb jij, die je kunt inzetten om jou doel te bereiken? <i>Welke vordering in de richting van je doel is er al te zien? Wat gaat al goed?</i> <i>Welke mogelijkheden zie je voor jezelf om nog dichterbij je doel te komen</i>	Mijn ouders en mijn familie staan achter me <i>met alles, steunen</i> en zeggen steeds je kan het. Als je iets wilt dan komt het ook en als je het met tegen zin doet dan komt het vaak niet goed. Ik hou me niet echt daarmee bezig Dat heb ik niet echt, wat ik nu echt wil is mijn doel bereiken. Ik zie dan wel wat ik verder ga doen <i>Wat ik wil haal ik wel of krijg ik wel</i> <i>Ik ben sociaal ik kan overal goed indruk maken</i> Ik ben nu goed in woordjes ik zie verbeteringen er in Wat ik graag eerst wil is me rijbewijs en daarna Engels. Want dan kan ik doen wat ik wil overal gaan waar ik wil
Reflectie 3 Haar familie is haar steun en toeverlaat. Haar vader is een voorbeeld. Ze kan haar vaardigheden inzetten, deze zijn doorzettingsvermogen, sociaal zijn, goede indruk maken.	Welk verschil is er met 1 en 2 F zegt wat ik wil haal ik wel of krijg ik wel, terwijl S en D zich er van bewust zijn dat ze er zelf iets voor moeten doen. Voor alle drie is het doel halen waardevol, maar geven er verschillende betekenissen aan. D is het meest intrinsiek gemotiveerd, het te behalen doel is echt waardevol, hierdoor krijgt ze haar zelfstandigheid terug.

Casus jongere L Reflectie 1+2+3 Familie is hun steun en toeverlaat. Al staan niet alle supporters in dezelfde relatie tot de deelnemers	Wat zie ik in vergelijking met S(1), D(2) F(3) Voor alle drie is de familie belangrijk. Vriend worden nauwelijks genoemd. Ouders vinden het doel halen waardevol, maar geven er verschillende betekenissen aan.
Vraag: Schriftelijk Welke vrienden en/of familieleden kunnen jou helpen jouw doel te bereiken?	<i>Mentor, vriendinnen, zus, ouders</i> <i>Mijn ouders en zus</i> <i>ouders helpen met bijv. huiswerk, zus helpen stage zoeken en plannen</i>
mondeling Reflectie 4 Haar familie ondersteund haar bij alles, zelfstandigheid zal altijd tussen aanhalingstekens staan.	Verskil met 1,2,3 Het doel is waardevol, maar bij L kan je niet spreken van intrinsieke motivatie. Zij is vooral extrinsiek gemotiveerd. Anderen sturen het proces. Zelf plannen is heel moeilijk.

Fase 4 Ervaren vooruitgang Het ervaren van vooruitgang Welke positieve ontwikkeling ervaart de jongere en hoe waardeert hij deze. Groeit het vertrouwen in eigen competentie en groeit evenredig met het zelfvertrouwen ook een positiever zelfbeeld	Oplossingen uitvoeren Succes waarnemen: je kunt positieve ontwikkeling ervaren. (stap 8,9, MP)
--	---

Casus jongere S Fase 4 Welke positieve ontwikkeling ervaart de jongere	
Vraag: Schriftelijk Wat ga je deze week doen om dichterbij je doel te komen hoe ga je jouw vorderingen bijhouden en laten zien? Met wie ga je jouw verslag of weblog delen?	<i>Veel oefenen</i> <i>Veel herhalen en blijven leren totdat ik het heel goed kan.</i>
Mondeling Wat ga je deze week doen om dichterbij je doel te komen	
Reflectie 1 De vraag wat ga je doen, beantwoord ze vanuit een sociaal wenselijk antwoord. Pas bij de eindevaluatie 6 weken later zal ik er achter komen of ze dichterbij haar doel is gekomen. Wat ze voor de stage moet doen kan ik controleren, maar haar doel Engels verbeteren ligt geheel bij haar zelf.	

Casus jongere D Reflectie 1	Wat zie ik in vergelijking met S(1)
Vraag: Schriftelijk Wat ga je deze week doen om dichterbij je doel te komen hoe ga je jouw vorderingen bijhouden en laten zien?	<i>Ik ga Engels programma volgen en bepaalde woorden in een woordenboek zoeken</i> <i>Ik zou in plaats van Nederlands Engelse boeken kunnen lezen en met anderen spreken</i> <i>In een schrift</i>

Met wie ga je jouw verslag of weblog delen?	<i>Met mijn huisgenoten</i>
mondeling	
Reflectie 2 Bij D is makkelijker te volgen of ze werkt aan haar doel, omdat ze mij nodig heeft bij de telefoontraining en conversatielessen. Ze houdt ook een logboek bij en mailt al haar resultaten werk door naar mijn e-mail.	Welk verschil is er met 1
Casus jongere F Reflectie 1+2	Wat zie ik in vergelijking met 1 en 2
Vraag: • Wat ga je deze week doen om dichterbij je doel te komen • ?	
Vraag: schriftelijk	
Mondeling • Wat ga je deze week doen om dichterbij je doel te kom • hoe ga je jouw vorderingen bijhouden en laten zien? • Met wie ga je jouw verslag of weblog delen	Ik moet nog burgerschapskunde afmaken het is wel af maar niet volledig. Maar dat mag ik na me stage doen dus in september. Komende week ga ik me theorie autorijden oefenen dinsdag ga ik misschien naar examens. Als ik het haal ga ik beginnen met Engels en als ik het niet haal ga ik nog een keer leren. Meer kan ik niet doen alleen me theorie die is bijna klaar Voor school ga ik na me theorie, daarvoor heb ik nog tijd. Ik moet een verslag maken en alles een beetje bijhouden. Verder heb ik niks.
Reflectie 3 F gaat 2 dagen per week naar het open leercentrum om haar Engels te oefenen en Burgerschapskunde af te maken. Vaak blijkt dat ze daar niet op komt dagen op tijd. Zich houden aan de afspraken om op tijd op de stageplaats te komen gaat pas in de laatste 2 weken van de stage redelijk.	Welk verschil is er met S(1) en D(2)
Casus jongere L(reflectie 1+2+3)	Wat zie ik in vergelijking met S(1), D(2) en F(3)
Vraag: schriftelijk • Wat ga je deze week doen om dichterbij je doel te kom • hoe ga je jouw vorderingen bijhouden en laten zien?	<i>Blijven oefenen, plannen en goed leren</i> Initiatief nemen en stage opdrachten doen <i>Dat merken ze vanzelf</i>
Met wie ga je jouw verslag of weblog delen?	<i>niemand</i>
mondeling	
Reflectie 4 F blijft inderdaad oefenen voor gespreksvaardigheden en plannen.	Welke verschil is er met met S(1), D(2) en F(3) F heeft veel meer sturing nodig. Zelfstandigheid praktische vaardigheden uitoefenen is nog niet een vanzelfsprekendheid.
Fase 5 Tegenslag en terugval De bereidheid om rekening te houden met eventuele tegenslag en terugval. Hoe calculeert de jongeren het falen in en welke manieren bedenkt de jongere om er mee om te gaan	Oplossingen, terugblikken Anticiperen op tegenslag: je bent goed voorbereid op eventuele tegenslag (falen is leren) (stap 10 MP)

Casus jongere S Hoe calculeert de jongeren het falen in en welke manieren bedenkt de jongere om er mee om te gaan	
Vraag: schriftelijk Als het op weg naar je doel eens wat tegen zit, hoe ga je dat overwinnen van deze tegenslag dan aanpakken?	<i>Door niks van aan te trekken, of misschien juist te kijken of het aan mij ligt weet ik nog niet Er over praten en kijken waardoor of waarom het komt, naar oplossing zoeken</i>
mondeling	
Reflectie 1 Ze denkt nog niet na over falen, ze denkt wel een oplossing te kunnen zoeken	

Casus jongere D Reflectie 1 Niet denken in falen, dus oplossingsgerichte vragen werken wel positief.	Wat zie ik in vergelijking met S(1) Oplossing gerichte vragen helpen tegenslagen overwinnen
Vraag: schriftelijk Als het op weg naar je doel eens wat tegen zit, hoe ga je dat overwinnen van deze tegenslag dan aanpakken?	<i>Een planning maken om toch aan je doel te werken</i>
mondeling	<i>Ja, dat komt goed, in de week voor het vertrek was ik al begonnen met leren, de toetsweek, ik was al bijna klaar, toen moest ik snel naar mijn vader omdat hij zijn kleindochter wou zien en daarna terug, ik heb alleen maar 1 toets gemaakt en die ander toetsen moet ik in november maken. Die moet ik gewoon even herhalen, en dan voor de 2^e toetsweek ook weer herhalen en maken.</i>
Reflectie 2 D heeft de oplossing voor falen gezocht in een planning maken	Welke verschil is er met S(1) D geeft duidelijk een oplossing, een planning maken. S weet nog niet welke oplossing.

Casus jongere F reflectie 1+2	Wat zie ik in vergelijking met S(1) en D(2)
schriftelijk	
Mondeling Kun je ook nog andere manieren bedenken waarmee jij jezelf, of iemand anders jou bij tegenslag kan helpen om weer met vertrouwen verder te gaan?	Ik ben een beetje eigenwijs ik ga me rijbewijs halen en ga gewoon door tot dat ik me rijbewijs heb. Ik was weer op zoek naar een stage plek dus vandaar dat het een beetje mis was gegaan met mijn school lessen. Ik kan altijd iemand om hulp vragen
Reflectie 3 De oplossing van F is doorzetten en hulp vragen	Welk verschil is er met S(1) en D(2) F is iemand die om hulp vraagt als het niet lukt, dat kan ook een oplossing zijn.

Casus jongere L Reflectie 3	Wat zie ik in vergelijking met S(1), D(2) en F(3)
Vraag: schriftelijk Als het op weg naar je doel eens wat tegen zit, hoe ga je dat overwinnen van deze tegenslag dan aanpakken?	<i>Over nadenken en ervan leren Leuke dingen doen, en helpen het beter te doen</i>
mondeling	
Reflectie 4 L zoekt een oplossing in om er over na te denken en afleiding te zoeken in leuke dingen doen.	Welke verschil is er met met S(1), D(2) en F(3) L durft net als F ook om hulp te vragen als het tegenzit. Zij verschillen echter in klanttype, Waar L vaak afhankelijk is van hulp, kan er bij F sprake zijn van aangeleerde hulpeloosheid.

4.2 Effecten

Tabel 1

Het effect van de oplossingsgerichte vragen tijdens het onderzoek op de intrinsieke motivatie van de deelnemers

	S	D	F	L
Fase 0 Mandaat				
klantrelatie	+	+	-	+
Fase 1 Identificatie met gekozen doel	+	+	+/-	+/-
Doel				
Schalen	+	+	+	+
Fase 2 Het doel moet waarde voor je hebben				
Voordelen	+	+	+	+
Succes vieren	-	-	+/-	-
Fase 3 Je moet vertrouwen hebben dat je het doel kunt bereiken				
Support	+/-	+/-	+/-	+/-
Symbool	-	+	-	-
Vertrouwen	-	+	+	+
Hulpbronnen/Optimisme	-	+/-	+/-	-
Schalen	+	+	+	+
Succes vieren	-	-	+/-	+
Fase 4 Het ervaren van vooruitgang				
Schalen	+	+	+	+
Actie	-	+	-	+
(WEB)log	-	+	-	+
De bereidheid om rekening te houden met tegenslag en terugval.				
Aanpak tegenslag	=	+/-	-	+/-

Tabel 2

Het resultaat van het schalen:

Tabel Resultaat Eindeffect naar leeftijd de Jong en Kimberg (2009)

Vergeleken met deelnemers onderzoek

Diploma nivo 2 of 1 behaald	13-18 jaar	19-30 jaar	17-19 jaar deelnemers onderzoek	
Doel behaald	42%	32%	75%	
Enige vooruitgang	47%	36%	25%	
Geen vooruitgang	11%	32%		
Aantal casussen	19	22	4	

Tabel 3

Welke valkuilen Mission Possible C. Beumer (2010) kwam ik tegen tijdens het onderzoek

Focussen op problemen	Casus S	Casus D	Casus F	Casus L
Te veel praten over probleem	+	-	-	-
De oorzaak van het probleem vinden	+	-	-	+
Een schuldige vinden	-	-	+	-
Focussen op gebreken	-	-	-	-
Beschuldigende uitleg	-	-	+	-
Taal				
Het probleem niet goed vertalen	-	-	+	-
Ingewikkeld taalgebruik	+		+	+
Uitzichtloze uitleg	-	-	-	-
Persoonlijke interpretaties	+	-	+	-
Probleemgericht taalgebruik	-	-	+	-
Vooringenomen/bevooroordeeld				
Weerstand verwachten	-	-	+	-
Slecht passende theorie toepassen	-	-	-	-
Te veel weten	-	-	-	-
Oplossingsgeforceerd werken	-	-	+	-
Geen platform				
Geen klant voor verandering	-	-	+	-
Proberen een onoplosbaar probleem op te lossen	-	-	-	+
Het probleem 'in' iemand plaatsen	-	-	+	+
Te grote stappen	+	-	+	+

Tabel 4

Resultaat schalen

Deelnemer week 1 en week 10	Overeengekomen doel
S begin 6 eind 7	Meerdere dingen tegelijk kunnen doen
D begin 6 eind 7	Spreekvaardigheid Engels verbeteren
F begin 7 eind 7	Engels verbeteren
L begin 7 eind 8	Plannen en rekenen

Hoofdstuk 5. Conclusies

In dit hoofdstuk worden de antwoorden op mijn deelvragen gegeven die ik in hoofdstuk 4 heb uitgewerkt. Ook wordt er antwoord gegeven op mijn onderzoeksvraag.

5.1 koppeling aan de literatuur

In hoofdstuk 2 heb ik uitvoerig beschreven wat Mission Possible inhoudt en hoe het werkt. De oplossingsgerichte benadering doorbreekt bij jongeren het patroon van negatieve verwachtingen omdat het negatieve gedrag niet(meer) wordt gehonoreerd en ligt de focus alleen daar waar winst te behalen is. De 5 fasen zijn er op gericht de motivatie optimaal te krijgen. Tijdens het werken met werkboekje Mission Possible heb ik gebruik gemaakt van de uitgebreide handleiding van C. Beumers-Peeters (2010) Tijdens het werken met Mission Possible heb ik tevens gebruik gemaakt van het protocol gespreksinterventies en de gesprekken uitgeschreven en beoordeeld. (bijlage deelnemer F) Van 3 van de 4 deelnemers kreeg ik mandaat, een van de deelnemers was gestuurd door de school. Tijdens het kennismakingsgesprek merkte ik dat alle 4 deelnemers een hulpvraag hadden. Deze waren ofwel sociaal-emotioneel of hadden te maken met een leerprobleem. Omdat bij Mission Possible het initiatief van oplossen bij de deelnemer zelf ligt, kwamen niet alle te leren vaardigheden tijdens de stage op tafel. In het stage boek van de deelnemers stonden de te behalen doelen en competenties. Maar niemand van de vier deelnemers zag hier een probleem in en waren verwachtingsvol over het halen van een voldoende voor de BPV stage. Het stageboek is een duidelijk voorbeeld van hoe de deelnemer wordt beoordeeld, in hoofdstuk 2 ben ik daar uitvoerig op ingegaan.

Een ander probleem is de beoordeling van de ontwikkeling van de jongere, namelijk de gemeten prestatie. Het criterium is dichotoom: (Stevens, 1997) de prestatie is voldoende of niet voldoende, daarbij is de prestatie individu gebonden en hebben vergaande gevolgen voor de manier waarop jongeren het resultaat van hun inspanningen beoordelen.

De keuze voor werken met Mission Possible was snel gemaakt na mijn theoretische verkenning over motivatie
Stevens zegt dus: **“zorg dat de motivatie in orde is voordat je verwacht dat er iets geleerd wordt”**. En we moeten vooral onthouden dat de dynamiek in de verhouding van mens en omgeving het resultaat van ontwikkeling en leren betrekkelijk onvoorspelbaar maakt. Het is moeilijk te zeggen hoe wij en hoe jongeren er over een jaar bijstaan. Talenten verschillen, maar ook de wegen waarlangs talenten zich ontwikkelen verschillen. De theoretische verkenning van oplossingsgericht werken, het werken met Mission Possible en het werken met veel van de 1001 oplossingsgerichte vragen heeft tot resultaten geleid. In hoofdstuk 4 zijn deze resultaten te zien

5.2 Conclusies

De resultaten, zoals beschreven in hoofdstuk 4 geven antwoord op de deelvragen van begeleiden en vaardigheden en de keuze van onderzoeksbenadering. Het antwoord op de deelvragen over motivatie en mandaat zijn deels weergegeven in hoofdstuk 2

Deelvragen

1. Oplossingsgericht werken

- 1.1 Wat is oplossingsgericht werken in het onderwijs
- 1.2 Wat is Mission Possible
- 1.3 Wat is intrinsieke motivatie in relatie met oplossingsgericht werken
- 1.4 Wat is intrinsieke motivatie in relatie met het werken met Mission Possible

2. Mandaat

- 2.1 Hoe bereik ik mandaat bij deze specifieke ROC nivo 1 en 2 jongeren (wanneer worden deze jongeren klant) en welke aspecten van mandaat spelen dan een rol?

2.2	Voor wie is het mandaat van belang
2.3	Is er een platform voor mandaat op schoolniveau en als onderzoeker binnen een school
3.	Begeleiden en vaardigheden
3.1	Past de methode Mission Possible bij de begeleidingsvraag van de vier ROC deelnemers.
3.2	Welke oplossingsgerichte vaardigheden moet ik als docent, begeleider beheersen.
3.3	Zijn gespreksvaardigheden en de niet weten houding essentieel bij de oplossingsgerichte gespreksvoering
4.	Onderzoeksbenadering
4.1	Keuze van onderzoeksbenadering
4.2	Sociaal constructivistisch perspectief
4.3	Grounded Theory

Om antwoord te geven op:

mijn onderzoeksvraag : **wat betekent het werken met het werkboek Mission Possible voor jongeren in de praktijk en is het een bruikbaar instrument dat jongeren helpt zelf doelen te formuleren en zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leerproces.**

- Deelvraag 1: Wat is intrinsieke motivatie in relatie met het werken met Mission Possible
- Deelvraag 2: Hoe bereik ik mandaat bij deze specifieke ROC nivo 1 en 2 jongeren (wanneer worden deze jongeren klant) en welke aspecten van mandaat spelen dan een rol?
- Deelvraag 3: Past de methode Mission Possible bij de begeleidingsvraag van de vier ROC deelnemers.
- Deelvraag 4 Onderzoeksbenadering

Ga ik a.d.h.v de resultaten uit hoofdstuk 4 conclusies trekken of het werken met het werkboek Mission Possible voor jongeren in de praktijk en is het een bruikbaar instrument dat jongeren helpt zelf doelen te formuleren en zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leerproces.

Deelvraag 1

Uit de analyse blijkt dat het alle 4 deelnemers is gelukt zelf te bepalen waarheen het proces uiteindelijk gaat. Alle 4 hadden voor ogen een diploma om daar mee hun zelfstandigheid te vergroten en het gevoel te hebben er bij te horen. Op welke moment de stappen gezet gaan worden was verschillend. 2 van de 4 gingen onmiddellijk aan de slag (D en L) terwijl S en F na 10 weken nog maar weinig stappen hadden gezet. Wat ook terug te zien is in de tabel over schaalvragen.

De zo gepropageerde rol van supporters bleek maar een bescheiden rol te spelen op de intrinsieke motivatie. Het waren voornamelijk de ouders of familie. De deelnemers zagen hen niet als supporter, maar als afhankelijk van.

De schaalvragen uit het werkboekje, zijn wel een handige kapstok, om oplossingsgerichte vragen te stellen.

Het omgaan met tegenslagen, het was moeilijk voor hen om hun gedachten hierover op papier te zetten in het werkboekje.

Vaak was het antwoord, nog harder werken etc., zonder diepgang.

Uit de resultaten van het onderzoek naar de verschillende fases van motivaties moet ik concluderen dat alleen fase 1 Identificatie met gekozen doelen en fase 2 Het doel moet waarde voor je hebben leiden tot meer intrinsieke motivatie bij het klanttype “klant”.

Deelvraag 2

Uit de analyse van fase 0 op de vraag hoe bereik ik mandaat bij deze specifieke ROC nivo 1 en 2 jongeren blijkt en heb ik ervaren dat de juiste oplossingsgerichte vragen stellen een goede samenwerking tot stand brengt tussen deelnemer en ik als begeleider.

Dat één jongere(F) van het type klager was, maar dit heeft geen invloed gehad om haar doel niet te bereiken.

Zij was ook het moeilijkste om te begeleiden en niet in mijn eigen valkuilen verstrikt te raken.

Ze heeft veel zelfvertrouwen.

Uit de praktijk

F: *“Dat het me nog een paar jaar zal kosten om alles te krijgen wat ik wil”*

Deelvraag 3

Past de methode Mission Possible bij de begeleidingsvraag van de vier ROC deelnemers Het antwoord op deze vraag is gekoppeld aan de vraag of ze hun doel bereikt hebben. Omdat na 10 weken ik niet wist of ze hun diploma zouden halen(hun uiteindelijk doel) heb ik e-mail contact met de deelnemers onderhouden.

3 van de 4 deelnemers hebben me regelmatig op de hoogte gehouden van hun vorderingen, wat ook de bedoeling is van MP, een weblog etc. De conclusie is dat als ze deze fase niet willen delen met jou als begeleider de methode niet past bij de deelnemer.

Uit de praktijk

Met mij gaat het prima. Ik heb niveau 2 afgerond en gelijk doorgestroomd naar niveau 3. Ik heb mijn diploma van bedrijfsadministratief medewerker gehaald. Nu volg ik financieeladministratief medewerker niveau 3, die duurt 2 jaar. Met mijn dochtertje gaat het ook goed. Zij is al bijna 3 jaar. Met mijn Engels gaat het steeds beter. Ik heb vorig jaar stage gelopen bij een wijkcentrum in Delft op de administratieve afdeling.

Tot nu toe ben ik mijn doelen aan het bereiken en ik zal zeker blijven doorzetten.

Groet D

F en S hebben ook hun diploma nivo 2 gehaald. F is doorgegaan op niveau 3 in de richting zorg. S is niet verder gegaan met een vervolgopleiding. Ondanks haar diploma werkt S nu weer in de supermarkt. Beide jongeren waren nog van een lichte autisme waar Engels nog niet meetelt. Pas in 2014 gaat Engels ook meetellen voor het eindresultaat niveau 2 ROC. L de jongere met autisme is naar een ROC gegaan voor land en tuinbouw om haar niveau 2 diploma te halen.

Mijn conclusie is dat bij 3 van de 4 jongeren de methode Mission Possible past

Deelvraag 4

Voordelen onderzoeksbenadering

Als onderzoeker dacht ik steeds in vergelijkingen: waarin verschilt wat ik nu zie met wat ik eerder heb gezien. Het was hierbij van groot belang om in dit proces open naar het onderzoeksmateriaal te kijken en pas aan het einde van het onderzoeksproces de ‘dimensions en proporties’ van een fenomeen met naam of aanduiding te benoemen.

Het fenomeen was dat elke deelnemer zelf in staat is om doelen te formuleren en oplossingen te bedenken voor de tegenslagen. Ook dat ze hier zelfstandig mee aan de slag konden.

Als het gaat om leren in de praktijk, kun je als docent niet altijd volgen van achter. Eerst voordoen en later volgen. Als begeleider van hun eigen geformuleerde doelen kun je wel volgen en middels oplossingsgerichte vragen dit proces in gang houden.

Voordat ik met werkboekjes Mission Possible aan het werk ging had ik de valkuilen die Beumer had beschreven bestudeerd.

De valkuilen heb ik in een tabel samengevat en met een + aangeduid wanneer het mij overkwam.

Mijn conclusie is dat bij het klanttype klager je snel in een aantal valkuilen schiet en dat daardoor de samenwerking wat stroever gaat verlopen.

Het lukte ook de methode Mission Possible als kapstok te gebruiken voor het volgen van het proces en het lukte mij ook de jongeren zelf te laten bepalen waarheen het proces uiteindelijk gaat en op welke moment de stappen gezet gaan worden.

Mijn conclusie is dat het werkboekje gebruiken niet een doel op zich moet worden, een verplichting als onderdeel van de begeleiding op de stage.

Twee van de deelnemers zagen het niet als een verplichting en waren intrinsiek gemotiveerd naar de toekomst te kijken en ook te voelen alsof de wondervraag was gebeurd.

Voor jongeren met autisme kan de methode Kids Skills ingezet worden. De te leren vaardigheden kunnen gevisualiseerd worden en geven snel een gevoel van succes en zelfstandigheid. Evelien Crone en Theo Peeters geven allebei aan als de hersenen er nog niet klaar voor zijn, deze jongeren dan nog geen beroep kunnen doen op denkstrategieën en dat je daar dan rekening mee moet houden.

De hoofdvraag: Mission Possible, dat jongeren helpt zelf doelen te formuleren en zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leerproces geef ik weer in de tabel op blz. 48. De bereidheid is er bij alle 4 jongeren, echter bij tegenslag zag ik dat zij daar zelf nog niet altijd oplossingen voor wisten te benoemen. De aanpak van tegenslag zal in het proces goed begeleid moeten worden.

Tot zover mijn conclusie in de praktijk.

Een factor analyse kan de conclusies nog beter onderbouwen. Naast docent ben ik socioloog en weet dat je dan veel meer casussen nodig hebt. Echter daar was de tijd die stond voor praktijkonderzoek te kort voor!

In hoofdstuk 6 reflecteer ik op mijn praktijkonderzoek.

Hoofdstuk 6 Reflectie

De doelstelling van mijzelf is: het leren van afstand nemen en betrokkenheid tonen en jongeren zelf verantwoordelijk laten zijn voor hun leerproces. Middels supervisie met een coach tijdens het onderzoek wilde ik zelf ervaren of oplossingsgericht werken bijdraagt aan mijn persoonlijke ontwikkeling.

Dit reflectieverslag is geschreven vanuit twee invalshoeken, te weten:

Als student gedragsspecialist in opleiding

Als docent/begeleider van leerlingen op het VMBO/LWOO, VSO en ROC niveau 1 en 2.

De reflectie op het onderzoek en reflectie op mijn eigen leermomenten

Om los te komen van het probleem denken heb ik zelf tijdens de studie tot gedragsspecialist supervisie gehad van de opleidingscoördinator dmv oplossingsgerichte gesprekken. De vragen die gesteld kunnen worden, de 1001 oplossingsgerichte vragen hebben vooral een meerwaarde gehad en ik heb ervaren dat deze vragen een goed middel zijn om oplossingen te bedenken.

Veel vragen komen aan bod in het werkboekje Mission Possible

Bij oplossingsgericht luisteren heb ik ervaren dat het belangrijk is dat je de krachtbronnen van de jongere hoort en feedback vraagt of je goed hebt gehoord wat ze bedoelen. In het begin was het vooroordeel dat VMBO/ROC niveau 1 en 2 jongeren vooral extrinsiek gemotiveerd zijn een belemmering.

Mijn verwachting dat door het werken met Mission Possible de intrinsieke motivatie opgang kwam niet hoopvol. Na mijn onderzoek en gesprekken denk ik daar nu veel genuanceerder over.

Ik heb ervaren dat niet elke jongere een klant wordt voor samenwerking, maar dat bij klaagtypische klanten er ook lichtpuntjes zijn op gebied van motivatie, als je maar de juiste vragen stelt en blijft volgen en geen oplossingen aandraagt.

De conclusie is dat ik door actief luisteren en volgen zelf ook bij de les bleef.

Van probleem denken naar denken in oplossingen gebeurde niet in één dag. Ook niet via de wondervraag.

Nadat ik had ervaren dat probleemdenken bij mij negatieve gevoelens, zelfverwijt en wanhoop oproepen, heb ik doormiddel van supervisie ervaren dat oplossingsgericht denken weer ruimte geeft. Nu heb ik ervaren dat na oplossingsgerichte gesprekken met jongeren het mij mogelijk is geworden om jongeren zover te krijgen dat ze hun blik gingen richten op de toekomst. Het is gelukt door vooral de jongeren zelf als krachtbron te zien van hun eigen ontwikkeling en deze te volgen. Door de fysieke aanwezigheid, het stellen van de juiste oplossingsgerichte vragen en het luisteren kreeg ik de deelnemers zover dat ze hun blik gingen richten op de gewenste uitkomst. Het leren stellen van krachtige vragen was een stap om los te komen van het probleem denken.

Als deelnemer aan de modules van gedragsspecialist heb ik vooral mijzelf beter leren kennen door te werken met schaalvragen tijdens bijeenkomsten:

Een vraag die gesteld werd tijdens een bijkomst was, “stel dat dit het beste leerteam is waar jij ooit in zal zitten, hoe zal jij dit merken.

Het uiterste was “ team als los zand en het beste team ooit”.

Door het benoemen wat we onder het beste team verstaan kreeg ik zicht op wat ieder voor zich belangrijk vindt. Hierdoor werd de groep veilig voor mij.

Goede communicatie, elkaars krachten bundelen, presenteren, verslaglegging, alles is bespreekbaar, afspraken nakomen, open staan voor ieders eigen leerstijl, durf, vertrouwen

Ik heb geleerd mijzelf open te stellen voor de kritiek en goedbedoelde adviezen van medestudenten, docenten en deelnemers onderzoek. Valkuilen die soms confronterend zijn, maar waar je zelf weer oplossingen voor vindt.

De verschillende middelen voor het bereiken van een oplossing konden mij helpen bij het focussen van het gesprek en het vinden van de weg naar vooruitgang. Door gedwongen vanuit het oplossingsgericht denken tegen zaken aan te kijken heb ik geleerd vanuit een ander invalshoek naar

een probleemsituatie te kijken. Dit heeft mij geleerd dat wat de jongere en ouder(supporter) zegt van essentieel belang is bij oplossingsgericht werken.

Het **niet weten** van Insoo Kim Berg als voorwaarde om oplossingsgericht te werken.

Peter de Jong en Insoo Kim Berg (2004) geven aan dat je door het gebruik van bepaalde vaardigheden (zoals luisteren, non-verbaal gedrag, sleutelwoorden van de cliënt echoën, open vragen stellen, samenvatten, parafraseren, gebruik van stilte, opmerkzaam zijn, complimenteren, empatisch zijn en de focus terug te brengen naar de cliënt) kunt proberen om de huidige zienswijze van de cliënt te respecteren en tegelijkertijd de aandacht te verschuiven van de problematische anderen naar de cliënt zelf. Zo komen we tot de rol die de cliënt zelf kan spelen in het proces naar de positieve verandering. We komen zo dus tot het oplossingsgericht praten en proberen het praten over problemen achter ons te laten.

Peter de Jong en Insoo Kim Berg (2004) noemen het hoofdstuk over de vaardigheden: "Vaardigheden om niet te weten".

Tijdens de opleiding master Sen gedragsspecialist werd aandacht besteed aan "Vaardigheden om niet te weten".

Ik had moeite met strikt hanteren van het "niet-weten". In begin verwachtte ik hier niets van. In de gesprekken met de jongeren kwam ik er achter dat de jongere echt zelf een rol konden spelen in het proces van verandering

Het is natuurlijk wel zo dat wanneer je iemand begeleidt in een beroepsopleiding, je ook vaardigheden inzet en de jongeren aanleert omdat ze die vaardigheden zelf nog niet beheersen.

Heel fijn vond ik dan ook door te oefenen met oplossingsgericht werken te zien hoe jongeren en collega's mij zien als gesprekspartner in communicatie. Door naar gesprekken te luisteren op DVD en te oefeningen en dan volgens op te schrijven wat er werkelijk werd gezegd, ben ik zelf in de praktijk met het oefenen van oplossingsgerichte gesprekken met leerlingen hier goed op gaan letten. Dit heeft me antwoord gegeven op een mijn leerdoelen.

Als docent/coach op een VMBO/LWOO en begeleider stageleerlingen ROC die oplossingsgericht werken in de praktijk wil brengen betekent het dus ook aan de zijlijn blijven staan. Ik ben zelf vaak geneigd de verantwoordelijkheden uit handen te nemen. Dit betekent dus de verantwoording bij de leerling, ouders, collega's laten. Mijn symbool hiervoor was een verhaal uit '1001 en een nacht' over wonderen. *Aladin en de wonderlamp*

Het werken met Mission Possible als begeleider

Mission Possible is een leerervaring voor jongeren in de leeftijd van circa twaalf tot achttien jaar en is gericht op hen die iets in hun leven willen veranderen. Het kan individueel of als een groepsactiviteit worden toegepast. Werken met Mission Possible maakt het vervullen van dromen en het bereiken van doelen stukken makkelijker. Het leert lastige dingen te veranderen door gebruik te maken van de sterke punten en er samen mee te werken. Het is gebaseerd op de filosofie van het oplossingsgerichte denken. Door het werken met het werkboekje doorlopen ontstond er een samenwerking tussen de jongeren en ik zelf. Mij spreekt ook vooral de positieve aanpak aan. We gaan ervan uit dat de leerlingen niet bewust bepaalde dingen wel of juist niet doen, ze moeten de vaardigheid nog leren of opnieuw leren. Ik denk dat het voor de begeleider van stages en leraren een soort rust kan geven. Zij hoeven niet overal op te reageren

De uitspraak van Albert Einstein is ook steeds een geheugensteuntje.

"Alles moet zo eenvoudig mogelijk gedaan worden, maar niet nog eenvoudiger".

Aanbevelingen voor de toekomst

Wat ga ik nu concreet anders doen als leraar/coach/gedragsspecialist en hoe en wanneer?

Oplossingsgericht luisteren en oprecht luisteren doe je door de juiste vragen te stellen.

Bij Mission Possible worden deze vragen je aangereikt en in het geval van begeleider werkt dit fijn.

Bij leerlingen op het ROC, waar je overstapt van probleemdenken naar oplossingsgericht denken, zal ik het oplossingsgericht vragen stellen in de praktijk nog veel gebruiken en jongeren die dat willen laten werken met Mission Possible. Mits daar ruimte voor is in het onderwijs. Ik heb ervaren op een VMBO dat oplossingsgericht werken in een omgeving waar zerotolerantie beleid aan de orde is (docent in NRC 15 mei 2012):

VMBO'ers zijn veelal extrinsiek gemotiveerd; ze hebben een stok achter de deur nodig)

en er geen mandaat is om oplossingsgericht te werken, dit mij tijdelijk heeft geblokkeerd in het verder leren van oplossingsgericht denken. Door reflectie en het zelf ervaren van een oplossingsgericht gesprek ben ik me weer bewust geworden van mijn eigen kwaliteiten als creativiteit en enthousiasme, maar ook van mijn kwetsbaarheid. De uitdaging is nuchterheid en helderheid. Ik leer anderen direct om hulp te vragen, in plaats van op een indirecte manier namelijk door anderen te helpen. Ook omgevingsfactoren zoals veiligheid, de mogelijkheid om te leren in de schoolse praktijk is aandacht voor de morele dimensie van professionaliteit in school.

Dit onderzoek voerde ik uit met niveau 1 en 2 leerlingen van het ROC, een kwetsbare groep op het ROC. Marc van der Meer, directeur van ECBO (Expertisecentrum Beroepsonderwijs zei onlangs in een interview in het NRC (11 mei 2012):

“Met bijvoorbeeld de bestrijding van spijbelen en schooluitval gaat het heel goed, Daar is de laatste jaren veel bereikt. Maar in de onderste 2 niveaus daar komen nog steeds ontzettend veel sociale en persoonlijke problemen samen. Leerkrachten spelen daar noodgedwongen veel meer een vaderende of moederende rol dan dat ze echt met doceren bezig zijn”.

Ik heb mijn keuze gemaakt, de rol van bemoederen doe ik niet meer. Ik wil professioneel bezig zijn en met behulp van Mission Possible en de 1001 oplossingsgerichte vragen kan dat. Bij competentie gericht onderwijs wordt een grote rol toebedeeld aan de oordelen van de te beoordelen persoon zelf. Bij de stage- evaluatiegesprekken over de opdrachten moeten de jongeren uitleggen wat zij gaan doen en kunnen uitleggen waarom zij doen zoals ze doen en verlopen deze gesprekken vaak stroef. Het gaat tenslotte om die voldoende. Als jongeren zelfstandig of met hulp van een begeleider met Mission Possible willen werken, als klant of klager, dat maakt niet uit, dan zullen jongeren zelf ontdekken of zij die voldoende verdiend hebben voor de stageopdrachten en niet meer met allemaal smoezen komen om van jou die voldoende te krijgen.

Dus begeleiders, docenten van deze groep jongeren op het ROC, ga aan de slag met het oplossingsgericht werken, ontstaan uit het sociaal constructivisme, waarin waarde en normen onlosmakelijk deel uitmaken van competentie gericht leren.

Literatuur

- Berg, I.K. & Steiner, T.(2009) *Het spel van oplossingen*. Amsterdam:Pearson
- Beumer-Peeters, C.(2010) *Mission Possible* , Kids'Skill voor jongeren. Amsterdam:Nelissen
- Blonk, A. Boerman, R. Smeets, K. e.a. (2009)*Tien keer beter! Leraren verbeteren hun onderwijspraktijk door onderzoek*. Antwerpen -Apeldoorn:Garant
- Cauffman, L. & Dijk, D. J. van (2009) *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*.Amsterdam: Boom onderwijs
- Crone, E. (2008), *Het puberende brein*. Amsterdam:Bert Bakker
- Intrinsieke motivatie en extrinsieke motivatie, geraadpleegd 7 november 2010 via <https://www.kuleuven.be/algdid>
- Durrant, M. (2007). *Creatieve oplossingen bij gedragsproblemen op school*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant
- Furman. B. (2008). *De methode Kids' Skills*. Soest: Nelissen.
- Furman, B, Beumer-Peeters, C, Werkboek Mission Possible
- Gillberg, C, Peeters, T (2003) *Autisme medisch & Educatief*. Antwerpen:Houtekiet
- Glaser, B.G., A.L. Strauss (1967) *Discovery of grounded theory*. Chicago: Aldine
- Goes.L (2009) *De invloed van intrinsieke motivatie en extrinsieke motivatie op schoolprestaties, Etnische achtergrond als moderator op de relatie tussen motivatie en schoolprestatie*.Thesis, Universiteit Utrecht, Faculteit SocialeWetenschappen
- Groeneveld, J.G. & Steensel, K (2008) *Kenmerkend VMBO, een vergelijkend onderzoek naar de kenmerken van vmbo-leerlingen en de generatie Einstein*. Hiteq, centrum van innovatie.
- Harinck, F. (2009). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen – Apeldoorn: Garant
- Jong, P. de & Berg, I. K. (2008). *De kracht van oplossingen. Handwijzer voor oplossingsgerichte gesprekstherapie*. Amsterdam: Harcourt Book publishers.
- Korthagen, F. Koster, B. Melief, K. Tichelaar, A.(2009) *Docenten leren reflecteren*, systematische reflectie in de opleiding en begeleiding van leraren. Barneveld:Nelissen A.
- Lieshout, T. van (2009). *Pedagogische adviezen voor speciale kinderen. Een praktisch handboek voor professionele opvoeders, begeleiders en leerkrachten*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum
- Måhlberg, K. & Sjöblom, M. (2008). *Oplossingsgericht onderwijzen. Naar een gelukkiger school!* Antwerpen-Apeldoorn: Garant.
- Maso, I. (1990) *Kwalitatief onderzoek*. Meppel:Boom

Sociaal constructivistisch onderzoekperspectief en Grounded Theory (2009) *DPA groep BSN*

Stevens, L. (2002) Naar een ander begrip van 'Prestatie' in de school. *Vlaams tijdschrift voor Orthopedagogiek* v21 nl

Vugt van P. (2004) Inleiding tot bijzondere vormen van leer- en ander gedrag. Universiteit van Antwerpen CNO Centrum nascholing Onderwijs

Strauss, A., J. Corbin (1998) *Basics of Qualitative Research*. Thousand Oaks: Sage

Working On What works, geraadpleegd 27 september 2010 www.solutions-centre.org

WOSO (2004) *Bekwaam & Speciaal*, generiek competentieprofiel speciale onderwijszorg. Antwerpen. Apeldoorn: Garant

BIJLAGEN

Bijlage 1 pag. 61 t/m 74

Bijlage 2 pag. 75 t/m 78

Bijlage 3 pag. 79 t/m 89

Bijlage 4 pag. 90 t/m 100

Bijlage 5 pag. 101 t/m 107

Bijlage 6 pag. 107 t/m 109

Bijlage 7 pag. 110 t/m 117

BIJLAGE 1.1

bylage 1

5. Werkzaamheden- en beoordelingsformulieren

Werkzaamheden tot aan 1^e beoordeling

De beroepshouding is voldoende wanneer tenminste 6 van de 7 aspecten met een voldoende of goed zijn beoordeeld. Wanneer bij de eindbeoordeling de beroepshouding onvoldoende is, dan is de gehele BPV onvoldoende.

De werkzaamheden zijn afgesloten indien deze beoordeeld zijn met een voldoende of goed. Zijn er 1 of meerdere werkzaamheden onvoldoende, dan dienen deze in een volgende BPV alsnog met een voldoende afgesloten te worden.

De inhoud van de werkzaamheden wordt per beoordeling afgekruid in de werkzaamhedenlijst.

Tijdens een evaluatie kunnen de afgesproken werkzaamheden bijgesteld worden. De stagiair geeft ook een eigen oordeel en kan dit ook toelichten op het evaluatie/beoordelingsformulier.

Een gesprek over de verschillen en overeenkomsten geven de stagiair een duidelijker beeld van de vorderingen en verwachtingen

De nummering komt overeen met de werkzaamheden op de checklist

Werkzaamheden	
1. Verzorgt in- en uitgaande post	
1.1. Post sorteren	☒
1.2. Postregistratiesysteem bijhouden	☒
1.3. Ontvangstbevestigingen maken	☒
1.4. Post frankeren en verzenden	☒
1.5. Poststukken archiveren	☒
1.6. Poststukken kopiëren	☒
1.7. Adressenbestand actueel houden	☐
2. Verzorgt archief	
2.1. Papieren documenten archiveren	☒
2.2. Papieren archief opschonen	☒
2.3. Digitale documenten archiveren	☐
2.4. Digitaal archief opschonen	☐
3. Ontvangt en verwerkt goederen	
3.1. Voorraad kantoorartikelen bijhouden	☐
3.2. Ontvangen goederen controleren	☐
3.3. Vrachtbrief controleren	☐
4. Ontvangt bezoekers	
4.1. Bezoekers ontvangen	☒
4.2. Bezoekers in- en uitschrijven	☒
4.3. Bezoekers doorverwijzen	☒
4.4. Informatie geven aan bezoekers	☒
4.5. Koffie/thee aanbieden aan bezoekers	☒
5. Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in	
5.1. Gegevens invoeren in een spreadsheet	☐
5.2. Gegevens invoeren in een database	☐
5.3. Klanten- of leveranciersbestand bijwerken	☒
5.4. Uren- of ziekteregistratie bijwerken	☐
5.5. Invoerverslagen afdrukken	☐
6. Vult formulieren in	
6.1. Bestelformulier, offerte, factuur, en/of orderbevestiging invullen	☐
6.2. Declaratieformulier en/of ziekmeldingsformulier invullen	☐
6.3. Fax of telefoonmemo invullen	☒
7. Bedient telefoon en handelt gesprekken af	
7.1. Bedienen telefoon	☒
7.2. Inkomende en uitgaande gesprekken afhandelen	☒
8. Overige werkzaamheden	
Weg gaan met de cliënten	

BIJLAGE 1.2

Beoordelingsformulier 1^e beoordeling NAAM: _____
 KLAS: n26

Beroepshouding	Zelf beoordeling			Bedrijfs beoordeling		
	O	V	G	O	V	G
Komt op tijd		X		✓		
Houdt zich aan afspraken		X			✓	
Kan omgaan met kritiek		X			✓	
Past zich aan de bedrijfscultuur aan		X			✓	
Gedraagt zich formeel/informeel op de juiste momenten		X			✓	
Stelt zich collegiaal op		X			✓	
Neemt initiatief/ stelt vragen		X			✓	
Eindoordeel (voldoende = tenminste 6 maal V)		X			✓	

Vakdeskundigheid toepassen	Zelf beoordeling			Bedrijfs beoordeling		
	O	V	G	O	V	G
1. Verzorgt inkomende/uitgaande post		X			✓	
2. Verzorgt archief		X			✓	
3. Ontvangt en verwerkt goederen		X			✓	
4. Ontvangt bezoekers		X			✓	
5. Bedient telefoon en handelt gesprekken af		X			✓	
6. Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in		X			✓	
7. Vult formulieren in		X			✓	
8. Overige werkzaamheden		X			✓	

Feedback praktijkopleider:

Wat moet de stagiair verbeteren?

Wat gaat goed?

*prioriteiten stellen - nauwkeurig werken
 sociale vaardigheden, luisteren,
 telefoon, computer vaardigheden.*

Zelfevaluatie stagiair:

Wat ga je doen met de kritiek?

Welke afspraken zijn gemaakt?

Ik ga nauwkeuriger werken, en op tijd komen.

Naam bedrijf: NGC Deift

Besproken dd.:

Naam praktijkopleider: Margriet Tromp

Handtekening: [Handtekening]

Akkoord Schoolbegeleider

Naam stagiair: _____

Handtekening voor akkoord: _____

BIJLAGE 1.3

Beoordelingsformulier 2^e beoordeling

NAAM:

KLAS: 026

Beroepshouding	Zelf beoordeling			Bedrijfs beoordeling		
	O	V	G	O	V	G
Komt op tijd		X			X	
Houdt zich aan afspraken		X			X	
Kan omgaan met kritiek		X			X	
Past zich aan de bedrijfscultuur aan		X			X	
Gedraagt zich formeel/informeel op de juiste momenten		X			X	
Stelt zich collegiaal op		X			X	
Neemt initiatief/ stelt vragen		X			X	
Eindoordeel (voldoende = tenminste 6 maal V)		X			X	

Vakdeskundigheid toepassen	Zelf beoordeling			Bedrijfs beoordeling		
	O	V	G	O	V	G
1. Verzorgt inkomende/uitgaande post		X			X	
2. Verzorgt archief		X			X	
3. Ontvangt en verwerkt goederen		X			X	
4. Ontvangt bezoekers		X			X	
5. Bedient telefoon en handelt gesprekken af		X			X	
6. Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in		X			X	
7. Vult formulieren in		X			X	
8. Overige werkzaamheden		X			X	

Feedback praktijkopleider:

Wat moet de stagiair verbeteren?

Wat gaat goed?

naauwkeurig werken gaat beter
doorlezen - controleren.
op tijd komen → verantwoordelijkheid
voelen voor je werk betekent elke dag
op tijd komen.

Zelfevaluatie stagiair:

Wat ga je doen met de kritiek?

Welke afspraken zijn gemaakt?

Naam bedrijf: VGC Delft

Besproken de

Naam praktijkopleider: Margriet Tromp

Handtekening:

Naam stagiair: ku

Handtekening voor akkoord:

Akkoord Schoolbegeleider

BIJLAGE 1.4

Beoordelingsformulier voor de **eindbeoordeling**

NAAM: _____

KLAS: 226

Beroepshouding	Zelf beoordeling			Bedrijfs beoordeling		
	O	V	G	O	V	G
Komt op tijd		X		X		
Houdt zich aan afspraken		X		X		
Kan omgaan met kritiek		X		X		
Past zich aan de bedrijfscultuur aan		X		X		
Gedraagt zich formeel/informeel op de juiste momenten		X		X		
Stelt zich collegiaal op		X		X		
Neemt initiatief/ stelt vragen		X		X		
Eindoordeel (voldoende = tenminste 6 maal V)		X		X		

Vakdeskundigheid toepassen	Zelf beoordeling			Bedrijfs beoordeling		
	O	V	G	O	V	G
1. Verzorgt inkomende/uitgaande post		X		X		
2. Verzorgt archief		X		X		
3. Ontvangt en verwerkt goederen		X		X		
4. Ontvangt bezoekers		X		X		
5. Bedient telefoon en handelt gesprekken af		X		X		
6. Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in		X		X		
7. Vult formulieren in		X		X		
8. Overige werkzaamheden		X		X		

Feedback praktijkopleider:

Wat moet de stagiair verbeteren?

Wat gaat goed? *werk goed nabyken op fouten.
type werk controleren op fouten-
gebevend voor Engels*

*op tijd komen, aanwezig zijn blijft
aandachtspunt.*

Zelfevaluatie stagiair:

Wat ga je doen met de kritiek?

Welke afspraken zijn gemaakt?

Ik ga er beter mijn best voor doen.

Naam bedrijf: VGC Delft

Besproken dd. 22

Naam praktijkopleider: Margriet Fomp

Handtekening: [Handtekening]

Naam stagiair: S

Handtekening voor akkoord: _____

Akkoord Schoolbegeleider

BIJLAGE 1.5

6. Werkstaten

WERKSTAAT Wat heb ik gedaan DATUM: week van

maandag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Rondleiding, kennismaking en ingewerkt		
MIDDAG	Brieven opgesteld en Ingekomen post bewerkt		
dinsdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Archief opgeschaamd + post bewerkt		
MIDDAG	Brieven opgesteld		
woensdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Brieven opgesteld		
MIDDAG	Gearchiveerd + kasboek		
donderdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Facturen gemaakt + mails behandeld		
MIDDAG	Brieven opgesteld + post verwerkt		
vrijdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Mail en telefoons behandeld facturen gemaakt		
MIDDAG	Brieven opgesteld + post verwerkt en aan de kasboek gewerkt		

Werkzaamheden	Aan gewerkt ?	STEMPEL BPV-BEDRIJF
Verzorgt inkomende/uitgaande post	☒ Ja ☐ nee	 St. Vroterwengezondheidscentrum Delft Postbus Noord 1 2024 PV Delft tel. 015 - 261 32 71
Verzorgt archief	☒ Ja ☐ nee	
Ontvangt en verwerkt goederen	☒ Ja ☐ nee	
Ontvangt bezoekers	☒ Ja ☐ nee	
Bedient telefoon en handelt gesprekken af	☒ Ja ☐ nee	
Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in	☒ Ja ☐ nee	
Vult formulieren in	☒ Ja ☐ nee	PARAAF
Andere werkzaamheden		PRAKTIJKBEGELEIDER

[Handwritten signature]

BIJLAGE 1.6

WERKSTAAT Wat heb ik gedaan DATUM: week var

maandag: begintijd: 8:00 eindtijd: 17:00	
OCHTEND	Post, Mails en telefoons behandeld
MIDDAG	Gearchiveerd en facturen gemaakt
dinsdag: begintijd: 8:00 eindtijd: 17:00	
OCHTEND	Post verwerkt + mails beantwoord
MIDDAG	Brieven verwerkt + facturen gemaakt
woensdag: begintijd: 8:00 eindtijd: 17:00	
OCHTEND	Mails verwerkt + post Brieven verwerkt
MIDDAG	Facturen gemaakt
donderdag: begintijd: 8:00 eindtijd: 17:00	
OCHTEND	Mails en telefoons behandeld
MIDDAG	Facturen en brieven gemaakt
vrijdag: begintijd: 8:00 eindtijd: 17:00	
OCHTEND	Facturen afgemaakt
MIDDAG	Brieven opgesteld

Werkzaamheden	Aan gewerkt ?
Verzorgt inkomende/uitgaande post	(Ja) nee
Verzorgt archief	Ja nee
Ontvangt en verwerkt goederen	(Ja) nee
Ontvangt bezoekers	(Ja) nee
Bedient telefoon en handelt gesprekken af	(Ja) nee
Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in	Ja nee
Vult formulieren in	Ja nee
Andere werkzaamheden	

STEMPEL BPV-BEDRIJF

St. Verrengersveldschoolcomplex Delft
Postcode 1
3334 PV Delft
Tel. 015 - 291 02 71

PARAAF

PRAKTIJKBEGELEIDER

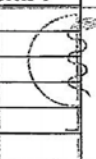
[Handwritten signature]

BIJLAGE 1.7

WERKSTAAT Wat heb ik gedaan DATUM: week var

maandag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	mails en telefoons behandeld		
MIDDAG	clients geholpen		
dinsdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Weg geweest met client		
MIDDAG	Facturen gemaakt		
woensdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Brieven gemaakt mails beantwoord		
MIDDAG	Clients geholpen		
donderdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Weg geweest client		
MIDDAG	Brieven opgestard		
vrijdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Facturen gemaakt, Weg geweest client		
MIDDAG	Brieven opgestard, clients geholpen		

Werkzaamheden	Aan gewerkt ?	STEMPEL BPV-BEDRIJF
Verzorgt inkomende/uitgaande post	☒ Ja nee	
Verzorgt archief	☒ Ja nee	
Ontvangt en verwerkt goederen	☒ Ja nee	
Ontvangt bezoekers	☒ Ja nee	
Bedient telefoon en handelt gesprekken af	☒ Ja nee	
Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in	☒ Ja nee	
Vult formulieren in	☒ Ja nee	PARAAF
Andere werkzaamheden		PRAKTIJKBEGELEIDER

[Handwritten signature]

BIJLAGE 1.8

WERKSTAAT Wat heb ik gedaan DATUM: week van

maandag:		begintijd: 8.00	eindtijd: 17.00
OCHTEND	Archief opgeschuimd		
MIDDAG	facturen gemaakt		
dinsdag:		begintijd: 8.00	eindtijd: 17.00
OCHTEND	Archief opgeschuimd, cliënten geholpen		
MIDDAG	facturen en cliënten		
woensdag:		begintijd: 8.00	eindtijd: 17.00
OCHTEND	cliënten geholpen + facturen gemaakt		
MIDDAG	Brieven opgesteld + weg geweest met cliënt		
donderdag:		begintijd: 8.00	eindtijd: 17.00
OCHTEND	Cliënten geholpen mails behandeld		
MIDDAG	weg geweest met cliënten		
vrijdag:		begintijd: 8.00	eindtijd: 17.00
OCHTEND	Telefoons + mails behandeld		
MIDDAG	cliënten geholpen		

Werkzaamheden	Aan gewerkt?
Verzorgt inkomende/uitgaande post	☒ Ja ☐ nee
Verzorgt archief	☒ Ja ☐ nee
Ontvangt en verwerkt goederen	☒ Ja ☐ nee
Ontvangt bezoekers	☒ Ja ☐ nee
Bedient telefoon en handelt gesprekken af	☒ Ja ☐ nee
Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in	☒ Ja ☐ nee
Vult formulieren in	☒ Ja ☐ nee
Andere werkzaamheden	

STEMPEL BPV-BEDRIJF

St. Vrouwegezondheidscentrum Delft
Posthof Noord 1
2624 PV Delft
tel. 015 - 261 32 71

PARAAF

PRAKTIJKBEGELEIDER

BIJLAGE 1.9

WERKSTAAT Wat heb ik gedaan DATUM: week van

maandag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Facturen gemaakt		
MIDDAG	Brieven opgesteld + client en geholpe		
dinsdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Ziek		
MIDDAG	Ziek		
woensdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Brieven opgesteld, mail beantwoord		
MIDDAG	Facturen gemaakt		
donderdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Facturen gemaakt, clienten geholpe		
MIDDAG	Terugkommiddag, schol		
vrijdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Facturen gemaakt, clienten geholpen		
MIDDAG	Wag geweest client, brieven opgesteld		

Werkzaamheden	Aan gewerkt ?
Verzorgt inkomende/uitgaande post	☒ Ja ☐ nee
Verzorgt archief	☒ Ja ☐ nee
Ontvangt en verwerkt goederen	☒ Ja ☐ nee
Ontvangt bezoekers	☒ Ja ☐ nee
Bedient telefoon en handelt gesprekken af	☒ Ja ☐ nee
Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in	☒ Ja ☐ nee
Vult formulieren in	☒ Ja ☐ nee
Andere werkzaamheden	

STEMPEL BPV-BEDRIJF

St. Vrouwengezondheidscentrum
Peperhof Noord 1
2624 PV Delft
tel. 015 - 261 32 71

PARAAF

PRAKTIJKBEGELEIDER

ctt

BIJLAGE 1.10

WERKSTAAT Wat heb ik gedaan DATUM: week va

maandag:	begintijd:	eindtijd:
OCHTEND	Vrij	
MIDDAG	Vrij	
dinsdag:	begintijd: 17:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Brieven opgesteld, facturen gemaakt	
MIDDAG	Clienten geholpen, gearchiveerd	
woensdag:	begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Mails beantwoord, clienten geholpen	
MIDDAG	Facturen gemaakt, archief opgeschoond	
donderdag:	begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Clienten geholpen, weg geweest met cliënt ?	
MIDDAG	Facturen gemaakt, gearchiveerd	
vrijdag:	begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Facturen gemaakt, kasboek clienten geholpen	
MIDDAG	Weg geweest met cliënt	

Werkzaamheden	Aan gewerkt?
Verzorgt inkomende/uitgaande post	☒ Ja ☐ nee
Verzorgt archief	☒ Ja ☐ nee
Ontvangt en verwerkt goederen	☒ Ja ☐ nee
Ontvangt bezoekers	☒ Ja ☐ nee
Bedient telefoon en handelt gesprekken af	☒ Ja ☐ nee
Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in	☒ Ja ☐ nee
Vult formulieren in	☒ Ja ☐ nee
Andere werkzaamheden	

STEMPEL BPV-BEDRIJF

St. Vrouwengezondheidscentrum
Posthof Noord 1
2824 PV Delft
tel. 015 - 261 32 71

PARAAF

PRAKTIJKBEGELEIDER

[Handwritten signature]

BIJLAGE 1.11

WERKSTAAT Wat heb ik gedaan DATUM: week van:

maandag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Clienten geholpen, facturen gemaakt		
MIDDAG	Wag geweest met clienten, Brieven opgesteld		
dinsdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	facturen gemaakt, Brieven gemaakt		
MIDDAG	brieven gemaakt, mails behandeld		
woensdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Post verwerkt, wag geweest client		
MIDDAG	Brieven gemaakt, Aan mijn stage verslag gewerkt		
donderdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Client geholpen, Brief gemaakt		
MIDDAG	Archief opgeschuurd		
vrijdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Factuur gemaakt, (Post) Uitgaand post opgesteld		
MIDDAG	Wag geweest client		

Werkzaamheden	Aan gewerkt ?
Verzorgt inkomende/uitgaande post	☒ Ja ☐ nee
Verzorgt archief	☒ Ja ☐ nee
Ontvangt en verwerkt goederen	☒ Ja ☐ nee
Ontvangt bezoekers	☒ Ja ☐ nee
Bedient telefoon en handelt gesprekken af	☒ Ja ☐ nee
Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in	☒ Ja ☐ nee
Vult formulieren in	☒ Ja ☐ nee
Andere werkzaamheden	

STEMPEL BPV-BEDRIJF

St. Vrouwengezondheidscentrum
Poppehof Noord 1
2824 PV Delft
tel. 015 - 261 32 71

PARAAF

PRAKTIJKBEGELEIDER

[Handwritten signature]

BIJLAGE 1.12

WERKSTAAT Wat heb ik gedaan DATUM: week van

maandag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Factuur gemaakt en cliënt geholpen		
MIDDAG	Brieven gemaakt, Meneer Leidman kwam langs, cliënt geholpen		
dinsdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Cliënten geholpen, facturen gemaakt		
MIDDAG	Wag gewerkt cliënten, aan mijn stage verslag gewerkt		
woensdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	Wag gewerkt cliënt, kassier gedaan		
MIDDAG	archief, archief opgeschoond, aan mijn stage verslag gewerkt		
donderdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	facturen gemaakt, cliënten geholpen		
MIDDAG	cliënten geholpen, mails beantwoord, aan mijn stage verslag gewerkt		
vrijdag:		begintijd: 8:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	archief opgeschoond, cliënten geholpen		
MIDDAG	aan stage verslag gewerkt en brieven gemaakt		

Werkzaamheden	Aan gewerkt?
Verzorgt inkomende/uitgaande post	☒ Ja ☐ nee
Verzorgt archief	☒ Ja ☐ nee
Ontvangt en verwerkt goederen	☒ Ja ☐ nee
Ontvangt bezoekers	☒ Ja ☐ nee
Bedient telefoon en handelt gesprekken af	☒ Ja ☐ nee
Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in	☒ Ja ☐ nee
Vult formulieren in	☒ Ja ☐ nee
Andere werkzaamheden	

STEMPEL BPV-BEDRIJF

St. Vrouwengezondheidscentrum Den
Hag
Posthof Noord 1
2024 PV Delft
tel. 015 - 251 32 71

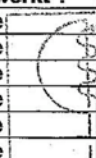
PARAAF

PRAKTIJKBEGELEIDER

BIJLAGE 1.13

WERKSTAAT Wat heb ik gedaan DATUM: week van

maandag:		begintijd: 08:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	klanten geholpen, stage verslag gemaakt		
MIDDAG	klanten geholpen, stage verslag gemaakt		
dinsdag:		begintijd: 08:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	klanten geholpen, stage verslag gemaakt		
MIDDAG	klanten geholpen		
woensdag:		begintijd: 08:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	stage verslag gemaakt		
MIDDAG	wrg. gemaakt klanten		
donderdag:		begintijd: 08:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	kosten mails en telefoons behandeld		
MIDDAG	Facturen gemaakt en post verzonden		
vrijdag:		begintijd: 08:00	eindtijd: 17:00
OCHTEND	client en geholpen facturen gemaakt		
MIDDAG	archief opgeleverd en wrg. gemaakt client		

Werkzaamheden	Aan gewerkt ?	STEMPEL BPV-BEDRIJF
Verzorgt inkomende/uitgaande post	☒ Ja ☐ nee	 St. Vrouwegezondheidscentrum Fopthof Noord 1 2624 PV Delft tel. 015 - 261 32 71
Verzorgt archief	☒ Ja ☐ nee	
Ontvangt en verwerkt goederen	☒ Ja ☐ nee	
Ontvangt bezoekers	☒ Ja ☐ nee	
Bedient telefoon en handelt gesprekken af	☒ Ja ☐ nee	
Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in	☒ Ja ☐ nee	
Vult formulieren in	☒ Ja ☐ nee	PARAAF
Andere werkzaamheden		PRAKTIJKBEGELEIDER

[Handwritten signature]

BIJLAGE 1.14

WERKSTAAT Wat heb ik gedaan DATUM: week 26

maandag:		begintijd: 8.00	eindtijd: 17.00
OCHTEND	Streefmap gewerkt, beoordelingen doorgezien, evaluatie gesprek gekend		
MIDDAG	client geholpen, brieven gewerkt		
dinsdag:		begintijd: 8.00	eindtijd: 17.00
OCHTEND	aan streefmap gewerkt, alles doorgezien		
MIDDAG	laatste dingen afgewerkt		
woensdag:		begintijd:	eindtijd:
OCHTEND			
MIDDAG			
donderdag:		begintijd:	eindtijd:
OCHTEND			
MIDDAG			
vrijdag:		begintijd:	eindtijd:
OCHTEND			
MIDDAG			

Werkzaamheden	Aan gewerkt ?
Verzorgt inkomende/uitgaande post	☒ Ja ☐ nee
Verzorgt archief	☒ Ja ☐ nee
Ontvangt en verwerkt goederen	☒ Ja ☐ nee
Ontvangt bezoekers	☒ Ja ☐ nee
Bedient telefoon en handelt gesprekken af	☒ Ja ☐ nee
Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in	☒ Ja ☐ nee
Vult formulieren in	☐ Ja ☐ nee
Andere werkzaamheden	

STEMPEL BPV-BEDRIJF

St. Vrouwegezondheidscentrum Deel o.o.
Fopshof Noord 1
2624 PV Delft
tel. 015 - 261 02 71

PARAAF

PRAKTIJKBEGELEIDER

[Handwritten signature]

Bijlage 2 L

DOEL vragen

1.1 Denk eens na over je leven zoals het nu is. Wat ergert of stoort je dan? Tegen welke problemen loop je aan? Waar ben je op dit moment niet tevreden mee? En wat zou je graag anders willen?

1.2 Welke doel kies je om mee te werken?

o Mijn diploma halen

1.3 Wat wil je leren, of waar wil je beter in worden om dichterbij je doel te komen.

beter leren plannen en rekenen

1.4 Hoe zie je jezelf over een paar weken, maanden, of zelfs jaren?

over een paar jaar heb ik een leuke baan en een goede baan die mij past

1.5 Probeer ook eens te beschrijven wat je graag zou willen veranderen.

ik zou graag wat meer durven doen

1.6 Beschrijf je ideale toekomst, je droom hieronder. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de plek waar je zou willen leven, de vrienden die je zou willen hebben... en ook aan je studie, je werk of hobby's.

Vertel ook eens waar je gelukkig mee zou zijn. Welke dingen goed zouden gaan, waar je trots op zou zijn of waar je naar uitkijkt. Op een boe derijtje baan met kinderen, man, hond en misschien kinderen

2.1 Welke voordelen zou het voor jou hebben, denk je, als je jouw doel bereikt?

Een mooie toekomst, met een goede baan

2.2 Kan het ook voordelen voor anderen hebben? Welke?

Ja, wie wil mij nou niet

2.3 Welke positieve dingen denk je dat er gaan gebeuren als jij je doel hebt bereikt?

dan kan ik een leuke baan gaan zoeken en geld verdienen

2.4 Hoe zou dat invloed op jou hebben?

Dat ik alles zelf kan betalen

BIJLAGE 2.2

2.5 En hoe zou het op anderen hebben?

Voor mijn ouders fijn.
Kan ik eindelijk weg

2.6 Kun je misschien nog meer dingen bedenken?

nee

3.1 Welke vrienden en/of familieleden kunnen jou helpen jouw doel te bereiken.

Mijn ouders en zus

3.2 Wie zouden jou allemaal kunnen steunen en aanmoedigen bij dit project? Denk daarbij aan mensen die jou zouden kunnen stimuleren om vol te houden, die je moed kunnen inspreken wanneer je het even moeilijk hebt, of die je een schouderklopje kunnen geven als het goed gaat.

Mentor, vriendinnen, zus, ouders

3.3 Wie vind jij daar geschikt voor? En welke mensen betekenen veel voor jou?

Mijn ouders en zus

3.4 Schrijf de namen van de mensen die toegezegd hebben jouw supporter te willen zijn hieronder op. Schrijf bij elke naam ook hoe zij je zouden kunnen helpen.

Ouders, helpen met
bijv huiswerk, zus, helpen stage zoeken en plannen

3.5 Welke bijdrage denken jouw supporters zelf te kunnen leveren aan het bereiken van jouw doel?

Het huis werk en plannen en stage zoeken

4.1 Welk ding, idool, foto, woord, uitdrukking of tune kan voor jouw doel symbool staan en jou helpen je doel goed te onthouden?

Als je echt iets wil komt het vanzelf

5.1 Welke redenen heb jij om te geloven dat jij je doel kunt bereiken? Wat geeft je vertrouwen in jezelf?

Dat het sapers gaat op school

5.2 Wat maakt dat jouw vrienden en/of familieleden (je supporters) er vertrouwen in hebben dat jij succesvol zult zijn in het bereiken van je doel?

Ik bewijs het keer op keer

6.1 Welke vaardigheden of mogelijkheden heb jij, die je kunt inzetten om jou doel te bereiken?

ben slim, goed in taal en hou van informatie verzamelen

6.2 Welke vordering in de richting van je doel is er al te zien? Wat gaat al goed?

Alles, behalve rekenen

BIJLAGE 2.3

6.3 Welke mogelijkheden zie je voor jezelf om nog dichterbij je doel te komen?

blijven oefenen en mijn best doen

7.1 Waar op een schaal van 1 tot 10, zou jij jezelf plaatsen, als 1 betekent dat je nog niets hebt gedaan om jouw doel te bereiken, en 10 betekent dat je jouw doel met succes hebt bereikt?

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

7.2 Wat valt je op als je vanaf jouw plaats naar de 1 kijkt?

Dat ik al ver ben

7.3 Kun je benoemen waardoor jij al op deze plaats bent gekomen? Denk daarbij aan de antwoorden die je eerder bij stap 6 hebt gegeven.

Finke geoëfend en mijn best gedaan

7.4 Keer je nu om met je gezicht in de richting van de 10. Wat valt je nu op?

Dat ik er bijna ben

7.5 Wat zou de eerst volgende kleine stap zijn, die jij op dit moment kunt bedenken om nog wat dichterbij jouw doel (de 10) te komen?

Leren inatief te nemen

7.6 Wil je per se de 10 halen? Of zou je ook tevreden kunnen zijn met bijvoorbeeld een 9 of een 8? Praat hierover met je coach en schrijf, als je dat wilt, je antwoord in je schrift of op je weblog.

Ik weet dat ik die 10 kan halen dus daar ga ik voor

8.1 Wat ga je deze komende week doen om dichterbij je doel te komen? Praat hier bijvoorbeeld over met je supporters en luister naar hun suggesties. Neem elke week een beslissing over welke kleine stap je gaat nemen om dichterbij je doel te komen en vertel erover aan je supporters.

blijven oefenen, plannen en goed leren

8.2 Wat is de volgende stap die jij zou kunnen nemen om dichterbij je einddoel te komen? Kun je nog meer bedenken.

Inatief nemen en stage opdrachten doen

9.1 Hoe ga jij je vorderingen bijhouden en laten zien?

Dat merken ze vanzelf

9.2 Met wie ga je jouw logboek of weblog delen?

Niemand

10.1 Als het op weg naar je doel eens wat tegenzit, hoe ga je het overwinnen van deze tegenslag dan aanpakken? Hoe ga je daarmee om?

over nadenken en ervan leren

BIJLAGE 2.4

10.2 Kun je ook nog andere manieren bedenken waarmee jij jezelf, of iemand anders jou bij tegenslag kan helpen om weer met vertrouwen verder te gaan? *Leuke dingen doen, en helpen het beter te doen*

11.1 Hoe ga je het vieren als je jouw doel hebt bereikt? *Genieten van mijn vakantie*

11.2 Hoe geef je al je supporters erkenning voor hun bijdrage aan jouw succes en bedank je ze voor hun hulp? *Door ze uitgebreid te bedanken*

MISSION POSSIBLE

IN HET KORT

Hieronder staan de stappen even kort uitgelegd. Zo kun je alvast zien hoe het in zijn werk gaat.

1. Doel
Wat wil je leren, of waar wil je beter in worden? Welk doel wil jij jezelf stellen?
Ik wil Engels beter leren spreken. Ik kan Engels lezen. Spreken.
2. Voordelen
Welke voordelen zal dat behaalde doel voor jou hebben, en welke voordelen zal dat voor anderen hebben?
Dat ik beter met anderen kunt communiceren. Dat anderen me kunnen begrijpen.
3. Support
Welke vrienden en/of familieleden kunnen jou helpen jouw doel te bereiken?
4. Symbool
Welk ding, idool, foto, woord, uitdrukking of welke tune kan voor jouw doel symbool staan en jou helpen je doel steeds te herinneren?
5. Vertrouwen
Wat geeft jouw vrienden en/of familieleden (je supporters) het vertrouwen dat jij jouw doel kunt bereiken?
Doordat ik mijn best doe en steeds in een goede mindset ben.
6. Hulpbronnen/optimisme
Welke vaardigheden of mogelijkheden heb jij, die je kunt inzetten om jouw doel te bereiken?
Ik heb een hoop interesse om mijn doel te bereiken.
7. Schalen
Waar, op een schaal van 1 tot 10, zou jij jezelf plaatsen, als 1 betekent dat je nog niets hebt gedaan om jouw doel te bereiken en 10 betekent dat je jouw doel hebt bereikt?
by 6
8. Actie
Wat ga je deze week doen om dichterbij je doel te komen?
Ik ga Engelse programma's volgen. En ik heb de woorden in een woordenboek zoeken.

Bijlage 3 Mission Possible

9. (Web)log
Hoe ga je jouw vorderingen bijhouden en laten zien? Met w weblog delen?

10. Tegenslag
Als het op weg naar je doel eens wat tegenzit, hoe ga je he tegenslag dan aanpakken?
een planning maken om toch om je heen te blijven.

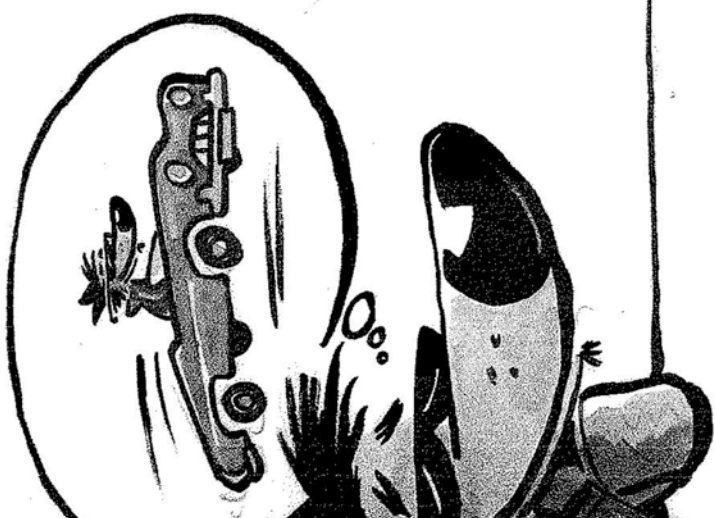
11. Succes vieren
Hoe ga je het vieren als je jouw doel hebt bereikt? Hoe laa dat je blij bent met hun ondersteuning en hoe bedank je he

Stap 0: Hoe weet je of Mission Possible iets je hebr zojuist de 11 stappen in het kort kunnen lezen. Je h hoe de methode in zijn werk gaat. Zo kun je beter beslisse jou is. Eigenlijk zouden we dat stap 0 kunnen noemen. Je m beslissing nemen of je op deze manier aan je doelen wilt w

Als je dit nog niet zo goed weet, kun je deze stap ook sam bespreken. Natuurlijk bepaal je het uiteindelijk zelf. Het is j

Soms is het lastig te weten wat je wilt. Doelen stellen is de Want hoe kies je iets, als je echt nog niet weet wat je wilt. Possible en je coach je helpen. Meestal gebeurt dat in een niet zeggen dat je dan alleen maar met elkaar praat. Er zijn achter te komen wat jij zou willen. Zelfs als je dat nu nog i

BIJLAGE 3.2

DOEL

1

* Denk eens na over je leven zoals het nu is. Wat ergert of stoort je dan? Tegen welke problemen loop je aan? Waar ben je op dit moment niet tevreden mee? En hoe zou je dat graag anders willen?

n.v.t.

* Welk doel kies je om mee te werken?

n.v.t.

* Wat wil je leren, of waar wil je beter in worden om dichterbij je doel te komen?

n.v.t.

* Hoe zie je jezelf over een paar weken, maanden of zelfs jaren?

n.v.t.

* Probeer ook eens te beschrijven wat je graag zou willen veranderen.

n.v.t.

* Beschrijf je ideale toekomst, je droom hieronder. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de plek waar je zou willen leven, de vrienden die je zou willen hebben... en ook aan je studie, je werk of je hobby's.
Vertel ook eens waar je gelukkig mee zou zijn. Welke dingen goed zouden gaan, waar je trots op zou zijn of waar je naar uitkijkt.

*Ik wil op mezelf wonen samen met mijn
vrienden hier in Nederland of anderszins op
Tunisia. De verandering die ik wil heb
ind ik goed. Ik wil mijn studie als een
afsluiten en later de boekhouding opleiding
volgen en daarna de apotheker assistent
opleiding volgen. Later wil ik een van
deze opleidingen als werk hebben welke
weet ik nog niet precies. Mij hobby's
zijn zwemmen en te kijken.*

* Welke doelen stel jij jezelf om die droom waar te maken? Probeer je doel vooral positief te beschrijven. Als je iets wat je vervelend vindt wilt veranderen, is het beter er iets positiefs voor in de plaats te hebben. Het is meestal makkelijker iets nieuws en positiefs te leren, dan iets niet meer te doen of af te leren.

Daarvoor is het nodig dat je jouw problemen (dat wat je wilt veranderen), vertaalt in een vaardigheid die je kunt leren of die je op zijn minst kunt verbeteren. Probeer je doel zo concreet mogelijk te formuleren.

Kijk maar naar de voorbeelden hieronder:

Probleem	Negatief doel	Positief doel
Ik snoep te veel	Ik stop met snoepen	Ik ga kleine beetje
Ik spijbel	Ik zal niet meer spijbelen	Ik zal vaker in c zijn
Ik rook	Ik stop met roken	Ik ga gezond le
Ik maak ruzie	Ik zal minder ruzie maken	Ik ga vriendelijk
Ik blow veel	Ik stop met blowen	Ik ga andere m
Ik hang rond op straat	Ik stop met rondhangen	om te ontspan Ik ga mijn tijd z

Om je doel zo precies mogelijk te kunnen omschrijven kun je jezelf een controlevraag stellen. Deze vraag kan je helpen je doel helemaal helder te maken. Wat moet ik allemaal kunnen of leren om mijn doel te kunnen bereiken? Schrijf de antwoorden op deze vraag op, zodat je ze overzichtelijk op

Soms is het antwoord op deze vraag een hele lijst van dingen die je ze kunnen of leren om je doel te bereiken. Veel van die dingen kun je wa een beetje. Maar er blijven vast en zeker ook wel een of meer dingen kunt leren. Kies uit deze overgebleven dingen datgene dat het snelst ; doel dichterbij komt. Dat is de beste keuze om aan te werken.

Natuurlijk mag je ook eerst iets makkelijks kiezen, als je het nog w kun je alvast wennen aan het werken met Mission Possible. Bij een v een wat lastiger leerdoel, gaat het dan vast makkelijker.

* Welke voordelen zal het voor jou hebben, denk je, als je jouw doel bereikt?

Dan kan ik beter met anderen communiceren en ook anderen helpen als ze die nodig hebben.

* En zal dat ook voordelen voor anderen hebben? Welke?

Ja. Als iemand een vraag heeft of hulp nodig heeft, kan ik die persoon helpen.

Om je te helpen zo veel mogelijk voordelen te bedenken kun je de vragen hieronder gebruiken. Die kun je ook aan anderen, bijvoorbeeld aan je supporters stellen. Schrijf ook hun antwoorden op.

* Welke positieve dingen denk je dat er gaan gebeuren als jij je doel hebt bereikt?

Dan ga ik mensen meer helpen.

* Hoe zal dat invloed op jou hebben?

Dat ik meer engels gaat praten.

* En hoe zal het op anderen invloed hebben?

Dat ze me beter kunnen begrijpen.

* Kun je misschien nog meer dingen bedenken?

VOORDELEN 2

3

SUPPORT

* Welke vrienden en/of familieleden kunnen jou helpen jouw doel te bereiken?

niemand,
de leeraar of lezeres.

* Wie zouden jou allemaal kunnen steunen en aanmoedigen bij dit project?
Denk daarbij aan mensen die jou zouden kunnen stimuleren om vol te houden, die je moed kunnen inspreken wanneer je het even moeilijk hebt, of die je een schouderklopje kunnen geven als het goed gaat.

Mijn huisgenoten

* Wie vind jij daar geschikt voor? En welke mensen betekenen veel voor jou?

Bezoek, vriend en schenker.

Vertel deze personen over je voornemen om je doel te bereiken en vraag of ze je willen steunen. Vertel ook wat hun steun voor jou zou kunnen betekenen. Je kunt hun laten weten hoe zij jou het best kunnen steunen. Ook kun je vragen hoe zij denken jou het best te kunnen helpen. Zo werk je samen met je supporters aan een goede ondersteuning van jouw project.⁴⁶

⁴⁶ Als je het lastig vindt dit in een persoonlijk gesprek te vragen, kun je ook overwegen om alleen of samen met je coach een brief te maken. Natuurlijk kun je je vrienden ook via Hyves, MSN, Facebook of Twitter benaderen. Denk er wel aan dat je berichtje alleen zichtbaar maakt voor mensen voor wie dit bestemd is.

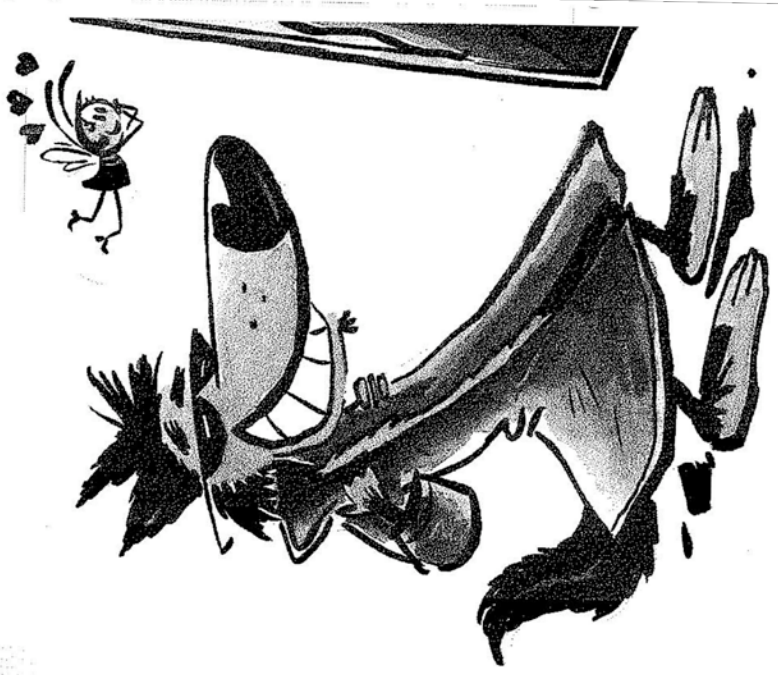
* Schrijf de namen van de mensen die toegezegd hebben jouw supporter te willen zijn hieronder op. Schrijf bij elke naam ook hoe zij je zouden kunnen helpen.

Breuk: dragers of ik mijn lessen hebt gekken
 vriend: overhalen
 schoonzus' corrigeren

* Welke bijdrage denken jouw supporters zelf te kunnen leveren aan het bereiken van jouw doel?

woordenboeken of engelse boeken

4
 SYMBOL

* Welk ding, idool, foto, woord, uitdrukking of tune kan voor jouw doel symbool staan en jou helpen je doel goed te onthouden?

mijn laptop

Zoek bijvoorbeeld een voorwerp, een idool, een mascotte, sieraad of iets dergelijks, dat jouw doel symboliseert. Dit (of een foto ervan) kun je bij je dragen als extra geheugensteuntje of als geluksteken.

Als je dat leuk vindt, kun je het aan anderen laten zien. Maar je kunt ook opschrijven wat dit voor jou belangrijk maakt.

*ik heb mijn laptop iedere dag bij me
en ik gebruik het ~~ste~~ ook altijd als
is niks te doen heb*

5

VERTROUWEN

* Welke redenen heb jij om te geloven dat jij je doel kunt bereiken? Wat geeft je vertrouwen in jezelf?

De laatste tijd ben ik verwachtte gekomen dat ik engels wel goed kan begrijpen, dus dan weet ik ook dat hem beter kan maken

* Wat maakt dat jouw vrienden en/of familieleden (je supporters) er vertrouwen in hebben dat jij succesvol zult zijn in het bereiken van je doel?

Als je het moeilijk vindt om iets te bedenken, praat hier dan samen met je coach over: Je optimisme en motivatie groeien als je kunt zien dat anderen vertrouwen in jou hebben. En hoe meer je supporters in jou geloven, hoe meer jij in jezelf zult gaan geloven.

6

HULPBRONNEN/ OPTIMISME

- * Welke vaardigheden of mogelijkheden heb jij, die je kunt inzetten om jouw doel te bereiken?

mijn opleiding

Bedenk zoveel mogelijk dingen waar jij goed in bent en die jou helpen op weg naar je doel. Denk hierbij aan dingen die jij kunt, die je geleerd hebt of welke eigenschappen jij allemaal hebt die van pas komen bij het bereiken van jouw doel.

- * Welke vordering in de richting van je doel is er al te zien? Wat gaat al goed?

Het begrip van de taal.

- * Waar, op een schaal van 1 tot 10, zou jij jezelf plaatsen, als 1 betekent dat je nog niets hebt gedaan om jouw doel te bereiken, en 10 betekent dat je jouw doel met succes hebt bereikt?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Vraag je coach deze lijn eens echt met je te lopen. Gebruik bijvoorbeeld Post-it memo's, onderzettertjes, of iets dergelijks, om de cijfers op de grond te leggen. Ga dan staan op de plek waar je nu denkt te zijn op weg naar je doel. Kijk van daaruit eerst in de richting van de 1.

- * Wat valt je op als je vanaf jouw plaats naar de 1 kijkt?

- * Kun je benoemen waardoor jij al op deze plaats bent gekomen? Denk daarbij aan de antwoorden die je eerder bij stap 6 hebt gegeven.

- * Keer je nu om met je gezicht in de richting van de 10. Wat valt je nu op?

Wat ga je deze komende week doen om dichterbij je doel te komen? Praat hier bijvoorbeeld over met je supporters en luister naar hun suggesties. Neem elke week een beslissing over welke kleine stap je gaat nemen om dichterbij je doel te komen en vertel erover aan je supporters.

Nog afkijken aan mijn doel wekelijks en proberen beter aan anderen te spreken.

Kleine stapjes brengen je meestal verder dan reuzensprongen.

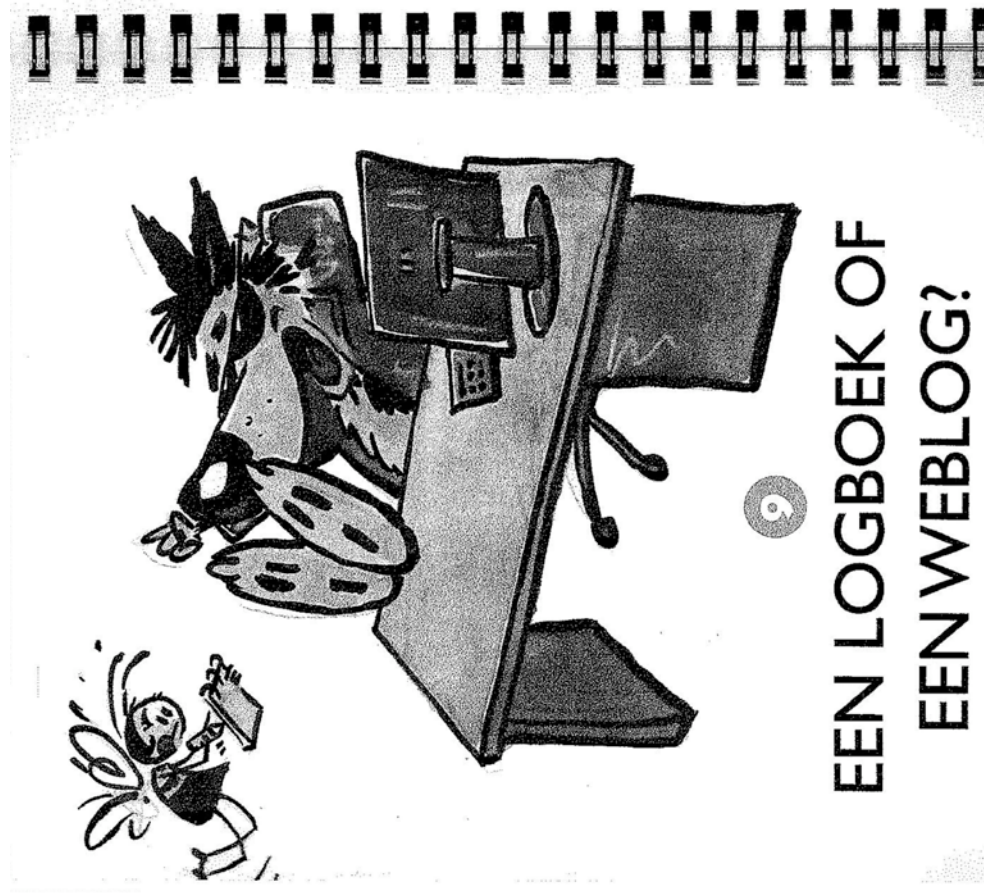
Wat is de volgende stap die jij zou kunnen nemen om dichterbij je einddoel te komen?

Kun je nog meer bedenken?

ik zou in plaats van Nederlanders naar Engelse boeken te kijken en met anderen spreken

88

ACTIE

Om je motivatie op peil te houden is het heel belangrijk dat je kunt zien of je vooruitgaat. Daarom is het een goed idee je vorderingen vast te leggen. Dit kun je de in een schrift dat je daar speciaal voor hebt aangeschaft, of in een weblog, die je bijvoorbeeld ook met je supporters en vrienden kunt delen.

- * Hoe ga jij je vorderingen bijhouden en laten zien?

in een schrift

- * Met wie ga je jouw logboek of weblog delen?

met mijn huisgenoten

Overleg met je coach wat je mogelijkheden zijn. Je kunt in dit werkboek schrijven, er apart schrift bijhouden als logboek, of zelfs een eigen weblog op het internet maken. Kies een vorm die bij jou past en waar je met plezier aan kunt werken. Houd bij je keuze ook vooraf rekening met wie je het logboek wilt delen (als je het liever geheel wilt houden is een weblog misschien niet zo handig).

Onderwerpen om in je logboek over te schrijven:

- * Houd je vorderingen bij. Wat gaat al steeds beter?
- * Wat heb je al geleerd? Wat gaat al goed?
- * Hoe kun je wat je hebt geleerd in praktijk brengen en aan anderen laten zien?
- * Wat is jouw eigen bijdrage aan de vooruitgang?
- * Zou je nog meer kunnen doen?
- * Hoe hebben anderen bijgedragen aan jouw succes?

BIJLAGE 4.1

Bijlage 4 Jongere D MP

Uitgewerkt werkboekje Mission Possible ingevuld met de vragen schriftelijk gegeven en mondeling

Oranje zijn de schriftelijke antwoorden

D is een jongere van de ROC opleiding bedrijfsadministratief medewerkster niveau 2 Zij komt uit Curaçao. Zij woont sinds november 2009 jaar in Nederland. Zij is 17 jaar en moeder van een dochtertje van 1 jaar.

Werkboek Mission Possible

Stap 0. Hoe weet je of Mission Possible iets voor jou is

Je hebt zojuist de 11 stappen in het kort kunnen lezen. Je hebt nu een beetje een idee hoe de methode in zijn werk gaat. Zo kun je beter beslissen of deze methode iets voor jou is. Je moet dus eerst de beslissing nemen of je op deze manier aan je doelen wilt werken.

Als je dit niet goed weet, kun je deze stap ook samen met je coach of docent bespreken. Natuurlijk bepaal je het uiteindelijk zelf. Het is jouw project

Soms is het lastig te weten wat je wilt. Doelen stellen is vaak een moeilijke stap. Want hoe kies je iets, als je echt niet weet wat je wilt? Ook daarbij kunnen Mission Possible en je coach helpen.

Meestal gebeurt dat in een gesprek. Dat wil overigens niet zeggen dat je alleen maar met elkaar praat.

Er zijn veel manieren om er samen achter te komen wat jij zou willen. Zelfs als je dat nu nog niet helemaal helder hebt.

coach M leerling D	Uitgeschreven gespreksgedeeltes	Protocol Gespreksinterventies	Reflectie
M	Hallo, fijn dat je gemaaild hebt dat de vorige afspraak niet door kon gaan ivm overlijden van je vader. In het vorige gesprek had je verteld over zijn ziekte.	Contact leggen/relatievraag	
D	Ja, vrij onverwacht moest ik terug naar Curacao met de kleine meid zodat mijn vader haar nog een keer kon zien.	luisteren	
M	Kon je snel een vliegtuig krijgen,	Gesloten vraag	
D	Ja vanuit Duitsland.		
M	Denk je dat dit gesprek nuttig is voor jou	mandaat	
D	hmmm		
M	stilte		
M	Vorig kennismakingsgesprek hebben we het over het werkboekje Mission Possible gehad om mee te werken aan je doel en wil je graag van mij ondersteuning bij het werken er mee.		
D	ja		

Stap 1. Doel:

*Denk eens na over je leven zoals het nu is. Wat ergert of stoort je dan. Tegen welke problemen loop je aan?

Waar ben je op dit moment niet tevreden mee? En wil dat graag anders willen?

niks

M	De eerste vraag was om na te denken over je leven zoals dat nu is en waar je niet tevreden over bent.	Doel bepalen	
	Nee, ik heb geen problemen, nee,		Ze heeft geen problemen, hier hanteer je techniek van niet weten
M	Zijn er problemen waar je tegen aan loopt, je bent vorig jaar in Nederland komen wonen	Open vraag	
	Mijn dochter gaat iedere dag naar de opvang, dus ik ben de hele dag vrij tot 6 uur, soms wordt ze 's nacht wakker, verder hebben heb ik niets dan af en toe wat voor school maken en naar school gaan.		
M	je kunt gemakkelijk naar school en je huiswerk maken.	parafraseren	

BIJLAGE 4.2

D	Mijn broer regelt het geld en soms mijn vriend als de kleine meid kleren nodig heeft.		
M	geldzaken worden allemaal geregeld	parafraseren	
D	Mijn schoonzus is mijn voogd. Zij regelt alles zoals een moeder. Zij regelt alles voor mij. Ik krijg elke maand, ik krijg eigenlijk zo'n 4 keer per jaar kinderbijslag voor mijn dochter en nog iets elke maand. Zij regelen mijn internet abonnement. Verder heb ik niets te doen met geld.		
M	Zelf met geld leren omgaan vind je niet zo belangrijk	Vragen naar perceptie	
D	Ik kan wel goed met geld omgaan, maar nu heb ik geen geld nodig. Als ik uit moet gaan dan moet ik het aan mijn broer vragen.		
M	Je vind het prima dat je broer het regelt.		
D	jaaaaaaa		
M	Ben je tevreden zoal je nu woont	Gesloten vraag	
D	Ja, ik woon prima toch!		
M	Je bent nu tevreden	parafraseren	
D	Ja, We hebben besproken dat als ik 18 ben gewoon een flat kan zoeken en wonen op mijn zelf met mijn dochttertje en mag ik zelf beslissen of ik dan terug ga of verder naar iets groter ga zoeken.		
M	Je hebt niet de wens om terug te gaan naar Curaçao	Droom vraag	
D	Mijn vader is overleden, met mijn moeder gaat het wel goed. Ik had een betere band met mijn vader dan mijn moeder. Ik denk dat ik alleen terug ga op vakantie		
M	Heb je overwogen om bij moeder te blijven	Vragen naar perceptie	
D	Wel toen ik zwanger was, toen ging het niet goed bij mijn moeder		
M	Ja, ja		
D	Toen vroeg mijn broer om bij hem te komen wonen in Nederland, ja nu gaat het prima. Ik heb mijn school en alles		
M	En de vader van je kind kon hier ook bij familie komen	Doorvragen relatievraag	
D	Ja stilte		
D	Hij woonde eerst bij ons		
		nadenken	
M	Waar was dat op Curaçao of hier	doorvragen	
D	Nee hier, en toen ging hij zoeken		
M	Wat ging hij zoeken		
D	Zijn eigen kamer, en hij woont op zichzelf dus		
M	Hoe oud is de vader	Gesloten vraag	
D	Een jaar ouder dan ik		
M	Hij zit nog op school	doorvragen	
D	Ja, we volgen dezelfde opleiding (lacht bescheiden)		
M	Dezelfde opleiding, dus je ziet hem op school, jaa (glimlachen)		
D	Hij zit in de niveau 1, 3 keer per week stage en 2 keer per week school.. Ik zie hem niet zo vaak op school maar thuis wel (Ontspanning-lacherig)		
M	Hij komt wel bij jou thuis	relatievraag	

BIJLAGE 4.3

D	Ja, om naar mijn dochter te kijken		
M	Je hebt niet meer een relatie met hem	parafraseren	
D	Niet zo echt een relatie, normaal zoals vader en moeder van mijn dochttertje		
M	Je hebt geen liefdes relatie	doorvragen	
D	Nee (ontspannen houding)		
M	hmm		
D	Het gaat niet zo goed met hem afgelopen schooljaar, nu is de relatie gaat wel. Hij voetbalt en als we uit gaan met ons dochttertje. Verder hebben we niks meer met elkaar.		
M	Was je snel zwanger	Open vraag	
D	Nee, ik had altijd problemen met de hormonen, de artsen konden er niet achter komen dat ik zwanger was. Toen ik er achter kwam was ik al 15 weken.		
M	Je vriend kan nu moeilijk afstand van je nemen, hij zoekt je steeds op.	Samenvatten	
D	Hij wil nog steeds een relatie, maar ja een relatie met mij, maar ik wil dat helemaal niet. dus		
M	hmm		
D	Nee, nee dat wil ik helemaal niet		
M	Word je daar in gesteund door andere mensen	support	
D	Ja, ja mijn schoonzus zij is als een moeder voor mij dus		
M	Je kunt alles met haar bespreken	Open vraag	
	Daar kan ik alles mee bespreken, het ligt eigenlijk aan mij dus, dat moet ik hier op dit moment zelf beslissen, wat ik eigenlijk wil doen of zo		
M	Hmm stilte		
D	Licht binnen 's monds		
M	Zou dat je dat ook anders willen	Naar uitzondering vragen	
D	Dat ie langs komt heb ik geen problemen mee, hij heeft een dochter toch, mijn dochter moet toch zien wie haar vader is en wie mijn broer en wie alles is.		
M	hmm		
D	Hij is vader en ik ben moeder		
M	hmm		
D	Voorlopig wil ik geen andere relatie		
M	hmm		
R	Ik wil school en stage lopen en verder en alles doen met mijn dochttertje		
M	School en stage zijn dus belangrijk voor je	parafraseren	
D	ja		

*Welk doel kies je om mee te werken?

Ik wil Engels beter leren spreken. Ik kan Engels leren spreken

n.v.l.

M	Welke doel kies je om voor school aan te werken		
R	Ik wil deze school graag af hebben en ik doet na deze school jaar, secretariael en boekhouding. Ik wil graag die boekhouding nemen Boekhouden afronden en daarna apothekersassistente. Na die opleiding weet ik nog niet wat ik wil doen, of gaan werken of zo		

*Wat wil je leren of waar wil je beter in worden om dichterbij je doel te komen

n.v.l.

BIJLAGE 4.4

M	In je vorige kennismakingsgesprek heb je verteld dat je op een punt was gezakt voor theoretische leerweg, dus je hebt het wel in je dat apothekersassistent kan halen.	Indirect compliment	
D	Boekhouden is nivo 3 en apothekersassistent is nivo 4		

*Hoe zie je je jezelf over een paar weken, maanden of zelfs jaren

n.v.t.

*Probeer ook eens te beschrijven wat je graag zou willen veranderen

n.v.t.

M	Wat moet je er allemaal voor kunnen	Open vraag	
R	Je moet goed kunnen berekenen, goede concentratie hebben		
M	Je wilt dus apothekersassistente worden en wat wil je leren om dat te kunnen worden.	parafraseren	
D	Je moet goed Nederlands en sociale dingen zoals praten op het werk, je moet gewoon met mensen kunnen werken anders kun je die opleiding niet doen.		
M	En wat wil je komende tijd leren, volgende schooljaar loop je hier stage. Aan welke doel wil je werken		
	Ik wil aan mijn Engels werken, ik ben wel goed, ik kan wel goed schrijven en goed lezen, maar ik kan niet spreken, ik begrijp het ook maar ik kan niet goed met iemand terugspreken. Dat is mijn probleem		
M	Dat is je probleem, je kunt niet terugspreken, leg mij dat eens uit.	Parafraseren, doorvragen	
R	Ik weet niet of ik in paniek raak of zo, ik versta het maar als ik terug moet spreken kan ik het niet.		
M	Je zei net dan komt er paniek of zo, wat gebeurt er dan		
R	Ik begin gewoon te stotteren, in andere gevallen spreek ik wel terug		
M	In welke gevallen spreek je wel terug		
D	In Nederlands en mijn eigen taal		
M	Wat is dat		
D	Papiamento		
M	Je kunt wel goed spreken in pap, Nederlands en Spaans en krijgt geen paniek	Compliment	
D	Nee lacherig		
M	En als je Engels terug moet spreken dan voel je paniek	Vragen naar perceptie	
D	Ja, die woorden komen dan niet uit die mond, ik weet niet waarom		
M	Leg een uit		
D	Ja, ik weet niet alles in de war		
M	Alles in de war		
M	Wat gebeurde er dan op het VMBO, daar heb je Engels wel gehaald en wiskunde niet		
D	Bij het VMBO is het anders je krijgt gewoon toetsen, ik haalde altijd goede punten met de toetsen Maar bij leesvaardigheid ging het niet zo goed, hier krijg je gewoon Engels, maar daar krijg je Duits-Engels.		

BIJLAGE 4.5

M	Wat is Duits-Engels		
D	Dat is Brits-Amerikaans Engels		
D	Daar raakte ik altijd mee in de war		
R	Ik begin gewoon te stotteren, in andere gevallen spreek ik wel terug		
M	In welke gevallen spreek je wel terug		
D	In Nederlands en mijn eigen taal		
M	Wat is dat		
D	Papiamento		
M	Je kunt wel goed spreken in pap, Nederlands en Spaans en krijgt geen paniek	Compliment	
D	Nee lacherig		
M	En als je Engels terug moet spreken dan voel je paniek	Vragen naar perceptie	
D	Ja, die woorden komen dan niet uit die mond, ik weet niet waarom		
M	Leg een uit		
D	Ja, ik weet niet alles in de war		
M	Alles in de war		
M	Wat gebeurde er dan op het VMBO, daar heb je Engels wel gehaald en wiskunde niet		
D	Bij het VMBO is het anders je krijgt gewoon toetsen, ik haalde altijd goede punten met de toetsen Maar bij leesvaardigheid ging het niet zo goed, hier krijg je gewoon Engels, maar daar krijg je Duits-Engels.		
M	Wat is Duits-Engels		
D	Dat is Brits-Amerikaans Engels		
D	Daar raakte ik altijd mee in de war		
M	hmm		
D	Ik moet die Engels dus iets verbeteren, leesvaardigheid en praten		
M	En Engelse spreekvaardigheid, bij welk vak krijg je dat		
	Bij praktische vaardigheid, receptie vaardigheden en telefoon, maar ik heb die toets ook nog niet gemaakt, omdat ik in het Buitenland was bij mijn vader		
M	die toets moet je nog inhalen,		
D	Die doe ik in september, ik moet nog veel inhalen.		
M	Je hebt dus verteld dat je later apothekersassistent wil worden en hoe zie je jezelf over een paar maanden,	Samenvatten en doel	
D	Dat ik veel heb geleerd over die administratieve opleiding, ja, dat ik mijn Engels verbeter, ik wil met iemand anders kunnen spreken.		

*Beschrijf je ideale toekomst, je droom hieronder. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de plek waar je zou willen leven, de vrienden die je zou willen hebben...en ook aan studie, je werk of je hobby's
Vertel ook eens waar je gelukkig mee zou zijn. Welke dingen zouden goed gaan, waar je trots op zou zijn of waar je naar uitkijkt

Ik wil op mezelf wonen samen met mijn gezin hier in Nederland of anders op Curaçao. De vrienden kring die ik nu heb vind ik goed. Ik wil mijn studie als adm. afronden en later de boekhouding opleiding en daarna de Apothekersassistent opleiding volgen. Later wil ik een van deze opleidingen als werk hebben. Welke weet ik nog niet precies. Mijn hobby's zijn zwemmen en tv kijken

BIJLAGE 4.6

M	Je hebt een verhaal geschreven over je ideale droom in je werkboek kun je daar iets over vertellen	De ideale droom	Doel
D	Werken, mijn dochter is groot, wonen in een huis, ik weet niet of het nog goed komt met die vader van die dochter, anders ga ik gewoon alleen wonen, hier of in Curare,		
M	Je eigen toekomst, wel of niet met je vriend		
D	Voor mijn dochter denk ik goed dat ze bij die vader is,		
M	Voor jou		
D	Ik weet nog niet, hè lacht		
M	Ik weet nog niet	echo	
D	Als hij bij zijn dochter wil zijn dan mag hij haar ophalen en weer terug brengen		
M	hmm		
D	Ze gaat naar school en de opvang, en als de school begint moet hij haar huiswerk bekijken en alles doen en een goede opvoeding		
M	Je kiest voor een goed opvoeding voor je dochter, je hebt veel verantwoordelijkheidsgevoel voor haar	Samenvatten, complimenten	
D	Ja, ja lacht		
M	Dat is wel goed van jou	compliment	
D	Als iets niet goed is dan komt het door de moeder, als een persoon iets raars doet of iets niet klopt dan zeggen ze ook, waarom wil die moeder dat niet zien, en geeft ze niet die goede opvoeding, we hebben altijd een opvoeding door de moeder en de vader, daarom wil ik ook die opvoeding geven zodat er niks mis gaat.		
D	Ja ja lacht		
M	Dat is wel goed van jou	compliment	
D	Als iets niet goed is dan komt het door de moeder, als een persoon iets raars doet of iets niet klopt dan zeggen ze ook, waarom wil die moeder dat niet zien, en geeft ze niet die goede opvoeding, we hebben altijd een opvoeding door de moeder en de vader, daarom wil ik ook die opvoeding geven zodat er niks mis gaat.		
M	En aan die opvoeding wil je veel aandacht aan schenken	samenvatten	
R	Ja, aan de ene kant denk ik dat ik het alleen kan aan de andere kant niet		
D	Het zal beter zijn dat hij samen met ons is, als het niet lukt dan beter niet		
	Als er een andere relatie komt, dan zal ik die niet samen met mijn dochter laten zijn. Dan moet ze bij de vader wonen.		
M	Leg eens uit is dat in Curare normaal dat je apart blijft wonen	Open vraag	
D	In curacao is bijna iedereen getrouwd, Ook zijn er in C vrouwen die elke keer een andere relatie hebben		
M	We gaan even terug naar je doel voor de komende maanden niet in paniek raken bij Engels Welke voordelen zal het voor jou opleveren	doelvraag	

BIJLAGE 4.7

*Welke doelen stel jij jezelf om die droom waar te maken? Probeer je doel vooral positief te beschrijven. Als je iets wat je vervelend vindt wil veranderen, is het beter er iets positiefs voor in de plaats te hebben. Het is meestal makkelijker iets nieuws en positiefs te leren, dan iets niet meer te doen of af te leren.

D	Dat ik beter met een persoon kan spreken en dat ik niet sta te stotteren of in paniek te raken en als iemand iets vraagt aan mij op straat dat ik informatie kan teruggeven, zonder dat ik problemen heb om terug te praten		
M	Als je iets niet terug kan zeggen, leg eens uit	Vragen naar perceptie	
R	Dan voel ik paniek		
M	Heeft het ook voordelen voor andere mensen	Verschuiven perceptie	voordelen
D	Ja, dat ze me beter kunnen begrijpen, dat ik normaal spreek zonder te stotteren en zo		
M	Welke positieve dingen gaan er gebeuren als je je doel bereikt		
D	Dat ik niet in paniek raak word ik heel blij van, en dat ik die Engels beter kan spreken, dan krijg ik meer zelfvertrouwen		

Daarvoor is het nodig dat je jouw problemen(wat je wilt veranderen), vertaalt in een vaardigheid die je kunt leren of die je op zijn minst kunt verbeteren. Probeer je doel zo concreet mogelijk te formuleren. Om je doel zo precies mogelijk te kunnen omschrijven kun je jezelf een zogenaamde controlevraag stellen. Deze vraag kan je helpen je doel helder te krijgen.

Wat moet ik allemaal kunnen of leren om mijn doel te bereiken?

Soms is het antwoord op deze vraag een hele lijst van dingen die je zou moeten kunnen of leren om je doel te bereiken. Veel van die dingen kun je waarschijnlijk al of een beetje. Maar er blijven vast en zeker ook wel een paar dingen over die je nog kunt leren. Kies uit de overgebleven dingen datgene dat het snelst zorgt dat jouw doel dichterbij komt. Dat is de beste keuze om aan te werken.

Natuurlijk mag je ook eerst iets makkelijks kiezen, als je het nog lastig vindt. Zo kun je alvast wennen aan het werken met Mission Possible. Bij een volgend traject met wat lastiger leerdoel, gaat het vast makkelijker.

(in het boekje wel ruimte voor 30 doelen)

Stap 2. Voordelen

*Welke voordelen zal het voor jou hebben als je jouw doel bereikt

Dat kan ik beter met anderen communiceren. En ook anderen helpen als ze die nodig hebben

*En zal dat ook voordelen voor anderen hebben? Welke?

M	Hoe merken anderen het als je meer zelfvertrouwen hebt gaat het dan makkelijker of moeilijker	Gesloten vraag	Vertrouwen
F	Het zal gemakkelijker zijn		

Ja, als iemand een vraag heeft of hulp nodig heeft kan ik die persoon helpen

Om je te helpen zo veel mogelijk voordelen te bedenken kun je de vragen hieronder gebruiken. Die kun je ook anderen, bijvoorbeeld aan je supporters stellen. Schrijf hun antwoorden op.

*Welke positieve dingen denk je dat er gaan gebeuren als jij je doel hebt bereikt?

Dan ga ik mensen meer helpen

*Hoe zal dat invloed op jou hebben?

BIJLAGE 4.8

Dat ik meer Engels gaat praten

*En hoe zal het invloed op anderen hebben?

Dat ze me beter kunnen begrijpen

*Kun je misschien nog meer dingen bedenken?

Stap 3. Support

*Welke vrienden en/of familieleden kunnen jou helpen jouw doel te bereiken

niemand

de leraar of lerarens

M	Welke vrienden of familieleden kun je helpen je doel te bereiken	Support/relatie	Support
R	M'n schoonzus een beetje,		
M	hmm		
D	En mijn broer		
M	Hmm		
D	Ja die twee eigenlijk		
M	En op school		
D	Vrienden heb ik niet, gewoon klasgenoten		
M	En bij het uitgaan,		
D	Ja, D, maar we hebben nog geen afspraken gemaakt		

*Wie zouden jou allemaal kunnen steunen en aanmoedigen bij dit project. Denk daarbij aan mensen die jou zouden kunnen stimuleren om vol te houden, je moed kunnen inspreken wanneer je het even moeilijk hebt, of die je een schouderklopje kunnen geven

Mijn huisgenoten

*Wie vind jij daar geschikt voor? En welke mensen betekenen veel voor jou

Broer, vriend en schoonzus

M	Wie vind je het meest geschikt om jou te helpen		Support/Vertrouwen
D	M'n schoonzus en broer. M'n schoonzus, m'n broer is niet zo vaak thuis. Hij gaat op school en werkt 's avonds. Mijn schoonzus gaat ook naar school, maar die werkt niet. Zij heeft ook een zoon van drie jaar. Dus.		
M	Ja, dat is nogal heftig	Uitdrukking geven aan gevoelens	
R	Ja, mijn broer heeft altijd werk gehad. Ja, toen we net in Nederland kwamen, toen werkte hij 's morgens tot 's middag en 's avonds.		
M	En wat voor werk is dat	doorvragen	
D	<i>Die werk 's avonds is bij M, die gaat heel goed. Het is leuk dat hij leuk werk heeft</i>		

Vertel deze personen over je voornemen om je doel te bereiken en vraag of ze je willen steunen. Vertel ook wat hun steun voor jou zou kunnen betekenen. Je kunt hun ook laten weten hoe zij jou het best kunnen steunen. Ook kun je vragen hoe zij denken jou het best te kunnen helpen. Zo werk je samen met je supporters aan een goed ondersteuning van je project.*

**Als je het lastig vindt dit in een persoonlijk gesprek te vragen, kun je ook overwegen om alleen of samen met je coach een brief te maken. Natuurlijk kun je je vrienden ook via Hyves, MSN, Facebook of Twitter benaderen. Denk er wel aan dat je berichtje alleen zichtbaar maakt voor mensen voor wie het bestemd is.*

*Schrijf de namen op van de mensen die toegezegd hebben jouw supporter te willen zijn hieronder op. Schrijf ook bij elke naam ook hoe zij je zouden kunnen helpen

Broer: vragen of ik mijn lessen hebt gedaan

Vriend: overhoren

Schoonzus: corrigeren

*Welke bijdragen bedenken jouw supporters zelf te kunnen leveren aan het bereiken van jouw doel?

Woordenboek en of Engelse boeken

BIJLAGE 4.9

Stap 4. Symbool

*Welk ding, idool, foto, woord, uitdrukking of tune kan voor jouw symbool staan en jou helpen je doel goed te onthouden?

Mijn laptop

Zoek bijvoorbeeld een voorwerp, een idool, een mascotte, sieraad of iets dergelijks, dat jouw doel symboliseert. Dit(of een foto ervan) kun je bij je dragen als extra geheugensteuntje of als geluksteken. Als je dat leuk vindt, kun je het anderen laten zien. Maar je kunt ook opschrijven wat dit voor jouw belangrijk maakt.

Ik heb mijn laptop iedere dag bij me en ik gebruik het altijd als ik niks te doen heb

Stap 5. Vertrouwen

*Welke redenen heb jij om te geloven dat jij je doel kunt bereiken. Wat geeft je vertrouwen in jezelf?

De laatste tijd ben ik er achter gekomen dat ik Engels wel goed kan begrijpen, dus dat weet ik ook dat hier beter kan maken

*Wat maakt dat jouw vrienden en/of familieleden (je supporters) er vertrouwen in hebben dat je succesvol zult zijn in het bereik van je doel?

Doordat ik mijn best doet en steeds informatie bij hun zoekt

Als je het moeilijk vindt om iets te bedenken, praat hier dan samen met je coach over. Je optimisme en motivatie groeien als je kunt zien dat anderen vertrouwen in jou hebben. En hoe meer je supporters in jou geloven, hoe meer jij in jezelf zult gaan geloven.

Stap 6. Hulpbronnen /optimisme

*Welke vaardigheden of mogelijkheden heb jij, die je kunt inzetten om jouw doel te bereiken?

Mijn opleiding

Ik heb een hoop interesse om mijn doel te bereiken

Bedenk zoveel mogelijk dingen waar jij goed in bent en die jou helpen op weg naar je doel. Denk hierbij aan dingen die jij kunt, die jij geleerd hebt of welke eigenschappen jij allemaal hebt die van pas komen bij het bereiken van jouw doel.

M	Welke vaardigheden heb jij nodig om je doel te bereiken		Hulpbronnen/Optimisme
D	Verantwoordelijkheidsgevoel, respect,		
M	Je kunt goed luisteren, je bent goed in andere talen, je hebt een goed contact met familie	Complimenten-samenvaten	
R	Op school gaat alles goed, die simulatie op kantoor, die Engelse theorie hier op school is makkelijker, dus die gaat goed. Maar ik moet nog veel toetsen inhalen en zelfstandig werken.		
M	Ja, daar ben je goed in, zelfstandig werken.	compliment	
D	Ja, daar ben ik goed in, zelfstandig werken, ik maak alles wat ik moet doen.		

*Welke vordering in de richting van je doel is al te zien? Wat gaat goed?

Het begrip van de taal

Schrijf ook op wat je allemaal al hebt gedaan om te komen waar je nu bent. Praat hierover met je coach en met je supporters. Die kunnen je helpen zoveel mogelijk dingen te bedenken

*Welke mogelijkheden zie je voor jezelf om nog dichterbij je doel te komen

Stap 7 schalen

*Waar op een schaal van 1 tot 10, zou jij jezelf plaatsen, als 1 betekent dat je nog niets heb gedaan om jouw doel te bereiken, en 10 betekent dat je jouw doel met succes hebt bereikt

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10

M	Je hebt nu een schaal van 1 tot 10. en je doel is over 1 jaar je diploma halen. Als 10 is je diploma halen waar zit je dan nu		Schalen
D	Ik zit op de helft denk ik, een zes op, ik ben pas begonnen,		

BIJLAGE 4.10

Vraag je coach deze lijn eens echt met je te lopen. Kijk van daaruit de richting van de 1

*Wat valt je op als je van jouw plaats naar de 1 kijkt?

M	Als je van 6 naar 1 gaat heb je al veel dingen gedaan, D: Ja al die vakken, alles gaat goed tot nu toe, daar heb ik geen problemen mee.		Terugblikken
---	--	--	--------------

*kun je benoemen waardoor jij al op deze plaats bent gekomen? Denk daarbij aan antwoorden die je eerder bij stap 6 hebt gegeven

*keer je nu om met je gezicht in de richting van de 10. Wat valt je nu op?

Loop nu samen met je coach naar de 10. Stel je nu voor dat je vannacht in een droom je doel al hebt bereikt. En als dan de volgende ochtend de wekker gaat en je wakker wordt, blijkt dat het echt is gebeurd. Zomaar alsof er een wonde is gebeurd.

*Hoe zou dat voor jou zijn?

*Wat zou er voor jou zijn veranderd?

*Hoe zou jij je voelen?

*Wat zou je doen?

*Wat zou je bijvoorbeeld zeggen of denken?

M	Als je nu kijkt tot na de vakantie als we weer een gesprek hebben in oktober waar sta je dan.		Actie
D	In oktober ben ik op een 7, theoretisch ben ik bij, alleen praktijk, en de stage en kijk wat het is. En je moet deze opleiding afmaken om naar de vervolgopleiding te gaan niveau 3.		
D	Eerst een periode van stage en dan terug naar school, en dan die boekhouden dan krijg ik nog een diploma erbij.		
M	En als je in oktober op die 7 staat, hoe is het dan met de vakken die je moet inhalen omdat je vader is overleden	samenvatten	

Als klaar bent met het beleven van die droom kun je weer rustig gaan naar de plek waar je eerst stond

*Hoe voel je om hier weer te staan?

*Sta je nog steeds op de juiste plek, of is er nu iets voor jou veranderd?

*Als dit zo is, wat is er dan veranderd?

Als je vindt dat je ergens anders beter zou staan, geef je dat nu aan. Voel maar waar dat zou moeten zijn en ga er vervolgens staan. Als het voelt alsof er niets is veranderd is, is dat ook prima en kun je blijven staan waar je staat.

*wat zou de eerstvolgende kleine stap zijn, die je op dit moment kunt bedenken om nog wat dichterbij jouw doel (de 10) te komen?

*Wil je per se de 10 halen? Of zou je ook tevreden kunnen zijn met bijvoorbeeld een 9 of een 8?

Praat hierover met je coach en schrijf als je wilt de antwoorden in je schrift of weblog.

D	Ja, dat komt goed, in de week voor het vertrek was ik al begonnen met leren, de toetsweek, ik was al bijna klaar, toen moest ik snel naar mijn vader omdat hij zijn kleindochter wou zien en daarna terug, ik heb alleen maar 1 toets gemaakt en die ander toetsen moet ik in november maken. Die moet ik gewoon even herhalen, en dan voor de 2 ^e toetsweek ook weer herhalen en maken.		
M	Succes en dank je wel, je bent hier tot november en dan hebben we in september nog een gesprek en kijken wat er goed is gegaan.		

BIJLAGE 4.11

Stap8 Actie

*Wat ga je komende week doen om dichterbij je doel te komen? Praat hier bijvoorbeeld over met je supporters en luister naar hun suggesties. Neem elke week een beslissing over welke kleine stap je gaat nemen om dichterbij je doel te komen en vertel erover aan je supporters.

Ik ga Engels programma volgen en bepaalde woorden in een woordenboek zoeken

Nog actiever aan mijn doel werken en probeer naar anderen te spreken

Kleine stapjes brengen je meestal verder dan reuzensprongen.

*wat is de volgende stap die jij zou kunnen nemen om dichterbij je einddoel te komen?

*Kun je nog meer bedenken?

Ik zou inplaats van Nederlands naar Engels boeken te lezen en met anderen spreken

Stap 9. Een logboek of een weblog

Om je motivatie op peil te houden is het heel belangrijk dat je kunt zien of je vooruit gaat. Daarom is het heel belangrijk dat je kunt zien of je vooruit gaat. Daarom is het een goed idee je vorderingen vast te leggen. Dit kun je doen in een schrift dat je daar speciaal voor hebt aangeschaft, of in een weblog, die je ook bijvoorbeeld met je supporters en vrienden kunt delen.

*Hoe ga jij je vorderingen bijhouden en laten zien?

In een schrift

*Met wie ga jij je logboek of weblog delen?

Met mijn huisgenoten

Overleg met je coach wat je mogelijkheden zijn. Je kunt in dit werkboek schrijven, een apart schrift bijhouden als logboek, of zelfs een eigen weblog op het internet maken. Kies een vorm die bij jou past en waar je met plezier aan kunt werken. Houd bij je keuze ook vooraf rekening met wie je het logboek wilt delen (als je het geheim wilt houden is een weblog misschien niet zo handig).

Onderwerpen om in je logboek te schrijven:

*Houd je vorderingen bij. Wat gaat al steeds beter?

*Wat heb je geleerd? Wat gaat al goed?

*Hoe kun je wat je geleerd hebt in praktijk brengen en aan anderen laten zien?

*Wat is jouw bijdrage aan de vooruitgang?

*Zou je nog meer kunnen doen?

*Hoe hebben de anderen bijgedragen aan jouw succes?

Stap 10. Tegenslag

*Als het op weg naar je doel eens wat tegenzit, hoe ga je overwinnen van deze tegenslag dan aanpakken? Hoe ga je daarmee om?

Een planning maken om toch aan je doel te werken

In elk leerproces zit het wel eens even tegen. Dat is heel normaal. Bereid jezelf goed voor op zo'n tegenslag. In plaats van gefrustreerd te raken, kun je een plan bedenken waar je in zulke gevallen op kunt terugvallen. Je zou bijvoorbeeld met je supporters kunnen afspreken hoe ze jou in zo'n geval kunnen helpen. Je zou met hen bijvoorbeeld een teken kunnen afspreken waarmee ze je kunnen herinneren aan de vaardigheid die je wilt leren om je doel te bereiken.

*Kun je nog andere manieren bedenken waarmee jij jezelf, of iemand anders jou bij tegenslag kan helpen om weer met vertrouwen verder te gaan?

Stap11. Succes vieren

*Hoe ga je het vieren als je jouw doel hebt bereikt?

Op vakantie naar Curaçao

*Hoe geef je al je supporters erkenning voor hun bijdrage aan jouw succes en bedank je ze voor hun hulp

Als het allemaal is gelukt en je hebt je doel met succes bereikt, dan is het tijd om dat te vieren. **Probeer van tevoren met je coach duidelijke afspraken te maken over wanneer het tijd is je succes te vieren.**

BIJLAGE 5.1

Bijlage 5 Gesprek leerling F

Dit gesprek heb ik gehouden met leerling F van het ROC opleiding bedrijfsadministratief medewerkster niveau 2 Zij is van Turkse afkomst en 18 jaar.

Zij woont sinds 10 jaar in Nederland

Ik ben haar stage begeleider op de werkplek en houd met haar reflectie gesprekken volgens de richtlijnen van school. Tijdens de stage ben ik tegen een aantal zaken gelopen die haar stagneerde in haar verdere ontwikkeling. Ik heb gevraagd of zij met een persoonlijk programma voor jongeren wilde **werken Na lezen en introductie wilde ze hiernaan meewerken, echter niet het op papier zetten via het werkboek. De vragen wilde ze liever mondeling doen.**

Bij F is het klanttype: klant

Zij heeft een duidelijke hulpvraag maar onvoldoende zicht op eigen mogelijkheden.

Interventies die bij deze relatie toegepast kunnen worden zijn:

- uitzonderingen zoeken en uitdiepen.
- doelstellingen aanpakken
- schalen van vooruitgang
- wondervraag
- taak voor de komende tijd vaststellen.

coach M leerling F	Uitgeschreven gespreksgedeeltes	Protocol Gespreksinterventies	Reflectie
CM	Hallo F, fijn dat je even mij wil praten en je hebt ook al wat vragen beantwoord in het boekje Mission Possible	Contact leggen	Bij het bespreken van het boekje had F aangeven het moeilijk te vinden over zichzelf iets te zeggen. Ik heb als coach voorgesteld om dit samen te doen, voor mij als oefening en voor haar om haar krachten te ontdekken en dichter bij haar doel te komen, er stagneerde de laatste tijd het een en ander, veel ziek, te laat komen.
F	klopt		
CM	Hoe vind je het op school	Vertrouwen winnen	Ik was gebeld door het stagebureau of ze wel op de stage plaats kwam en dat ze een voldoende moest halen anders gaat ze niet over. Over school wordt altijd geheimzinnig gedaan door F op de stageplek.
F	Gaat wel		
CM	Hoe vaak ben je op school	doorvragen	
F	Ik volg de BOL opleiding en ga 5 dagen per week naar school en 1 periode per jaar 16 weken stage		
CM	Ik wil je vragen, denk eens na over je leven zoals het nu is. = een grote vraag, je leven! Wat ergert of stoort je dan?		Hier begint voor mij al het goed luisteren naar de krachtbronnen en kwaliteiten van de leerling. Waar loopt ze tegen aan en wat wil ze veranderen in haar leven Ik kan hier vragen naar successen
F	Ja, Ik erger me gewoon een beetje aan vreemde talen daar heb ik moeite mee en ja verder heb ik niet een punt waar ik nu aan kan denken, het is de school en de vakken op school daar erger ik me soms aan		

BIJLAGE 5.2

CM	wat zou je graag anders willen?	Doorvragen Helder krijgen van doel Oplossingsgericht denken	
F	Ik hoop dat ik naar het 2 e jaar administratie mag in september		
CM	Je hoopt dus dat je in september naar het 2 ^e jaar gaat	bevestigen	
F	Daarmee heb ik het alleen over Engels dat is het enigste probleem bij mij		
CM	Hmm Ik hoor je zeggen dat alle andere vakken goed gaan.	compliment	
F	Alle vakken zijn een 8 of hoger alleen met burgerschapskunde heb ik niet mijn opdrachten af, dit mag ik in september doen		
CM	Je doel waar je aan wil werken tijdens deze stage en volgend jaar is Engels	Samenvatten doel benoemen	
F	Mijn doel is, wat ik uiteindelijk wil bereiken is dat ik een diploma heb, nu vind ik het gewoon belangrijk dat ik een schooldiploma heb en dat ik mijn rijbewijs heb	<i>mooi antwoord</i>	
CM	Je doel is Engels te verbeteren om dichterbij je doel te komen	concretiseren	
F	Ja, dat is mijn doel		
CM	Heb je er over nagedacht hoe je Engels kan verbeteren	doorvragen	
F	Mn Engels. Ik heb er over nagedacht. Ik heb via een docent een site gekregen daar kon je cd's en boeken bestellen en ik heb daarvan een pakketje besteld, dat ben ik aan het leren	CM ja	
CM	Prima dat je al cd's en boekjes heb besteld. Dat leren kun je daar iets meer over vertellen	Compliment: Perceptie,	Wat beluister ik over het hoe van leren
F	Het is gewoon de opdrachten maken bv Ik maak de opdrachten en het wordt herhaald zeg maar of verteld in het boek en dat leer ik dan over En dan kijk ik het ook voor mezelf na		
CM	Zijn er onderdelen in het Engels die wel goed gaan zoals praten in Engels of schrijven.	doorvragen	
F	Uhm... ja spreken gaat makkelijker dan schrijven vind ik bij mezelf		
CM	Een aantal goede punten zijn verstaan, de theorie kan je verbeteren door te leren en antwoord geven in Engels is moeilijk	Compliment en uitzondering, samenvatten	
F	Ja, antwoord geven vind ik wel een beetje lastig, CM lastig ja, spreken in Engels is lastig, ik vind het onbeleefd dat ik niet in het Engels antwoord kan geven aan mensen die Engels praten tegen mij		<i>Mooi antwoord!</i>

BIJLAGE 5.3

	dan voel ik me rot en vervelend, heel vervelend Dan heb zo iets van nee ik moet het gewoon leren als ik thuis ben, ja dan ga ik gewoon leren		
CM	Gewoon	Herhalen gewoon	Wat is gewoon voor F
F	Meer Engelse TV programma's te kijken ja		
CM	Probeer ook eens te vertellen wat je graag zou willen veranderen	doorvragen	
F	Vanuit me gevoel heb ik zo iets van moet het gewoon doen, en ik blijf er echt achter aan tot dat ik het goed spreek		
CM	Je wilt dus veel aan je Engels doen	Compliment	
F	Ik hoop dat er dan heel veel verbetering heb in een vreemde taal Engels, heel veel verbeteringen en ik hoop dat ik mijn theorie haal van rijlessen.		Ze noemt nieuw doel, hier ga ik verder niet op in, parkeren>ik kan het wel ontvangen. Dan laat je horen dat je het gehoord hebt en hoeft je er verder niets mee te doen.
CM	Engels is onderdeel van je examen,	Indirect doel benoemen	
F	Engels moet voldoende, anders geen diploma		
CM	Je werkt er nu al hard voor, wat voor voordeel heeft dit voor de toekomst	compliment	Het gekozen doel maakt het gemakkelijker om over de voordelen na te denken.
F	In de toekomst is het nog groter probleem geen diploma Ja, sowieso wil ik mijn opleiding afronden en mijn diploma halen, ik wil na administratie SPW doen dat word ook mijn werk in de toekomst.		
CM	Kan het ook voordelen voor anderen hebben?	Perceptie	
F	Ik krijg zelfvertrouwen, maar als ik iets zeg dan denk ik er nog een keer over na en als ik iets zeg dan doe ik het ook.	Vragen naar gevoelens en krachtbronnen	IK blijf oprecht geïnteresseerd luisteren.
CM	Hoe zie je jezelf over een paar weken, maanden, of zelfs jaren?	Toekomst vraag. Terug naar het doel, en de ideale toekomst	
F	Ik word gelukkig met de dingen die ik heb opgenoemd. SPW gaat goed komen dat is iets wat ik altijd wou, een huis kopen komt ook wel goed vooral als ik samen ga wonen, eigenlijk komt alles wel goed.		
CM	Vertel eens wat is je ideale toekomst, je droom. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de plek waar je zou willen leven, de vrienden die je zou willen hebben... en ook aan je studie, je werk of	wondervraag	Het Mission Possible programma begint met de toekomst. Deze droom over de ideale toekomst is de fundering waar de rest van het programma op zal zijn

BIJLAGE 5.4

	hobby's.		gebouwd.
F	Mijn hobby's zijn zwemmen ik zwem 1 keer per week, ik wil later een huis kopen en een auto een goeie baan dat is eigenlijk mijn droom		
CM	Vertel ook eens waar je gelukkig mee zou zijn en welke positieve dingen denk je dat er gaan gebeuren als jij je doel hebt bereikt?	Vragen naar voordelen	Voordelen in zicht krijgen als je doel hebt bereikt, hierdoor ontspan je
F	Je hebt overal Engels nodig als ik het nu niet leer heb ik in de toekomst meer problemen er mee, als ik later ergens wil solliciteren en ik spreek de taal Engels niet goed dan wordt ik niet aangenomen of je moet een cursus volgen		
CM	Hoe zou dat invloed op jou hebben?	gevoelsvraag	
F	Voordelen van Engels leren is ik kan bijna overal terecht komen waar ik wil, dan heb ik wat ik wil, daar word ik gelukkig om.		
CM	En hoe zou het invloed op anderen hebben?	vertrouwen	goede vraag om de goede relatie te bevestigen
F	Voor degene waar ik mee samen ga wonen zal het ook een voordeel zijn dan heeft hij ook zijn baan en ik heb dan ook mijn eigen baan.		Ik luister nog steeds en hoor wat F haar droom is
CM	Kun je misschien nog meer dingen bedenken?	doorvragen	
F	Zelfvertrouwen zal een goed voordeel zijn. Engels leren spreken ja wat ik net heb genoemd. Dat zal allemaal goed komen.		Hier noemt ze zelfvertrouwen als kwaliteit, dit was ook aan bod gekomen bij de reflectie op het stagegebeuren en in een goed cijfer uitgedrukt. Hier ga ik er verder niet op in.> hier kan ik verder op doorvragen
CM	Welke vrienden en/of familieleden kunnen jou helpen jouw doel te bereiken.	Supporters	Hier vraag je welke hulp er in de omgeving is, bij F ligt dat bij de familie. In informele gesprekken heb ik al veel gehoord
F	Mijn ouders en mijn familie staan achter me met alles, steunen en zeggen steeds je kan het. Als je iets wilt dan komt het ook en als je het met tegen zin doet dan komt het vaak niet goed.	Relatievraag/support	Ze noemt hier tegenzin, hier ga ik verder niet op in, ze vertelt uit ervaring dat iets met tegenzin doen vaak niet goed komt.
CM	Wie vind jij daar geschikt voor? > En welke mensen betekenen veel voor jou?		Goede vraag om haar mening te horen
F	Maar ik moet wel zeggen dat ik trots ben op me vader. Die neem ik af en toe als voorbeeld		Cultuurspecifiek, waardevolle hulpbron
CM	Welke bijdrage denken jouw ouders zelf te kunnen leveren aan het bereiken van jouw doel?	Relatievraag-hulpbronnen	Bewustwording externe hulpbronnen en leren gebruiken

BIJLAGE 5.5

F	Me ouders zeggen altijd doen wat je wilt. En ik geloof echt dat ze achter me staan. Tot nu toe doet hij alles voor me zelf betaal ik haast niets.		
CM	Welk ding, idool, foto, woord, uitdrukking of tune kan voor jouw doel symbool staan en jou helpen je doel goed te onthouden?	Vraag naar symbool om te helpen aan haar doel	Veel dingen om ons heen hebben een diepere betekenis, haar vader is ze trots op, die neemt ze als voorbeeld
F	Ik hou me niet echt daarmee bezig Dat heb ik niet echt, wat ik nu echt wil is mijn doel bereiken. Ik zie dan wel wat ik verder ga doen.		
CM	Welke redenen heb jij om te geloven dat jij je doel kunt bereiken? Wat geeft je vertrouwen in jezelf?	Kwaliteiten benoemen	
F	<i>Wat ik wil haal ik wel of krijg ik wel</i>		<i>Als ze iets wil lukt het wel> ik moet dit haar teruggeven ! Dat ik dat hoor en erin geloof</i>
CM	Je hebt doorzettingsvermogen en welke andere vaardigheden of mogelijkheden heb jij, die je kunt inzetten om jou doel te bereiken?	Compliment en doorvragen	
F	<i>Ik ben sociaal ik kan overal goed indruk maken</i>	Kwaliteiten benoemen	Deze kwaliteit was ook ter sprake gekomen tijdens de reflectie en beoordelingsgesprek, zij had daar een goedje voor, hier heb ik dat niet weer bevestigd. > volgende keer vragen hoe ze dat kan gebruiken nu
CM	<i>Wat maakt dat jouw familieleden er vertrouwen in hebben dat jij succesvol zult zijn in het bereiken van je doel?</i>	Perceptie,	Hier schep je een gunstig klimaat voor succes
F	Me familie is erg belangrijk voor me en me vrienden en vriendinnen.		Informeel praat ze veel over Turkije en de vele familietradities, nu parkeer ik dit even.
CM	<i>Welke vordering in de richting van je doel is er al te zien? Wat gaat al goed?</i>		
F	Ik ben nu goed in woordjes ik zie verbeteringen er in		
CM	<i>Welke mogelijkheden zie je voor jezelf om nog dichterbij je doel te komen?</i>	Doorvragen	
F	Wat ik graag eerst wil is me rijbewijs en daarna Engels. Want dan kan ik doen wat ik wil overal gaan waar ik wil		Het rijbewijs kwam hier weer ter sprake, ik ben daar verder niet op doorgegaan. Het stagebureau had meegegeven dat er

BIJLAGE 5.6

			gespijeld werd vanwege de rijlessen en gevraagd of ik hier op wil letten Dit kwam wel naar boven maar ik heb het geparkeerd.
CM	Waar op een schaal van 1 tot 10, zou jij jezelf plaatsen, als 1 betekent dat je nog niets hebt gedaan om jouw doel te bereiken, en 10 betekent dat je jouw doel met succes hebt bereikt?	schaalvraag	
F	. Dat zijn de 3 punten daarom zit ik nu op de 7.		
CM	Wat valt je op als je vanaf jouw plaats naar de 1 kijkt?	uitvergroten	
F	Ik studeer sinds dat ik hier ben in Nederland. Na vmbo wou ik stoppen maar toen dacht ik nee later kan ik niks bereiken zonder diploma. Ik was gezakt omdat ik één tiende tekort kwam, het was niet eens een hele punt.		Ik voelde hier de teleurstelling die het was geweest om te zakken voor het VMBO, en haar droom SPW wat langer zou gaan duren
CM	Kun je vertellen waardoor jij al op deze plaats bent gekomen?	Veranderingen signaleren	
F	Dat ik verder ben gegaan met studeren. Dat ik nu bezig ben voor me rijbewijs en dat ik Engels leer		
CM	Keer je nu om met je gezicht in de richting van de 10. Wat valt je nu op?	Uitvergroten de schaal fysiek en visueel gemaakt hebt met haar	
F	Dat het me nog een paar jaar gaat kosten om alles te krijgen wat ik wil		
CM	Wat zou de eerst volgende kleine stap zijn, die jij op dit moment kunt bedenken om nog wat dichterbij jouw doel (de 10) te komen	schaalvraag	
F	Ja, wat ik nu al een beetje heb opgenoemd		
CM	Wil je per se de 10 halen? Of zou je ook tevreden kunnen zijn met bijvoorbeeld een 9 of een 8?	schaalvraag	
F	Wat ik nu wil bereiken is rijbewijs eigen baan en een eigen huis.		
CM	Wat ga je deze komende week doen om dichterbij je doel te komen?	Actievraag <i>concretiseren</i>	
F	Komende week ga ik me theorie autorijden oefenen dinsdag ga ik misschien naar examen. Als ik het haal ga ik beginnen met Engels en als ik het niet haal ga ik nog een keer leren. Meer kan ik niet doen alleen me theorie die is bijna klaar Voor school ga ik na me theorie, daarvoor heb ik nog tijd. Ik moet een verslag maken en alles een beetje bijhouden. Verder heb ik niks.		
CM	Als het op weg naar je doel eens wat tegenzit, Hoe ga je daarmee om?	Vragen naar tegenslagen	
F	Ik ben een beetje eigenwijs ik ga me		

BIJLAGE 5.7

	rijbewijs halen en ga gewoon door tot dat ik me rijbewijs heb.		
CM	Kun je ook nog andere manieren bedenken waarmee jij jezelf, of iemand anders jou bij tegenslag kan helpen om weer met vertrouwen verder te gaan?	Doorvragen tegenslagen	
F	Ik was weer op zoek naar een stage plek dus vandaar dat het een beetje mis was gegaan met mijn school lessen. Ik kan altijd iemand om hulp vragen		In een volgend gesprek kan ik hier op terugkomen, zelf heeft ze haar vele verzuim op school en stage benoemd als een beetje misgaan.
CM	Hoe ga jij je vorderingen bijhouden en laten zien?	Hoe gaat ze vorderingen bijhouden	
F	Ik moet nog burgerschapskunde afmaken het is wel af maar niet volledig. Maar dat mag ik na me stage doen dus in september		
CM	Hoe ga je het vieren als je jouw doel hebt bereikt?	Succes vieren	
F	Me rijbewijs ga ik vieren. Ik vier bijna alles wat ik heb bereikt.		
CM	De komende week ga je eerst je rijbewijs halen en een beetje aan je Engels werken. Dit schrijven we in je logboek en over vier weken kom je weer bij me voor een gesprek. Tijdens de stage kun je 's middags aan je Engels werken, je hoeft dan alleen de telefoon aan te nemen.	Samenvatting actie	Vastleggen wat ze gaat doen, van mijn kant geef ik ruimte om tijdens de stage aan haar Engels te werken.
F	Ja, is goed dank u wel, Ja Engels gaat ook zeker goed komen.		
CM	Bedankt voor het gesprek en over een maand hebben we weer een gesprek. Over wat gelukt is.	relatievraag	
F	U ook bedankt.		

BIJLAGE 6.1

Bijlage 6 Eindgesprek van stagiaire S

M: dag S dat is vlug gegaan 10 weken, het viel niet mee zeker met dat mooie weer.
S: Alleen vroeg uit je bed om op tijd te komen was moeilijk....
M: de keren dat het goed gaat om op tijd te komen wat doe je dan
S: dan deed ik gewoon
M: gewoon
S: haasten
M: Ja, ja ... en je zou werken je aan je afspraken houden. We hebben hierover afspraken gemaakt
S: nauwkeurig werken, eerste beoordeling
M: wat heb je ervoor gedaan om nauwkeuriger te werken?
S: ik heb eigenlijk overal tijd ervoor genomen.
M: ...hm hm.....
S: me bezig houden met tot klaar waren.....
M: wil je hiermee verder gaan?
S: ...Ik wil verder gaan met het brievenboek....
M: facturen maken of een brief, wat deed je dan anders?
S: veel typen en na lezen. 5 keer terug lezen en controleren.
M: wat moet je beter controleren?
S: ...meer de cijfertjes...
M: weet je nog van formeel en informeel contact met de cliënt? Weet je nog wat het betekent?
S: Ja natuurlijk
M: wat betekent formeel?
S: met u en ik weet niet precies. Ik weet wel eentje is dan met u aanspreken en informeel met jij je.
M: noem er een voorbeeld van
S: met een klant heb je een formeel gesprek en met een vriendin heb je een informeel gesprek of met iemand waar je mee werkt.
M: hoe moet je doen dan doen als je een formele klant hebt
S: met u aan spreken
M: en wat moet je aan spreken
S: met u spreken
M: alleen u
S: ja maar, gewoon zakelijk houden
M: weet je wat initiatief nemen is
S: je moet niet alles wat naar je toekomt, doen bv. als iemand naar je toekomt en zeg dat je dit en dat moet doen, maar uit jezelf ook dingen kunnen zeggen, graag willen doen zodat je er wat meer van begrijpt en dan kun je beter helpen

M: je had nog een doel, je ging werken aan je Engels..... wat heb je gedaan?
S: ...meer herhalen en oefenen met praten.....
M: ...wat heb je herhaald en geoefend en kun je dat laten zien na de vakantie met je herexamen.....
S: op dit moment weet ik het echt niet meer. Als ik het dan op school gelijk moet doen dan gaat het niet
M: Heb je nog met je tante geoefend.....
S: Ja een keer voor het examen.....
M: heb je dat één keer geoefend
S: als mensen komen en iets vragen dan de vorige keer, we hadden een feestje kan ik het makkelijker spreken en ik versta het ook beter dan eerst, laat ik het zo zeggen ik kan in kleine dingetjes wel antwoord geven maar er komen nog dingen die ik helemaal niet weet
M: wat gaan doen we doen met Engels, wat denk je?
S: ik weet het niet echt niet ik hoop van wel dat het goed komt
M: wat kan je nog meer eraan doen?
S: weet niet....
M: vorige keer had je gezegd dat je ...op een zes was, waar sta je nu..... Als je er al wat aan gedaan hebt

BIJLAGE 6.2

S: een 7 Ja, maar het is ook zo als je blijft oefenen en je doet het een dag niet dan moet je er weer inkomen. Je moet elke dag oefenen, een paar keer achter elkaar
M: je kon dingen niet goed onthouden
S: precies,
M: zou elke dag een beetje kunnen oefenen, elke dag er even inkijken.
S:..... Kijken!
M: De dagen dat je wel er in kijkt wat gebeurt er dan.
S:...dan duurt het lang voor ik er weer inkom, waarom kan ik het niet onthouden?.....
M:wat is er als je die dag wel een boek pakt,wat voel je dan?
S:.....dan denk ik dat het makkelijker is.....
M: er zijn dagen dat je wel boek pakt en er zijn dagen die je niet boek pakt.De dagen dat je je een boek pakt wat heb je dan
S:geen idee
M:wat voel je dan als het niet lukt
S:...komt wel....
M:en wat ga je in september, oktober voor cijfers hebben.
S: zeven en een half.....
M:wat ga daar aan doen als je september terug gaat naar school?
S:ik moet door gaan en thuis oefenen, daar ben ik al lang mee bezig
M:andere die je kunt helpen om te gaan naar die 7.5 toets werken
S:Nee, ik moet het zelf doen
M:..... Inkomende en uitgaande post hoe ging dat.Je hebt in je verslag geschreven dat je het niet gedaan heb.
S:...foutje ik heb het wel gedaan hebt.
M: wat is je motivatie en wat wilde je leren op de stage.
S:..... .Op tijd komen,sociaal,collegiaal..., om dingen te leren zodat later, het is moeilijk om 's morgens vroeg uit mijn bed te komen, het is 's avonds zo warm, ik kan gewoon niet slapen.....
M: wat ga je dan proberen te doen.
S:...de winter gaat beter....
M: de winter gaat iets beter,
maar in de toekomst gaat het weer zomer worden, wat denk je
S:Als ik later wil werken dan ga ik niet voor vol werken maar voor 50% anders dan ga ik met tegenzin en dat wil ik ook niet
M: En je droom, je wil een huis,
S Jawel maar ik blijf zo hard werken, zodat ik weet nu kan ik wel wat rustiger aan doen, dan ga ik wel 20 uur werken, maar 40 uur nee, Dan ga ik met tegenzin, ik wil niet met tegenzin
Je collega's gaan het merken, thuis gaan ze het merken, t's gewoon niet leuk, je moet gewoon met zin gaan
Hoe zie jij de toekomst voor jezelf
Eerst zo'n 20 jaar fulltime werken , zeker weten en daarna 15 tot 20 uur
Ik zal zowie zo niet alleen willen wonen. Een koophuis, dat is echt mijn droom, mooi groot koophuis
M: Ik hoop te horen dat je volgend jaar een diploma krijgt

BIJLAGE 7.1

Bpv-periode:

19 APRIL t/m 2 JULI 2010

Voorwoord

Mijn stageperiode heeft plaatsgevonden op 19 April t/m 2 Juli 2010.

Ik heb 10 weken stage gelopen bij de Vrouwegezondheidscentrum in Delft.

Het doel van mijn stage was het oriënteren op de arbeidsmarkt, mezelf aanpassen aan de theorie van mijn opleiding en tevens de theorie die ik heb geleerd in de praktijk toe te passen.

Deze periode heeft mij praktijkervaring opgeleverd. Tijdens mijn stage heb ik veel geleerd.

Inhoudsopgave:

Voorwoord

Inhoudsopgave

1. BGV – Organisatie

2. De afdeling

3. Organigram

1. Verzorgt in- en uitgaande post

2. Verzorgt archief

3. Ontvangt en verwerkt goederen

4. Bezoekers ontvangen

5. Vult formulieren in

6. Telefoonbehandeling, alarmcentrale en intercom

7. Voert gegevens in een geautomatiseerd systeem in

8. Verzorgt correspondentie

9. Beheert agenda en reserveringssysteem

10. Overige werkzaamheden

Verslag

Werktijden

Werkzaamheden

Nawoord

Bijlage

BIJLAGE 7.2

A. Algemene opdracht: Bedrijfsoriëntatie

BPV – organisatie

- 1.1 *Wat is de (volledige) naam van het bedrijf, de rechtsvorm (bijvoorbeeld stichting of BV)?*
Stichting Vrouwegezondheidscentrum
- 1.2 *Wat is het aantal medewerkers?*
Het aantal medewerkers is in totaal 6
- 1.3 *Zijn er andere vestigingen? Zo ja welke?*
Nee, er zijn geen andere vestigingen.
- 1.4 *Wat voor type onderneming is het? (bijvoorbeeld productie, handel, overheid)*
Stichting
- 1.5 *Noem producten en/ of diensten die het bedrijf levert.*
Hulpverleners, doorverwijzen.
- 1.6 *Heeft het bedrijf een CAO? Zo ja welke?*
Ja het bedrijf heeft een CAO namelijk,
- 1.7 *Geef een beschrijving van de rechten en plichten van de werknemers van het bedrijf.*
Ziekteverlof, op tijd komen, en jezelf aanpassen in het bedrijf.
- 1.8 *Noem tenminste drie plichten die jij hebt als werknemer in je BPV bedrijf.*
- *Altijd op tijd aanwezig zijn*
 - *Doen wat er aan me gevraagd wordt*
 - *Administratief werk in de gaten houden*
- 1.9 *Noem tenminste drie ARBO – wet – voorzieningen in jouw BPV bedrijf.*
- *Bij ziekte verlof*
 - *Goed ingerichte werkplek*
 - *Voorlichting op een goede en veilige werkomgeving*
- 1.10 *Noem tenminste drie rechten die je hebt als werknemer in je BPV bedrijf.*
- *Dagelijks heb ik een uur recht op pauze.*
 - *Ik heb recht op verlof*
 - *Ik heb recht op een eigen werkplek*
- 1.11 *Van welke rechten heb je tijdens je BPV gebruik gemaakt?*
Van me dagelijkse pauze en ik had een eigen werkplek.

BIJLAGE 7.3

2 *De afdeling*

2.1 *Wat is de naam van de afdeling?*

Balie

2.2 *Hoeveel medewerkers zijn er op de afdeling?*

3 personen

2.3 *Geef een korte samenvatting van de werkzaamheden die plaatsvinden op de afdeling waar je werkt.*

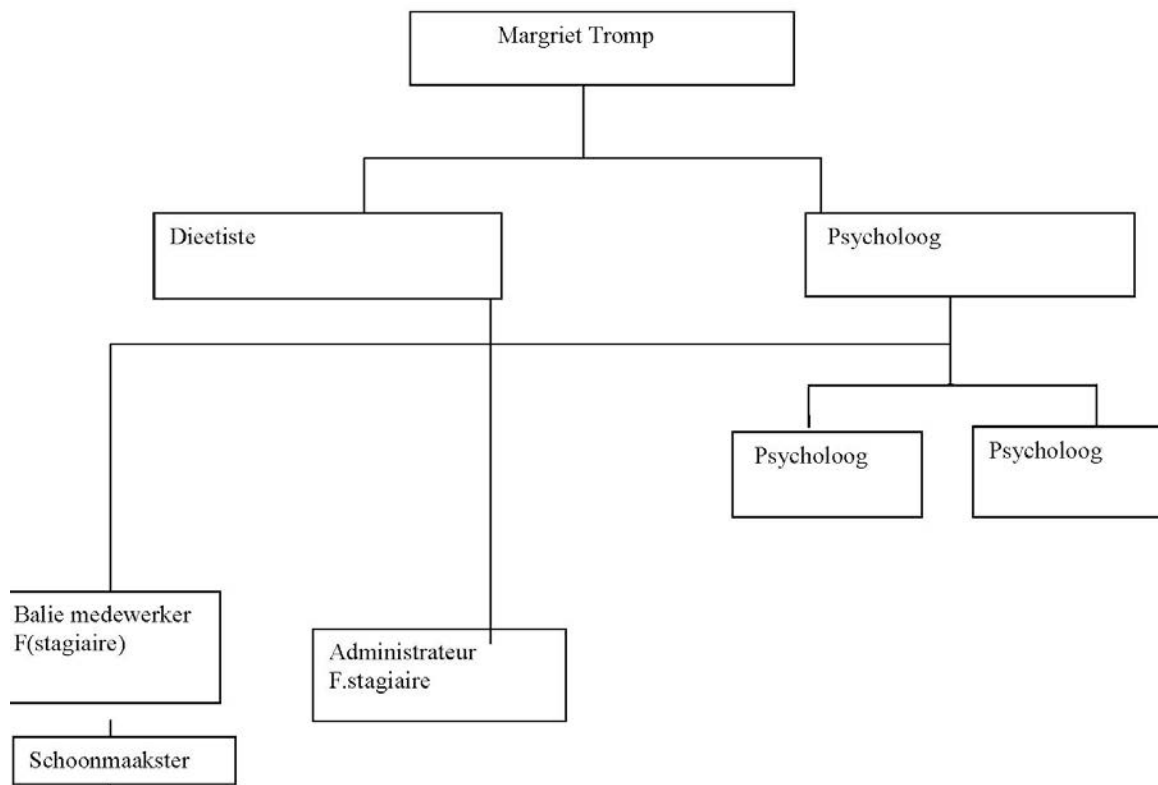
Ik begin om 8 uur dan pak ik meteen het post op en doe het in ieder de postvak, en daarna ga ik naar mijn eigen werkplek. Ik zet ook mijn laptop aan. Ik regel tevens de kopieën van de post. Verder kunt u in mijn verslag mijn volgende werkzaamheden lezen.

2.4 *Met welke andere afdeling (en) in het bedrijf heeft jouw afdeling contacten?*

Met alle afdelingen. De afdelingen zijn aan elkaar verbonden.

Organigram

3.1 *Maak een organisatieschema van het BPOV – bedrijf waarin duidelijk aangegeven is bij welke afdeling(en) jij werkzaam bent.*

BIJLAGE 7.4

B. Opdrachten behorende bij de werkzaamheden

Verzorgt in- en uitgaande post

- 1.1 *Op welke manier heb je de post gesorteerd?*
Ik gooi eerst alle reclames weg. Daarna ga ik de post sorteren voor wie het bestemd is en de post die namens het bedrijf komt geef ik aan de directrice.
- 1.2 *Op welke wijze heb je de post geregistreerd?*
Het registreren van post doen we volgens et brievenboek op nummers. En er moet een stempel van ingekomen post op staan.
- 1.3 *Hoe heb je een ontvangstbevestiging gemaakt?*
Ontvangstbevestiging doen we alleen bij e-mails.
Maar vaak wordt dat door de eigenaar gedaan.
- 1.4 *Met welke apparatuur heb je de post gefrankeerd en hoe heb je de post verzonden?*
Geen enkele apparatuur, we hebben postzegels gebruikt.
- 1.5 *Hoe heb je de post gearchiveerd?*
Post in map brieven gedaan, tijdschriften in de kast gedaan en nieuwsbrieven in de map gedaan.
- 1.6 *Beschrijf hoe je de poststukken heb gekopieerd.*
Met een kopieermachine.
- 1.7 *Beschrijf wat jij met het adressenbestand hebt gedaan.*
Ik heb hem bewaard en als het nodig was, belde of stuurde ik brieven naar aanleiding met de directrice te hebben gesproken.

Verzorgt archief

- 2.1 *Wat voor papieren documenten heb je gearchiveerd? Op welke manier(en) heb je dit gedaan?*
Facturen, bonnen en brieven maar ik heb ze op datum gesorteerd.
- 2.2 *Hoe heb je het papieren archief opgeschoond?*
De brieven heb ik in een archief doos gedaan die moet je wettelijk 5 jaar bewaren, financiën heb ik in een archiefdoos gedaan en mappen die moet je wettelijk bewaren.
- 2.3 *Wat voor digitale documenten heb je gearchiveerd? Op welke manier(en) en heb je dit gedaan?*
Alleen facturen heb ik digitaal gearchiveerd.
- 2.4 *Hoe heb je de digitale archieven opgeschoond?*
Er is geen digitale archief.

BIJLAGE 7.5

Ontvangt en verwerkt goederen

- 3.1 *Hoe houd je de voorraad kantoorartikelen bij?*
Door middel van een lijst wat er elke week mist of weinig aanwezig is.
- 3.2 *Welke goederen heb je gecontroleerd en hoe heb je dat gedaan?*
Door middel van het bonnenarchief.
- 3.3 *Waarop worden vrachtbrieven gecontroleerd?*
De bestellingen worden gecontroleerd en ondertekend door een van de medewerkers.

Bezoekers ontvangen

- 4.1 *Wat zijn de huisregels bij het ontvangen van bezoekers?*
Blijf altijd klantvriendelijk. Spreek mevrouw/ meneer altijd met u aan, duidelijk spreken, bij vervelende situaties altijd rustig blijven. Altijd een klant proberen te helpen.
- 4.2 *Hoe heb jij bezoekers geregistreerd?*
Ik schrijf alles in het logboek hoe laat de klant binnen is gekomen en de naam van de klant. En de reden waarvoor de klant gekomen is.
- 4.3 *Hoe heb je bezoekers door gewezen?*
Eerst vraag ik of ik ze kan helpen en vraag of ze een afspraak hebben. Zo ja, dan vraag ik naar wie ze komen dus hun contactpersoon en bel ik de persoon op van dat zijn/haar klant is gekomen. Daarna mag de klant door lopen. Als de klant eerste keer komt, loop ik even mee om de weg te wijzen.
- 4.4 *Welke informatie heb je aan bezoekers gegeven?*
De informatie waar de bezoeker om vraagt.
- 4.5 *Beschrijf een situatie waarin je een bezoeker iets hebt aangeboden. Schrijf het hele gesprek op.*

Ik: Goedendag, mevrouw/meneer wat kan ik voor u doen?

Klant: Goedendag, ik heb een afspraak bij de psycholoog mevrouw Naheed.

Ik: Wat is uw naam en om hoelaat heeft u die afspraak.

Klant: Mijn naam is Achmed. Ik heb om 2 uur afspraak.

Ik: Ja neemt u maar plaats dan zal ik doorgeven dat u er bent.

Klant: Ja hoor bedankt.

Ik: ik heb hier meneer achmed die heeft om 2 uur een afspraak bij u.

Naheed: ja hij kan gelijk komen

Ik: Is goed hij komt eraan.

Ik: U kunt doorlopen naar de eerste kamer.

Klant: Ja, dankjewel.

Ik: Is goed meneer fijne dag verder.

Klant: Hetzelfde mevrouw.

BIJLAGE 7.6

5 *Vult formulieren in*

5.1 *Welke gegevens heb je ingevoerd? In welke programma heb je dat gedaan?*
Via registratie formulier.

5.2 *Hoe wordt het klanten- of leverancierbestand bijgewerkt?*
Via registratie formulier.

5.3 *Hoe wordt de uren- of ziekteregistratie bijgewerkt?*
Uren registratie in de agenda.

5.4 *Wat gebeurt er met de afgedrukte invoerverslagen?*
Map alfabetisch.

6 *Vult formulier in*

6.1 *Wat voor soort formulier heb je ingevul?*
Bezoekersformulier

6.2 *Welke gegevens vul je in op ieder afzonderlijk formulieren?*
Tijd datum en de reden van de komst.

6.3 *Voeg een kopie bij van door jou ingevuld telefoonmemo en/of faxbericht.*
Zie kopie...

7 *Telefoonbehandeling, alarmcentrale en intercom*

7.1 *Welke telefoontoestel gebruik je?*
KPN
Beschrijf welke handelingen je moet doen om een gesprek door te verbinden (dus niet wat je zegt)
Voor door verbinden moest ik eerst op R drukken

7.2 *Wat heb je gezegd*
.(internlijn boodschap door geven) en daarna op het telefoon nummer van de gene.

7.2.1 *Bij een inkomend extern telefoongesprek*
Goedemiddag, Vrouwengezondheidscentrum Delft met Fatma ,wat kan ik voor u doen?

7.2.2 *Bij een intern gesprek?*
Met Fatma, wat kan ik voor je doen.

7.2.3 *Bij het doorverbinden van een gesprek*
Hebt u misschien een momentje dan verbind ik u door.

7.2.4 *Joen de gevraagde medewerker afwezig was?*
U contactpersoon is op dit moment niet aanwezig in het bedrijf. Kan ik u boodschap doorgeven?

7.2.5 *Bij een uitgaand gesprek?*
Goede dag, u spreekt met Fatma van het Vrouwengezondheidscentrum.

BIJLAGE 7.7

8. Overige werkzaamheden

- 8.1 *Beschrijf wat je gedaan hebt.*
Ik heb me kantoor opgeruimd.
- 8.2 *Beschrijf hoe je dit gedaan hebt.*
Ik heb stof weggehaald en ik ging stofzuigen...
- 8.3 *Benoem de hulpmiddelen/apparatuur die je gebruikt hebt.*
Een doekje en stofzuiger.

Verslag

Ik heb voor 10 weken stage gelopen ik gekozen voor Vrouwengezondheidscentrum. Ik loop 5 werk dagen per week stage. Ik hou me vervolgens aan de afspraken en regels in mijn stagemap en in het bedrijf. Ik moet binnen die 10 weken 380 uur maken. Dus daarom loop ik 38 uur per week stage.

Vrouwengezondheidscentrum is een stichting die mensen hulp verlenen die dwars zitten met hun werk, huis situatie, school eigenlijk een beetje alles. Vrouwengezondheidscentrum bestaat sinds 1987.

Het is een heel leuk klein bedrijfje, je maakt kennis met allerlei verschillende culturen. Ik kan makkelijk praten tegenover cliënten. Je moet die mensen een goed gevoel kunnen geven zodat ze alles kwijt kunnen bij jou. En je moet er voor zorgen dat alles bij dat gesprek blijft, niet iedereen hoeft te weten waar je het over heb gehad met de cliënt.

Mijn stagebegeleidster was best wel aardig ze hielp me met alles waarmee ik niet uit kwam. Ze stond altijd klaar voor me al had ze die dag geen tijd voor me dan was het de volgende dag. Ik heb daar geleerd hoe het leven van een mens eigenlijk een beetje in elkaar zit, en wat daarvoor goed oplossing zal zijn. Nu weet ik veel beter hoe ik iemand kan helpen en op het goede weg brengen.

Ik hoop dat u heeft genoten van mijn verslag...

f

Werktijden:

Maandag: 08.00 t/m 17.00 (8 uur)
Dinsdag: 08.00 t/m 17.00 (8 uur)
Woensdag: 08.00 t/m 17.00 (8 uur)
Donderdag: 08.00 t/m 17.00 (8 uur)
Vrijdag: 08.00 t/m 17.00 (8 uur)
Totale uren per week: 38 uur

BIJLAGE 7.8

*Pauzes: 10.15 t/m 10.30 (15 min)
12.00 t/m 12.30 (30 min)
15.15 t/m 15.30 (15 min)*

Nawoord

De afgelopen 10 weken heb ik hier in dit bedrijf veel geleerd over het bedrijfsleven. Mijn stagebegeleidster heeft me heel goed geholpen tijdens de periode dat ik stage heb moeten lopen.

Zij heeft me alles duidelijk verteld en me op de hoogte gebracht van de werkzaamheden in verband met de inhoud. Ik ben blij dat ik mijn stage periode in deze stichting heb kunnen doorbrengen. Het was een leerzame, actieve en vooral een leuke periode.

Dit was mijn stageverslag ik hoop dat u hebt genoten van mijn verslag.

F
